

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือ
รองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

โดย

พลเรือโท สมชาย ณ บางช้าง
หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้บัญชาการทหารเรือ
กองบัญชาการกองทัพเรือ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือรองรับ
ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลเรือโท สมชาย ฌ บางช้าง **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๕๘

การวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือรองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ รูปแบบและการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศและกองทัพเรือประเทศต่าง ๆ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศโดยมีขอบเขตของการวิจัยในส่วนของหน่วยงานภายในประเทศในกรอบของศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) และในต่างประเทศในกรอบของกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนที่ต้องให้ความสำคัญ ๖ ปัญหาหลักคือ การก่อการร้ายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ การค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธและภัยพิบัติ โดยหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่ดูแลรับผิดชอบต้องมีลักษณะที่เรียกว่าหน่วยยามฝั่ง (Coast Guard) ทั้งนี้ ศรชล.ในอนาคตจะปรับรูปแบบเป็นหน่วยอำนาจการซึ่งทำหน้าที่คล้ายหน่วยยามฝั่ง ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยยามฝั่งของประเทศเพื่อนบ้าน โดยความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลภายในประเทศในบทบาทของ ศรชล.จะมีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลและกองทัพเรือของประเทศเพื่อนบ้านโดยใกล้ชิด โดยความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาทั้งรูปแบบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี โดยการใช้ทรัพยากรและขีดความสามารถในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ร่วมกัน สิ่งจำเป็นที่สุดคือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการสร้างพันธมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น บนพื้นฐานของความไว้วางใจและความจริงใจอย่างโปร่งใส เพื่อให้ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ กองทัพเรือควรแสดงบทบาทนำ ในการให้การสนับสนุนด้วยองค์ความรู้และเทคโนโลยีรวมทั้งแสดงออกซึ่งความจริงใจในการแก้ปัญหาพร้อมกันบนพื้นฐานของการเสริมสร้าง

ความไว้นื้อเชื่อใจบนพื้นฐานของปัญหาของแต่ละประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคีอย่างใกล้ชิด การพัฒนาการบูรณาการด้านการข้าว การแลกเปลี่ยนและการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารพัฒนาความร่วมมือในกรอบของ ศรชล. ซึ่งจะปรับสถานะเป็นศูนย์อำนวยการ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างพันธมิตรและเครือข่ายระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานยามฝั่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับไทย รวมทั้งกองทัพเรือควรแสดงขีดความสามารถและมีบทบาทนำในการเตรียมความพร้อมด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพเรือ ในการรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

คำนำ

เอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือ รองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ เล่มนี้ จัดทำขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้เคยปฏิบัติงานในหน่วยงานของกองทัพเรือ ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลทั้งในและต่างประเทศ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พบว่า ความร่วมมือในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลโดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ซึ่งมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากกว่าภัยคุกคามในรูปแบบเดิม จึงจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อให้การรักษาความมั่นคงทางทะเลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ได้ให้ความสำคัญกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการและส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ยิ่งทำให้สนใจจะค้นคว้าศึกษาในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้นด้วย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ความร่วมมือของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในโอกาสต่อไป

พลเรือโท

(สมชาย ฌ บางช้าง)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ แนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคง	๕
ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	๗
แนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ	๙
หลักการเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงของชาติทางทะเล	๑๓
แนวคิดการปฏิบัติการทางเรือในด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล	๒๓
ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔	๒๔
ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๗	๒๘
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๓๐
สรุป	๓๒
บทที่ ๓ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่และความร่วมมือของกองทัพเรือกับหน่วยงานต่างๆ	๓๖
ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่	๓๖
สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๔๓
ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)	๕๓
ความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย	๕๗
หน่วยยามฝั่ง (Coast Guard) ของประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกันทางทะเล	๖๘
สรุป	๗๒
บทที่ ๔ ความร่วมมือของกองทัพเรือกับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทย	๗๕
วิเคราะห์ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	๗๗
แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	๗๙
วิเคราะห์ความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย	๘๒
แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย	๘๖
สรุป	๙๐
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๙๑
สรุป	๙๑
ข้อเสนอแนะ	๙๘
บรรณานุกรม	๙๙
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔ - ๑	สรุปความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	๘๙
๕ - ๑	ลำดับความสำคัญความร่วมมือของกองทัพเรือที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับไทย	๙๓
๕ - ๒	ลำดับปัญหาความความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน	๙๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๓ - ๑	พื้นที่ลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพอเรือ - กองทัพอเรืออินเดีย ๕๙
๓ - ๒	พื้นที่ลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพอเรือ - กองทัพอเรือเวียดนาม ๖๒
๓ - ๓	พื้นที่ลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพอเรือ - กองทัพอเรือมาเลเซีย ๖๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย มีแผ่นดินติดทะเลสองด้าน คืออ่าวไทยและทะเลอันดามัน มีอาณาเขตทางทะเลประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทางทะเลดังกล่าวก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างมหาศาล อาทิ เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต แหล่งพลังงาน รวมทั้งก่อให้เกิดกิจกรรมทางทะเลมากมาย อาทิ กิจกรรมพาณิชย์นาวี การคมนาคมขนส่ง การประมง การท่องเที่ยว และกิจกรรมต่อเนื่องอันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทะเล ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ได้รับในแต่ละปี มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๒๔ ล้านล้านบาท ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันประเทศต่างๆ มีการแสวงหาทรัพยากรและผลประโยชน์จากทะเลเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงผลประโยชน์ที่มีอยู่ในทะเล ตลอดจนปัญหาสำคัญที่เกิดจากภัยคุกคาม ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ อาทิ การลักลอบการค้าอาวุธ และสิ่งผิดกฎหมาย การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ โจรสลัด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และอุบัติเหตุต่างๆ ในทะเล เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงและมีความเสี่ยงต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางทะเลของไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและการใช้ประโยชน์จากทะเล

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๖๔ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้กล่าวในคำปรารภ ถึงความสำคัญของภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๖๔ จึงเป็นกรอบและทิศทางหลักที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามด้านต่างๆ และการมีดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ นอกเหนือจากนี้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของผลประโยชน์ทางทะเลของชาติ จึงกำหนดให้มีแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้กับภาครัฐ เอกชนและประชาชนได้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ทะเลมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยและมีสภาวะแวดล้อมต่อการใช้ประโยชน์

และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกันของทุกฝ่ายภายในชาติเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน กอปรกับรัฐบาลได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งได้ระบุภัยคุกคามประเทศ นับจากนี้ไป ๕ ปี ๑๐ ปี หรืออีก ๒๐ ปีข้างหน้า มีแนวโน้มจะเกิดจาก ภัยคุกคามรูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า ภัยคุกคามนอกแบบ ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ จึงให้ความสำคัญกับงานด้านความมั่นคงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ได้ให้ความสำคัญกับสถานะด้านความมั่นคง โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นครั้งแรกในการจัดทำแผนฯ

กองทัพเรือ เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ทั้งในด้านการป้องกันประเทศ การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อันนำมาซึ่งความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ถึงแม้ปัจจุบันกองทัพเรือได้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายในประเทศในบทบาทของ ศรชล. และกองทัพเรือต่างประเทศ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ จะมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากขึ้นตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนาการของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง และมีความเกี่ยวเนื่องกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังขาดการบูรณาการและมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ นับเป็นสิ่งที่ท้าทายที่กองทัพเรือต้องเผชิญ จึงควรมีการศึกษาวิจัยว่า กองทัพเรือควรมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศอย่างไร ในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้อย่างเต็มที่ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่
๒. เพื่อศึกษารูปแบบ และการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศ และของกองทัพเรือประเทศต่างๆ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ
๓. เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่งและความยั่งยืนของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ โดยหน่วยงานภายในประเทศจะพิจารณาในกรอบของหน่วยงานในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ส่วนหน่วยงานต่างประเทศจะพิจารณาในกรอบของกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย

๒. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล จะมุ่งเน้นเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในน่านน้ำไทย และบริเวณอาณาเขตทางทะเลที่ติดต่อกับประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการหรือบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างมีระบบในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ รวมทั้งระบบสารสนเทศของกองทัพเรือและหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลทั้งในและต่างประเทศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้รับทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทยและภูมิภาคอาเซียน

๒. ได้รับทราบรูปแบบและการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศและกองทัพเรือประเทศต่างๆ และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล

๓. ได้รับทราบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ

คำจำกัดความ

ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัยจากภัยคุกคามอื่นๆ ในทะเล นอกเหนือจากภัยคุกคามทางทหาร

น่านน้ำไทย

หมายถึง

อาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ กว่า ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร โดยมีความยาวของชายฝั่งทะเลทั่วฝั่งอ่าวไทย และ ทะเลอันดามัน รวมถึง ช่องแคบมะละกาทอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทย ทั้งสิ้นกว่า ๒,๘๑๕ กิโลเมตร ครอบคลุม ๒๓ จังหวัด

บทที่ ๒

แนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ใบบทนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีด้านความมั่นคง ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงรูปแบบใหม่ แนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ หลักการเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงของชาติทางทะเล แนวคิดการปฏิบัติการทางเรือในด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๗ ประกอบกับทบทวนเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคง

ความหมายของความมั่นคงก่อนยุคสงครามเย็น อาร์โนลด์ไวลเฟอร์ กล่าวถึงความหมายของความมั่นคงว่า มี ๒ มิติ คือ ความมั่นคงเป็นปรนัย และความมั่นคงแบบอัตนัย ความมั่นคงในความหมายแบบปรนัย หมายถึง การวัดได้ของการปราศจากภัยคุกคามต่อค่านิยมที่เราต้องการมีหรือยึดถือ และในความหมายในทางอัตนัย ความมั่นคง หมายถึง การปราศจากความกลัวว่าค่านิยมเหล่านั้นจะถูกทำลาย (Robert B. Patman , ๑๙๙๙ : ๒)

ความหมายของความมั่นคงว่า ความมั่นคงเป็นมโนทัศน์ที่มีทัศนคติแตกต่าง โดยมีข้อปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ลักษณะของภัยคุกคามเป็นการมองความมั่นคงในลักษณะเดิมที่ยึดถือกันมาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทหารเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติหรือรัฐ หรือเป็นการมองในมิติใหม่คือขอบเขตของความมั่นคงขยายออกไปเป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ประชากร และเรื่องอื่นๆ (Muthiah Alaqappa, ๑๙๙๘ : ๒๘ - ๖๑)

แบร์รี บูซาน แห่งสำนักโคเปนเฮเกน เห็นว่าการพิจารณาเรื่องความมั่นคงจำเป็นต้องวิเคราะห์ให้เห็นองค์รวมใน ๓ ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับชาติหรือประเทศ และระดับระหว่างประเทศ จึงจะสามารถเข้าใจเรื่องความมั่นคงได้อย่างสมบูรณ์ เพราะทั้ง ๓ ระดับนี้ไม่อาจจะแยกออกจากกัน การเข้าใจเพียงระดับใดระดับหนึ่งจะทำให้มุมมองความมั่นคง “ถูกบิดเบี้ยว” ไปจากความ เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความมั่นคงของชาติคือระดับที่สองนั้น ไม่อาจแยกออกจากระดับบุคคล และระดับระหว่างประเทศได้เลย และหากไม่เข้าใจในความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งสามระดับแล้วย่อมทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการรับรู้ความนึกคิดเกี่ยวกับความมั่นคงขึ้นได้ (Perception Problem) (Barry Buzam, ๑๙๘๓: ๒๔๕-๒๕๗)

ความหมายของความมั่นคงในยุคหลังสงครามเย็น ฮาเตอร์ ได้อธิบายถึงแนวคิดเรื่องความมั่นคงมีการให้ความหมายที่ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางและอย่างต่อเนื่อง โดยได้รวมเอามิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเพิ่มเข้ามามากกว่าด้านการทหารอย่างที่เคยเป็น มิติเหล่านี้ไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวด้วยตัวของมันเอง แต่มีความเกี่ยวข้องผูกพันส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันในภาพรวม กรณีเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเรื่องของเขตแดนไม่สามารถเข้ามาเกี่ยวข้องกันขวางกั้นที่จะเกิดต่อกันได้เลย กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า เขตแดนของประเทศหมดความสำคัญลงไปทันที ปัญหาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในภาพรวม (Rasnesh Thakur , ๑๙๙๗: ๕๒-๕๓) อีกทั้งประเด็นสำคัญที่จะทำ ความเข้าใจถึงความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ยุคระเบียบโลกใหม่หลังสงครามเย็น ระเบียบระหว่างประเทศที่ก่อตัวขึ้นใหม่ที่ชัดเจนที่สุดเป็นระเบียบโลกใหม่ที่กำหนดโดยสหรัฐฯ จุดอ้างของความมั่นคงระหว่างประเทศคือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ปัจจัยโลกาภิวัตน์

คอลลินส์ (Allan Collins , ๒๐๐๓: ๙๓-๑๒๐) กล่าวถึงการขยายแนวคิดเรื่องความมั่นคงออกไปหรือที่เรียกว่าความมั่นคงแบบใหม่ เพื่อให้เห็นมิติทางด้านความมั่นคงที่หลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมที่รัฐและประชาชนของภูมิภาคต้องเผชิญอยู่จากความมั่นคงแบบเดิม (Traditional Security) คือแนวความคิดความมั่นคงด้านการทหาร แนวคิดใหม่เป็นการเพิ่มสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจเข้าไปกับแนวคิดเดิมที่มีอยู่นั้น ความมั่นคงทั้ง ๓ ด้านคือ ทางทหาร สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมทับกันอยู่ด้วย การขยายแนวคิดเรื่องความมั่นคงออกไปเช่นนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์ปัญหาด้านความมั่นคงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมมากขึ้นกว่าเดิม คือไม่เพียงพิจารณาแต่เรื่องทางทหาร การขยายแนวคิดเรื่องความมั่นคงออกไปยังทำให้วิเคราะห์ก้าวพ้นการใช้รัฐเป็นวัตถุอ้างเรื่องความมั่นคงด้วย กล่าวคือ รัฐเป็นหน่วยที่จะได้รับการป้องกันให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย รายละเอียดความมั่นคงทางทหาร สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ มีดังนี้

ความมั่นคงทางด้านการทหาร เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐ บทบาทของรัฐในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์เข้ามารักษาความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งมโนทัศน์หรือความเข้าใจของรัฐที่เฝ้ามองความตั้งใจของประเทศเพื่อนบ้าน ความมั่นคงด้านการทหารให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อขีดความสามารถทางทหารของประเทศอื่น เพื่อว่าจะได้สร้างเสริมขีดความสามารถของรัฐให้มีขีดความสามารถที่เหนือกว่าประเทศที่คาดว่าจะเป็นภัยคุกคาม ดังนั้น ในทางทหารจึงมีแนวความคิดหรือมโนทัศน์ในเรื่อง การป้องปราม การป้องกันประเทศ การแข่งขันด้านอาวุธ การควบคุมอาวุธ และทางแพร่งของความมั่นคง (Security Dilemma) คอลลินส์ เห็นว่าในประเทศกำลังพัฒนานั้น ปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงของรัฐมักมาจากภายในรัฐตนเองเป็นส่วนใหญ่

ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการอ้างถึงการสร้างความมั่นคงได้ตั้งแต่ในอาณาบริเวณ

ท้องถิ่นของประเทศหนึ่งๆ ไปจนถึงในระดับโลก ไม่ว่าในเรื่องของการเสื่อมสภาพ การลดจำนวนลง หรือหายากขึ้นและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเข้าถึงทรัพยากร

ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สามารถอ้างการดำรงความมั่นคงของระเบียบเศรษฐกิจเสรีในระดับระหว่างประเทศ ในมิติของการเข้าถึงทรัพยากร การเงิน และการตลาด เพื่อการดำรงและพัฒนา ระดับของสวัสดิภาพและความมั่งคั่งให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะไม่ใช่เป็นวัตถุด้านความมั่นคงเฉพาะเพียงหนึ่งเดียวต่อไปแล้ว แต่รัฐก็ยังคงเป็นวัตถุอย่างที่สำคัญอันดับแรกหรือพื้นฐานที่สุดของความมั่นคงอยู่เช่นเดิม

จะเห็นได้ว่าในสังคมหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง ยากที่จะแก้ปัญหาได้ในขอบเขตของประเทศตนเองโดยปราศจากพลังจากภายนอกประเทศเข้าไปช่วยเหลือผลักดันได้ ดังนั้นการศึกษาประชาคมความมั่นคงไม่เพียงแต่เป็นการคิดใหม่ในประเด็นปัญหาความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก แต่ยังเป็น การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย (Emanuel Adler and Michael Barnett , ๑๙๙๘ : ๕๙) ระเบียบโลกใหม่ที่กำหนดโดยสหรัฐฯ อันมีจุดอ้างของความมั่นคงระหว่างประเทศคือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย โลกาภิวัตน์ทั้งทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการติดต่อสื่อสารทำให้เกิดเชื่อมโยงไปทั่วโลก การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความมั่นคงทางการทหารไปสู่ความมั่นคงแบบร่วมมือกัน (Cooperative Security) และความมั่นคงร่วมกัน (Common Security)

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน เกิดขึ้นในช่วงเริ่มต้นทศวรรษ ๑๙๙๐ (ดร.สมพงษ์ ชูมาก , : ๒๕๔๗) ซึ่งเกิดจากพลังผลักดันที่สำคัญจากการแตกสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งในสหภาพโซเวียตและในยุโรปตะวันออกได้จบสิ้นลงไป พลังที่สองคือพลังเศรษฐกิจรัฐต่างๆ ได้ให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐต่างๆ แต่ละภูมิภาคได้หันมารวมกลุ่มกันมากขึ้นและพยายามผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเหล่านั้น พลังที่สามได้แก่ การเกิดลัทธิชาตินิยมยุคใหม่ ซึ่งหมายถึงการเรียกร้องการปกครองตนเองของเชื้อชาติครั้งใหม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกออกเป็นรัฐใหม่ เช่น ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาเสพติดระหว่างประเทศ และปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการแก้ไขจำเป็นต้องมีความร่วมมือในขอบเขตระดับโลก

การศึกษาแนวคิด (Thought) หรือ ทฤษฎี (Theory) ที่เกี่ยวข้องด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า รัฐหรือคนมีความคล้ายคลึงกัน คือต้องการได้และรักษาผลประโยชน์ของตนมากที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการสันติภาพด้วย ความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศในโลกของความเป็นจริงคือภาพสะท้อนของความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง (ปทุมพร วัชรเสถียร , ๒๕๔๘ : ๓๐) ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดพื้นฐาน ๒ แนวคิดยังแตกแขนงออกไปอีกหลายสาขา โดยแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำมากล่าวถึงดังนี้คือ

๑. แนวคิดแบบสัจนิยม (Realism) มีความเชื่อว่ารัฐไม่จำเป็นต้องยึดถือศีลธรรม จรรยาบรรณได้อย่างแน่นหนา หลักการหรือวิธีการใดที่เป็นการรักษาหรือนำไปสู่ผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐใดถือว่าถูกต้องและชอบธรรมทั้งสิ้น โลกในทัศนะสัจนิยมคือเวทีของการต่อสู้เพื่ออำนาจและผลประโยชน์ระหว่างรัฐ สังคมโลกไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน รัฐสัจนิยมเชื่อว่า การรักษาดุลแห่งอำนาจ (Balance of power) ระหว่างรัฐต่างๆ ในเวทีโลกเป็นวิถีโลกเป็นวิถีรักษาสันติภาพที่ได้ผลที่สุด เพราะสงครามส่วนใหญ่ในอดีตและปัจจุบันเกิดจากความเหลื่อมล้ำของขีดความสามารถระหว่างคู่ปรปักษ์ ดังนั้นรัฐสัจนิยมจะต้องพยายามรักษาจุดแห่งความเสมอภาค (Equilibrium) ระหว่างตนกับรัฐอื่นไว้อยู่เสมอ ซึ่งหมายถึงความพร้อมของการมีกองกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีจำนวนมากพอ และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

๒. แนวคิดแบบสัจนิยมใหม่ (Neo - Realism) เคนเน็ธ วอลทซ์ (Kenneth N. Waltz) เสนอแนวคิดแบบสัจนิยมใหม่ในหนังสือชื่อ Theory of International Politics ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ ได้รับการพัฒนาแนวความคิดตามแนวคิดแบบสัจนิยมให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มี ความซับซ้อนมากขึ้น รัฐแนวสัจนิยมใหม่เชื่อว่ารัฐต่างๆ ในเวทีโลกแตกต่างกันไปตามระบบการเมืองภายในรัฐ เช่น รัฐประชาธิปไตย รัฐสังคมนิยม ฯลฯ แต่ทุกรัฐมีเป้าหมายในการดำเนินนโยบายต่างประเทศไม่แตกต่างกัน แนวคิดดังกล่าวอธิบายสถานะของแต่ละรัฐมี “ตำแหน่ง” หรือ “ลำดับ” ที่เหลื่อมล้ำหรือไม่เท่าเทียมกันจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของรัฐที่มีต่อกัน ถึงแม้รัฐที่เป็นตัวแทนหลักในเวทีโลก แต่สถาบันระหว่างประเทศยังมีความสำคัญอยู่ เช่น สหประชาชาติ (UN) องค์การการค้าโลก (WTO) อาเซียน (ASEAN) รวมทั้งองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGO)

๓. แนวคิดแบบเสรีนิยม (Liberalism) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อตรงข้ามกับแนวคิดแบบสัจนิยมโดยเน้นการปฏิรูประบบการปกครองตนเองให้เป็นประชาธิปไตย กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศ รวมทั้งความปรองดองของผลประโยชน์ระหว่างประเทศ โดยการสร้างระบบความมั่นคงปลอดภัยร่วมกันและสร้างองค์กรระหว่างประเทศเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างประเทศ สันติภาพเป็นสิ่งที่แบ่งแยกไม่ได้ และสามารถสร้างขึ้นโดยใช้กฎหมายระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ หลักคุณธรรม และการเมืองระบบประชาธิปไตย แนวคิดของนักทฤษฎีเสรีนิยมนี้เคยได้รับความนิยมในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง โดยมีองค์การสันนิบาตชาติ และองค์การสหประชาชาติเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตจากแนวคิดตามทฤษฎีดังกล่าว

๔. แนวคิดแบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberal International Relations Theory)

แนวคิดแบบเสรีนิยมได้รับการฟื้นฟูภายหลังสงครามเย็นและได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันซึ่งได้พัฒนาเป็นแนวคิดแบบเสรีนิยมใหม่ที่สอดคล้องกับความคิดพื้นฐานของทฤษฎีนิยม โดยเน้นความเชื่อเศรษฐศาสตร์การเมืองในเรื่องตลาดเสรี (Free - Market) ระบอบการปกครองแบบสากล (International Regimes) และธรรมาภิบาลโลก (Global Governance) ในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการเจรจาและข้อตกลงการบริหารระหว่างประเทศต่างๆ เสรีนิยมใหม่เชื่อว่า การพึ่งพาอาศัยกันทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจขนาดใหญ่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงร่วมกัน รวมทั้งลดความตึงเครียดระหว่างประเทศต่างๆ ลง หรืออย่างน้อยที่สุดก็สามารถเบี่ยงเบนรัฐทั้งหลายจากการใช้กำลังทางด้านการทหาร ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

๕. แนวคิดแบบพหุนิยม (Pluralism) เป็นแนวคิดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับแนวคิดหลักตามทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism) คือการมีแนวความคิดที่เสนอให้มีการจัดระเบียบของรัฐเสียใหม่โดยให้มีสถาบันหรือองค์การอิสระต่างๆ ทำหน้าที่ควบคุม และจำกัดอำนาจของรัฐ แนวคิดพหุนิยมมุ่งต่อต้านแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่รัฐ (State - Centrism) โดยเชื่อว่าอำนาจรัฐเดี่ยวได้ถูกร่อนลดลงไปมากจำเป็นต้องอาศัยการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependance) ในทางเศรษฐกิจมากขึ้นและสนับสนุนแนวความคิดที่มีตัวแสดงผสมผสาน (Mixed Actor Model) ระหว่างรัฐ (State) และ Non-State Actors: เช่น International Monetary Fund (IMF) , Palestine Liberation Organization (PLO) นอกจากนี้ยังเห็นว่ายังมีปัญหาหลายอย่างที่รัฐไม่สามารถแก้ไขโดยการรวมศูนย์อำนาจ รัฐจะต้องยอมรับผลประโยชน์ร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในความร่วมมือ การประสานประโยชน์และแม้แต่การรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในแต่ละภาคกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่เพิ่มพูนขึ้น รัฐอาจจะเข้าร่วมในการก่อตั้งสถาบันของการรวมตัวกันดังกล่าวซึ่งการเข้าร่วมในสถาบันนี้จะเท่ากับลดอำนาจอธิปไตยของรัฐลง

แนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ

กลุ่มกระบวนทัศน์เหตุผลนิยมในการเมืองระหว่างประเทศในสาขาคความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีที่ให้คำอธิบายถึงความร่วมมือระหว่างประเทศใน ๒ ทฤษฎีหลัก คือ สัจนิยมและเสรีนิยม ทั้งสองทฤษฎีหลักนี้ ต่อมาได้พัฒนาก้าวหน้าไปเป็นทฤษฎีย่อยๆ ในแต่ละสายของตนหลายทฤษฎี มุมมองที่สองทฤษฎีหลักมีต่อความมั่นคงของรัฐนั้นกล่าวสั้นๆ ได้ว่า ฝ่ายแรกอยู่บนฐานของความระแวงระวังสงสัยในความร่วมมือ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการมีอำนาจเพื่อเป็นเครื่องประกันต่อความอยู่รอดปลอดภัยของตนเองคือรัฐในฐานะองค์รวมของประชาคมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการหาทางทางช่วยตนเองเป็นอันดับแรก ในขณะที่ฝ่ายเสรีนิยมมองโลกว่ามีความก้าวหน้า สามารถสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ สร้างความเชื่อถือต่อกันได้ มีการประสานประโยชน์

และความสำคัญและเคารพต่อความเป็นปัจเจกบุคคล อันนำไปสู่สังคมที่ดีในองค์รวมได้ในที่สุด

ทูซิไคคิส ในงานประพันธ์ เรื่อง The Melian Dialogue กล่าวถึงความมั่นคงกับการเมืองระหว่างประเทศ ในทางทฤษฎีได้ชี้ให้เห็นถึงการเมืองของอำนาจทางการเมืองทางทหาร รัฐนี้มีกำลังอำนาจทางทหารน้อยกว่าย่อมเสียเปรียบรัฐที่มีอำนาจทางการเมืองมากกว่า การพึ่งพาตนเองเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย จึงเป็นหลักสำคัญที่ควรพิจารณาให้รอบคอบ ความเชื่อถือในมิตรประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไปที่จะมาช่วยได้ทันการเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร (Thucydides, ๑๙๙๔: ๑๘๘ - ๑๘๙) คาร์ ในบทความเรื่อง The Realist Critique and the Limitation of Realism และใน The Twenty Years' Crisis. ๑๙๑๙ - ๑๙๓๙ วิพากษ์ทฤษฎีเสรีนิยมเขากล่าวว่า เป็นหน้าที่ของสังคมนิยมที่ต้องเผยให้เห็นถึง “ความกลวงโหวงเปล่า” ของทฤษฎีโทเปีย ที่ชอบใช้ข้ออ้างเรื่องความสมานฉันท์ของผลประโยชน์ (Harmony of Interest) ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และเป็นคุณธรรมความดีที่คนส่วนน้อยต้องเสียสละ แต่ในที่สุดแล้วก็เช่นเดียวกัน เมื่อฝ่ายสังคมนิยมได้มีอำนาจเหนือทฤษฎีโทเปียขึ้นมา สังคมนิยมก็กลายเป็นทฤษฎีโทเปียสายพันธุ์ใหม่ที่ใช้ข้ออ้างเดิม และในที่สุดก็จะโดนทำลายลงด้วยสังคมนิยมรุ่นใหม่อีกเช่นเคย เวียนวนอยู่เช่นนี้เรื่อยไป (E.H.Care, ๑๙๙๔ : ๓๑ - ๓๓) บทความนี้สะท้อนความคิดของคนในช่วง ๒๐ ปี ระหว่างช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ต้องการเห็นโลกที่ดี จนคาร์ขนานนามพวกที่มีความคิดเช่นนี้ว่าเป็น “พวกอุดมคตินิยม” หรือ “พวกยูโทเปีย” ความคิดนี้เมื่อนำมาเทียบกับสถานการณ์หลังสงครามเย็นเมื่อ ค.ศ.๑๙๘๙ เป็นต้นมา ถึง ค.ศ.๒๐๑๒ เป็นเวลา ๒๓ ปีเช่นกัน การจบลงของสงครามเย็นเป็นจุดเริ่มต้นของการอธิบายฉากทางการเมืองโลกฉากใหม่ ในช่วงเวลานี้ความคิดเสรีนิยมใหม่ก็ขยายบทบาทอย่างสูง หากมองในทัศนะของคาร์แล้ว ในไม่ช้าโลกต้องเป็นไปอย่างที่คาร์ได้ประเมินเอาไว้คือโลกของเสรีนิยมใหม่จะต้องโดนพวกสังคมนิยมหักล้างลงจนได้ โลกก็จะเปลี่ยนกลับไปสู่โลกแห่งการแข่งขันอำนาจอีกเช่นเดิม ปรากฏการณ์การรวมตัวกันเข้าเป็นประชาคมของอาเซียนครั้งนี้อาจทำให้ตระหนักได้ว่า เพื่อให้เกิดความร่วมมือไปสู่สันติภาพที่ยาวนานยั่งยืนนั้น จำเป็นที่ประชาคมอาเซียนต้องหาหนทางที่จะรักษาสถานภาพความมั่นคงของประชาคมเพื่อรักษาสันติภาพไว้ให้ดีที่สุดต่อไปให้ได้

มอร์เกนทอร์และทอมสัน มีสมมติฐานของการที่จะทำให้โลกมีสันติภาพว่า สำหรับโลกที่มีพลังขับเคลื่อนด้วย “รัฐเอกราชหรือรัฐอธิปไตย” ที่เต็มไปด้วยความต้องการอำนาจแล้วนั้น สันติภาพจะดำรงอยู่ได้ก็โดยเครื่องมือ ๒ อย่าง อย่างแรก คือ กลไกควบคุมตัวเองของพลังอำนาจสังคม นั่นคือ “ระบบสมดุลแห่งอำนาจ” เครื่องมือหรือกลไกอย่างที่สอง คือ “ข้อจำกัดเชิงบรรทัดฐาน” ที่มีในการต่อสู้ทางอำนาจ เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ คุณธรรมระหว่างประเทศ และความเห็นของสาธารณะในระดับโลก (World public opinion) เนื่องจากเครื่องมือทั้งสองไม่ได้ทำงานอย่างแน่นอนตายตัวตลอดไป คำถามสำคัญ ๓ คำถามที่ต้องหาคำตอบให้ได้เพื่อจะดำรงสันติภาพคืออะไรคือค่านิยมหลักที่เสนอกันอยู่ในปัจจุบัน ในการดำรงสันติภาพของโลกอะไรคือค่านิยมที่เสนอขึ้นมาเพื่อ

เปลี่ยนแปลงสังคมระหว่างประเทศของ “รัฐเอกราชหรือรัฐอธิปไตย” ให้ไปสู่การเป็นองค์การเหนือชาติ เช่น รัฐโลก และโปรแกรมที่กำหนดการทำงานที่ให้ความสำคัญหรือใส่ใจกับบทเรียนในอดีตที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับปัจจุบันได้นั้น มีลักษณะอย่างไร (Ham J.Morgenthrau and Kenneth W. Thomprom, ๑๙๘๕ : ๒๗)

ขณะนี้โลกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น คือ มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ไปอย่างรวดเร็ว หรือที่กล่าวว่าโลกมีพลวัตสูง อีกทั้งอดีตผู้นำสหรัฐฯ นายจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้ประกาศ “ระเบียบโลกใหม่” อีกด้วย สิ่งนี้จะเป็นค่านิยมหรือบรรทัดฐานที่สร้างความท้าทายการยอมรับเพื่อให้เกิดสันติภาพหรือไม่ นักวิชาการรุ่นใหม่ สายสังคมนิยมที่ศึกษาความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอย่างวอลท์ซ ที่เรียกว่า สังคมนิยมใหม่หรือสังคมนิยมเชิงโครงสร้าง (Structural Realism) ในงานของเขาเรื่อง Man, the State and War ได้ศึกษามูลเหตุความขัดแย้งและสงคราม โดยแบ่งระดับของการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ ระดับหรือภาพ คือ ระดับที่ ๑ พฤติกรรมของคน ระดับที่ ๒ โครงสร้างภายในรัฐ และระดับที่ ๓ ระบบระหว่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าระบบระหว่างประเทศเป็นระบบที่ไร้อำนาจศูนย์กลางที่มีเหนือต่อรัฐอื่นๆ (International Anarchy) ขาดความรู้สึกร่วมกันเป็นชุมชนเดียวกัน แต่ละรัฐต้องพึ่งตนเองเพื่อรักษาความอยู่รอด (Kenneth N. Waltz, ๑๙๕๔ : ๒๐) และในงานเรื่อง Theory of International Politics ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของโครงสร้างระบบระหว่างประเทศ เป็นระบบไร้อำนาจศูนย์กลางหรืออำนาจที่มีอยู่เหนือรัฐอธิปไตยใดๆ ทำให้เกิดความกลัวความอิจฉาริษยา ความหวาดระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน จนทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยขึ้น ทฤษฎีของวอลท์ซที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปถึงระดับการวิเคราะห์ ๓ ระดับว่า มีผลต่อกันที่ต้องให้ความสำคัญตลอดเวลา โดยเฉพาะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันเชื่อมต่อกันในทุกๆ มิติ (interconnectedness) เป็นเรื่องที่กระชับแน่นขึ้นทุกวัน และขยายออกไปโดยส่วนใหญ่ของโลกจนเรียกว่าเป็น “โลกหมู่บ้าน” แล้ว

วอลท์ซ เชื่อในเรื่อง “โครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ” “โครงสร้าง” นั่นคือ กฎของความเป็นระเบียบของระบบระหว่างประเทศ คือ ความเป็นอนาธิปไตย และการกระจายขีดความสามารถของรัฐที่มีต่อกันในระบบรัฐสากลนี้ โดยที่รัฐทั้งหมดมี “หน้าที่” เหมือนกัน คือ หน้าที่ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ต้องพิจารณาให้ถูกต้องเหมาะสม ความร่วมมือระหว่างรัฐในการสร้างสถาบันขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ แท้จริงแล้วประสิทธิภาพที่ว่าจะไม่เกิดขึ้นได้เลย หากรัฐที่มีอำนาจมหาศาลและเข้มแข็งคอยให้การสนับสนุนอยู่ข้างหลัง นอกจากนี้ วอลท์ซ กล่าวว่า Anarchy คือตัวกำหนด คือรัฐกำหนดนโยบายต่างประเทศของตนโดยมีข้อจำกัดตาม Anarchy นี้ เพื่อที่จะรักษาที่ยืนของตนในระบบได้ ทั้งนี้ก็เพราะนโยบายต่างประเทศที่รัฐต่างๆ กำหนดภายใต้ Anarchy เกิดขึ้นจาก “ขีดความสามารถหรืออำนาจ” ที่ต่างกันของรัฐ เช่น ทั้งเบลเยียมและจีนที่เข้าร่วมกับ Anarchy ของระบบรัฐ ในการกำหนดความมั่นคงเพื่อป้องกัน

ผลประโยชน์ของประเทศตน ผู้นำจีนและเบลเยียมก็จะเลือกนโยบายต่างประเทศที่ต่างกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งความมั่นคงของตน รัฐเล็กๆ อย่างเบลเยียม ซึ่งมีทรัพยากรจำกัด เลือกที่จะเข้าร่วมเป็นพันธมิตรและมีบทบาทอย่างกระตือรือร้นต่อองค์การระหว่างประเทศ และองค์การในภูมิภาค เพื่อเข้าควบคุมการแข่งขันการสะสมอาวุธของประเทศต่างๆ แต่สำหรับจีน ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจและเป็นประเทศใหญ่ กลับยึดยุทธศาสตร์ฝ่ายเดียว โดยการเพิ่มความเข้มแข็งทางทหารขึ้นไปอีกเพราะปกป้องผลประโยชน์ของตน (Steven L. Lomy, ๒๐๐๑ : ๑๘๕ - ๑๘๖)

นักสังคมนิยมสมัยใหม่อย่างโจเซฟ กริโก เชื่อในเรื่องรัฐผลประโยชน์ของรัฐในเชิงเปรียบเทียบ ดังนั้น จึงแสวงหาความร่วมมือกับรัฐอื่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของตนขึ้นให้มีสูงสุด (Absolute Gains) ในขณะที่เดียวกันก็สนใจว่าผลประโยชน์ของรัฐอื่นๆ มีพลังอำนาจและอิทธิพลมากน้อยเพียงไรในความร่วมมือระหว่างกันนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับตนในความร่วมมือที่ว่านี้ ในส่วนของสังคมนิยมใหม่ต่างจากเสรีนิยมใหม่ โดยที่เสรีนิยมใหม่อ้างว่าความร่วมมือระหว่างรัฐจะไม่ใช่ผลเมื่อรัฐต่างๆ ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น และ “โกง” เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติตน แต่ฝ่ายสังคมนิยมกล่าวว่า แท้จริงแล้วอุปสรรค ๒ ประการในความร่วมมือระหว่างประเทศ คือ การโกงและการได้เปรียบเชิงสัมพัทธ์ (Relative Gains) ที่ทำให้เกิดความร่วมมือขึ้นมาและยิ่งกว่านั้นเมื่อรัฐต่างๆ ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์รัฐอื่นๆ ก็ผลอละทิ้งกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันแล้วกลับไปสู่การกระทำฝ่ายเดียว (Unilateral) และความน่าจะเป็นที่รัฐต่างๆ จะหนีไปจากความร่วมมือระหว่างประเทศจึงมีมากขึ้น หากรัฐที่เข้าร่วมในความร่วมมือนั้น เห็นว่ารัฐอื่นๆ กลับเป็นฝ่ายได้มากกว่าภายใต้การเข้าร่วมมือกันนี้ แนวคิดเสรีนิยมให้ความสำคัญหรือคุณค่าในคุณธรรมความดี และความสำคัญของกฎหมาย บัลต์วิน ได้รวบรวมพัฒนาการทางทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ ในส่วนเสรีนิยมทางสังคม มีมุมมองในด้านชุมชนและกระบวนการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในขณะที่กิจกรรมข้ามชาติมากขึ้นผู้คนในดินแดนห่างไกลกันถูกเชื่อมต่อโยงใยเข้าหากันและรัฐบาลของแต่ละประเทศนั้นก็พึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ผลก็คือเป็นการยากและสิ้นเปลืองมากขึ้นหากรัฐจะกระทำการใดๆ แต่เพียงลำพังโดยไม่ร่วมมือกับเพื่อนบ้านของตน รวมทั้งสิ้นเปลืองในการทำสงครามและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนนี้จะเพิ่มขึ้นสำหรับทุกรัฐในที่สุดชุมชนระหว่างประเทศที่สันติสุขก็จะถูกสร้างขึ้น สมมติฐานที่หลากหลายของเสรีนิยมทางสังคมได้รับการนำเสนอในยุคโลกาภิวัตน์นี้ในวรรณกรรมต่างๆ โดยเกี่ยวดองถึงวัฒนธรรมประชาชนและประชาสังคม ซึ่งวรรณกรรมส่วนใหญ่ชี้แนะว่ามั่นเป็นกระบวนการข้ามชาติอันหนึ่ง และนั่นเป็นการสร้างชุมชนของนักวิชาการ ผู้ผลิต ผู้บริโภค นักดนตรี ศิลปิน นักกิจกรรม/เคลื่อนไหว และอาชีพอื่นๆ ด้วย ผู้ซึ่งทำการได้ข้ามพ้นขอบเขตดินแดนของรัฐกันไปได้ไปมา

หลักการเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงของชาติทางทะเล

ในการวิเคราะห์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่เพื่อนำไปสู่แนวทางการร่วมมือในการ

รักษาความมั่นคงของไทย จำเป็นต้องศึกษาถึงหลักการและทฤษฎีในความร่วมมือระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ขอบเขตอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทะเลและช่องแคบ

บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (United Nations Convention on Law of the sea : UNCLOS) ได้กำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและอำนาจของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทะเลร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ ตั้งแต่สิทธิอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนืออาณาเขตทางทะเลของตน สิทธิในการป้องกันและละเมิดหรือลงโทษต่อการกระทำความผิดกฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง ราชการ การสุขาภิบาลหรือสาธารณสุข รวมทั้งการกำหนดเสรีภาพในการใช้ทะเลหลวง หรือสิทธิเสรีภาพในการเดินเรือ ของทุกรัฐ รวมถึงข้อกำหนดในเรื่องช่องแคบซึ่งใช้เพื่อการเดินเรือระหว่างประเทศ (จุมพต สายสุนทร , ๒๕๒๗ : ๓๖ – ๓๘)

๑.๑ สถานภาพทางกฎหมาย

เขตอำนาจของรัฐ ตามหลักสนธิสัญญา ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฯ กำหนดให้รัฐมีทั้งสิทธิ อธิปไตยในการสำรวจ การแสวงหาประโยชน์ และการจัดการต่อทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในลักษณะที่อยู่ ณ พื้นดิน ท้องทะเล ใต้ผิวดิน หรือ ห้วงน้ำเหนือพื้นดินท้องทะเล ที่แตกต่างกัน รวมทั้งให้รัฐมีสิทธิอำนาจในการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายเพื่อการควบคุม การวิจัย การอนุรักษ์คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากทะเล ซึ่งสิทธิและขอบเขตของอำนาจนี้จะต้องไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ของรัฐอื่นตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๑.๒ สิทธิอำนาจของรัฐชายฝั่ง

การกำหนดสิทธิอำนาจเป็นไปตามหลักการแห่งดินแดน ซึ่งให้สิทธิรัฐชายฝั่งในการประกาศเขตอำนาจรัฐของตนที่ได้มีการตกลงกับรัฐอื่นไว้แล้วเพื่อเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางทะเล รวมทั้งสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากอาณาเขตทางทะเลของตนที่มีความแตกต่างกันออกไป ตั้งแต่่านน้ำภายในทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ นอกจากนั้นรัฐตามหลักการป้องกันในการมีอำนาจเหนือการกระทำผิดที่มุ่งต่อความมั่นคงของรัฐ หรือต่อรัฐนั้น ทั้งนี้รวมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐ โดยไม่คำนึงว่าผู้กระทำความผิดต่อความมั่นคงดังกล่าวจะมีสัญชาติของรัฐนั้นหรือไม่ก็ตาม

๑.๓ สิทธิอำนาจของรัฐอื่น

แม้ว่าตามหลักกฎหมายจะได้ให้สิทธิอำนาจต่อรัฐชายฝั่ง ในการควบคุมและแสวงหาประโยชน์จากอาณาเขตทางทะเลของรัฐเหนือพื้นที่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายก็ยังได้ให้สิทธิแก่รัฐอื่น

ในการใช้ และแสวงหาประโยชน์จากทะเลอยู่เช่นกัน โดยเฉพาะสิทธิในทะเลหลวง ซึ่งถือเป็นน่านน้ำสากลที่ทุกรัฐมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในการแสวงหาและใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศอื่นใด ได้แก่ เสรีภาพในการเดินเรือ การประมง การวางสายเคเบิลและท่อใต้ท้องทะเล สิทธิการบินผ่าน สิทธิโดยสมบูรณ์ของเรือภายใต้ธงของรัฐเจ้าของธง เป็นต้น สำหรับพื้นที่ทางทะเลที่ถูกรัฐชายฝั่งประกาศให้เป็นอาณาเขตไม่ว่าจะในลักษณะใดก็ตามอย่างน้อยรัฐอื่น ๆ ก็ยังมีสิทธิและเสรีภาพในการเดินเรือและบินผ่านได้โดยสุจริต

๑.๔ ช่องแคบซึ่งใช้เพื่อการเดินเรือระหว่างประเทศ

หมายรวมถึง ทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือส่วนของทะเลหลวงที่ให้เป็นเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศมาแต่เดิม แม้ว่าภายหลังจะได้มีการประกาศให้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาเขตทางทะเลของรัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบนั้นก็ตาม เรือ และอากาศยานทั้งปวง ก็ยังมีสิทธิในการผ่านช่องแคบได้โดยไม่ถูกขัดขวาง ซึ่งหมายถึงการใช้เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่านที่มุ่งประสงค์จะผ่านช่องแคบอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว และต้องไม่คุกคามต่ออำนาจอธิปไตย หรือ ฝ่าฝืนหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่รัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบจะต้องไม่ขัดขวางการผ่านช่องแคบและไม่สามารถระงับการเดินทางผ่านช่องแคบโดยสุจริตของรัฐอื่นได้

๒. หลักการในการเสริมสร้าง และรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับที่มีความร่วมมือ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและลดสาเหตุที่เป็นปัญหาต่อกัน จะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การมีเสถียรภาพ รวมทั้งจะทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความมั่นคงมากขึ้น ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และอื่นๆ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การรวมกลุ่มความร่วมมือ

แนวความคิดในการรวมกลุ่ม หมายถึง การสร้างประชาคมให้มีความมั่นคงร่วม (Security Community) โดยการทำให้ผู้เข้าร่วมในประชาคมเดียวกันมีแนวทาง และจัดตั้งสถาบันร่วมกันอย่างเป็นทางการ เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมในสิ่งเดียวกัน กระบวนการในการรวมกันเป็นประชาคมที่มั่นคง จะประกอบด้วย การผสมผสานกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (Deutsch , ๑๙๖๘ : ๑๓) ขณะเดียวกัน การร่วมมือกันในสาขาหนึ่งจะช่วยเสริมให้เกิดการร่วมมือกันในสาขาอื่น ๆ ด้วย โดยลำดับของความร่วมมือควรเริ่มจากด้านเศรษฐกิจ และสังคมก่อน จากนั้นองค์กรเหล่านี้จะขยายประสิทธิภาพไปสู่ความร่วมมือทางการเมือง และอื่น ๆ และรวมถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขัดแย้งระหว่างกัน (Mitrany , ๑๙๖๔ : ๘) ความหมายของความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง การมีความสัมพันธ์ ระหว่างผู้กระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการประสานกันของนโยบายทางการเมืองหรือเศรษฐกิจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความสัมพันธ์ด้านต่างๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกัน จนไม่สามารถแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ (Yalem, ๑๙๗๑ : ๑๙)

เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการเมืองและนโยบายภายในกลุ่ม รวมถึงความเข้าใจของสมาชิกในการสร้างสันติภาพ และเสถียรภาพของกลุ่มในภูมิภาคด้วยเสมอ รวมทั้งได้แยกรูปแบบของการรวมกลุ่มความร่วมมือ ๓ ระบบคือ

๒.๑.๑ Cooperation System เป็นการรวมกลุ่มขององค์กรระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในระบบรัฐบาล หรือองค์กรเอกชน ผู้เป็นตัวแทนของประเทศที่เข้าร่วมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การรวมกลุ่มในลักษณะนี้จะเป็นความร่วมมือของผู้เข้าร่วม โดยที่แต่ละประเทศจะมีอำนาจอธิปไตยของตนเองไม่มีการบังคับ มติในการลงคะแนนจะใช้มติเอกฉันท์ แต่ไม่มีข้อผูกมัด ดังนั้นการปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ ตัวอย่างการรวมกลุ่มในระบบนี้ ได้แก่ กลุ่มสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และกลุ่ม APEC เป็นต้น

๒.๑.๒ Community System เป็นการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรกลาง หรือ องค์กรเหนือชาติ (Super - National) ขึ้นให้รับผิดชอบในการดำเนินนโยบาย และดูแลผลประโยชน์โดยรวมของกลุ่ม รัฐสมาชิกแต่ละรัฐต้องมอบอำนาจบางส่วนให้องค์กรกลางเป็นผู้มีสิทธิในการดำเนินกิจกรรม และลงโทษรัฐสมาชิกผู้ขัดมติของกลุ่ม โดยจะใช้เสียงส่วนใหญ่ของรัฐสมาชิกเอกฉันท์ ตัวอย่างการรวมกลุ่มในระบบนี้ ได้แก่ สหภาพยุโรป (EU) ซึ่งมี คณะกรรมาธิการรัฐสภายุโรป และคณะมนตรี เป็นองค์กรกลาง

๒.๑.๓ Federal System เป็นการรวมกลุ่มที่รัฐสมาชิก ต้องยอมมอบอำนาจอธิปไตยส่วนใหญ่ให้รัฐบาลกลางเป็นผู้ใช้สิทธิ์ และดูแลผลประโยชน์โดยรวมของกลุ่ม แต่ละรัฐจะมีอำนาจของตัวเองเท่าที่รัฐบาลกลางจะมอบให้ และรัฐสมาชิกจะมีตัวแทนเข้าไปร่วมในการควบคุมดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน ตัวอย่างการรวมกลุ่มในระบบนี้ ได้แก่ การรวมตัวของสหรัฐอเมริกา (United States of America)

๒.๒ ความร่วมมือด้านความมั่นคง

ความร่วมมือด้านความมั่นคง เป็นรูปแบบของความร่วมมือที่เน้นในการรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยด้านการทหาร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งร่วมกัน และป้องกันการรุกรานหรือสิ่งที่จะเป็นภัยคุกคามด้านการทหาร ซึ่งจะมีรูปแบบของความร่วมมือด้านความมั่นคง ดังนี้

๒.๒.๑ ความมั่นคงร่วมแบบ collective

มีการให้นิยามความมั่นคงแบบ collective ว่าเป็น “ข้อตกลงซึ่งแต่ ละรัฐในระบบให้การยอมรับว่าความมั่นคงของรัฐใดเป็นความเกี่ยวข้องกับรัฐทั้งหมดและตกลงที่จะตอบสนองร่วมกันต่อการคุกคามนั้น” (A. Roberts and B. Kingsbury, ๑๙๙๓ : ๓๐) บนแนวคิดที่ว่า เป็น “ระบบบนพื้นฐานของภาระผูกพันของทุกชาติในการร่วมเป็นกองกำลังเพื่อต่อต้านรัฐผู้รุกรานในทันทีที่การกระทำนั้นได้รับการยืนยันว่าเป็นการรุกรานตามกฎหมายเกณฑ์ที่กำหนด (H.C.

Johnson and G. Nicmeyer, ๑๙๕๔ : ๑๙-๒๐) ทั้งนี้ การทำความเข้าใจตรรกะของความมั่นคงแบบ collective จำเป็นต้องทราบความแตกต่างจากการถ่วงดุลอำนาจและรัฐบาลโลกกล่าวคือ การถ่วงดุลอำนาจเป็นการแสดงออกของ 'รัฐแบบกระจายอำนาจในการจัดการความสัมพันธ์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้หน่วยงานกลางใดๆ' ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นรัฐเดี่ยวหรือหลายรัฐซึ่งมองหาวิธีการแสดงอิทธิพลเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่ต้องการ เช่น การรวมกลุ่มเป็นพันธมิตรเพื่อป้องกันประเทศขององค์การนาโต้ ในการต่อต้านภัยคุกคามจากภายนอกจะอยู่ภายใต้แนวคิดนี้ในขณะที่แนวคิดรัฐบาลโลก เป็นระบบการรวมศูนย์อำนาจที่ขึ้นอยู่กับองค์กรเดียวซึ่งมีอำนาจและขีดความสามารถในการใช้กำลัง เพื่อสถาปนาระเบียบการรวมศูนย์อำนาจและเสถียรภาพของสังคมโลก รัฐบาลโลกจึงเป็นวิสัยทัศน์เชิงอุดมคติของสังคมการเมืองระหว่างประเทศภายใต้กฎหมายเดียวกันซึ่งจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จ แนวคิดความมั่นคงแบบ Collective อยู่ระหว่างแนวคิดทั้งสอง จึงมีลักษณะเป็นระบบซึ่งรวมทั้งการรวมศูนย์อำนาจในการใช้กำลังซึ่งรัฐถูกลดสิทธิในการใช้กำลังของตนและยินยอมที่ปฏิบัติตามกฎที่กำหนดโดยองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งมีอำนาจในการประเมินแนวทางการใช้กำลัง รวมทั้งการใช้กำลังบนความร่วมมือของรัฐ

ทฤษฎีความร่วมมือแบบ Collective มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ กล่าวคือ ประการแรก ระบบนี้ต้องสามารถรวบรวมกำลังที่มีความเข้มแข็งเหนือกว่าผู้รุกรานได้ตลอดเวลา จนผู้รุกรานไม่กล้าทำลายความเข้มแข็งนั้น ประการที่สอง รัฐที่เป็นส่วนในความเข้มแข็งเหล่านั้นต้องมีแนวคิดเดียวกันในด้านการป้องกันประเทศ ประการที่สาม รัฐเหล่านั้นต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ของส่วนรวมจะอยู่เหนือผลประโยชน์ของตน ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วข้อจำกัดกล่าว ยังคงเป็นอุปสรรคที่ยังไม่อาจก้าวข้ามได้ จนกระทั่งมีคำกล่าวที่ว่า ความมั่นคงแบบ Collective เป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาในสันติภาพและระเบียบโลกในฐานะเป้าหมาย มากกว่าเป็นทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่เป็นไปได้ในการนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานเพื่อสันติภาพขององค์การระหว่างประเทศ

๒.๒.๒ ความมั่นคงร่วมแบบ Comprehensive (Comprehensive Security)

เป็นการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืนในทุกสาขาทั้งบุคคล การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มผ่านทางความร่วมมือโดยภัยคุกคามที่มีต่อมนุษย์ สังคม และรัฐ ไม่ว่าจะมาจากภายนอกหรือภายในรัฐ ถือเป็นภัยคุกคามของความมั่นคงทั้งสิ้น หากพิจารณาในประเด็นด้านการทหาร ภัยคุกคามจากการรุกราน การปกป้องทรัพยากรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ความขัดแย้งเหนือดินแดน ความมั่นคงของเส้นทางเดินเรือ การแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์และอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงอื่น รวมทั้งการเร่งพัฒนากำลังทางทหารจะถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามทางการทหารของแนวคิดนี้

๒.๒.๒.๑ ข้อจำกัดของหลักการ ได้แก่ เส้นแบ่งที่ชัดเจนว่าสิ่งใด เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาบ้างจะเป็นปัญหาเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะหรือมีศักยภาพเป็น ภัยคุกคามความมั่นคงซึ่งเป็นผลประโยชน์หลักหรือคุณค่าหลักของบุคคล สังคม หรือรัฐ

๒.๒.๒.๒ หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกัน แนวคิดนี้จะเน้นหลักการ พึ่งพาซึ่งกันและกันในด้านความมั่นคงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และ กายภาพ ความมั่นคงของรัฐไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความมั่นคงในทุกมิติ ความสงบสุขและ เสถียรภาพภายในประเทศ ไม่อาจดำรงอยู่ได้โดยปราศจากความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทาง เศรษฐกิจ ไม่สามารถดำเนินไปได้ในระยะยาวถ้าสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ส่งผลถึงความเจ็บป่วยของ สังคม อันจะทำให้ความสามารถในการป้องกันประเทศตกต่ำ และแน่นอนที่รัฐที่มีกำลังทหารอ่อนด้อย จะประสบความยากลำบากในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทั้งด้านเขตแดน การเมือง เศรษฐกิจ จากภัยคุกคามต่างๆ

๒.๒.๒.๓ หลักการของสันติภาพบนความร่วมมือ ความร่วมมือเป็น องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของแนวคิด เนื่องจากรัฐและสังคมมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันด้วย เทคโนโลยี การสื่อสาร เครือข่ายผลผลิตระหว่างประเทศ การไหลเวียนของการค้าการลงทุน ทั้งนี้ แม้ แนวคิดนี้จะไม่ปฏิเสธความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายอำนาจ แต่ยังคงแฝงหลักการแห่งความเสมอ ภาคและการเคารพซึ่งกันและกันในบริบทของความร่วมมือ ซึ่งถูกมองว่าเป็นหลักที่ทำให้ความร่วมมือ มีความยั่งยืนและก่อให้เกิดผลผลิตที่ดี ดังนั้นกระบวนการความร่วมมือจึงต้องอยู่บนฐานของการสร้าง ดุลยภาพในผลประโยชน์ของทุกฝ่าย และหลีกเลี่ยงการยืนยันความประสงค์ของตนซึ่งอาจทำความ เสียหายแก่รัฐอื่น

๒.๒.๒.๔ หลักการพึ่งพาตนเอง ในขณะที่ความร่วมมือด้านการ ป้องกันประเทศเป็นส่วนประกอบใน CMS (Content Management System) หลักการพึ่งพาตนเอง ในด้านการป้องกันประเทศยังคงมีประโยชน์ในสถานการณ์หลังยุคสงครามเย็นที่ภัยคุกคามทางการ ทหารลดลงอย่างมาก

๒.๒.๒.๕ หลักการมีส่วนร่วม กระบวนการทำงานร่วมกัน มี ความสำคัญในแนวคิดนี้ซึ่งหมายถึงการหลีกเลี่ยงที่จะกีดกันบางประเทศไม่ให้เข้ามีส่วนร่วม ความ ร่วมมือของภูมิภาคสำหรับความมั่นคงไม่ควรเป็นไปเพื่อต่อต้านรัฐใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะการณ์ หลังยุคสงครามเย็น

๒.๒.๒.๖ หลักการเกี่ยวข้ออย่างสันติ แนวคิดนี้เน้นการใช้วิธีการที่ ไม่ใช่การใช้กำลังทหารในการปกป้องผลประโยชน์และคุณค่า โดยผลประโยชน์หลายด้านซึ่งไม่ เกี่ยวข้องกับทหาร เช่น ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งความมั่นคงแบบ Comprehensive จะเน้นย้ำ

การสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ การทูตเชิงป้องกัน และการแก้ปัญหาความขัดแย้งและความแตกต่างด้วยสันติวิธี ชีตความสามารถทางทหารควรจำกัดอยู่ที่การป้องกันและไม่คุกคาม การควบคุมอาวุธและมาตรการที่แสดงความโปร่งใสล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญ

๒.๒.๒.๗ หลักการเป็นพลเมืองที่ดี แนวคิดนี้เรียกร้องความเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐที่มีต่อสันติสุขและความมั่งคั่งของภูมิภาคและของโลก ความเป็นเพื่อนบ้านที่ดี และหลักปฏิบัติตลอดจนหลักการของสันติภาพและพฤติกรรมระหว่างประเทศที่พึงประสงค์ ควรเป็นสิ่งควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ความมั่นคงทางทะเลแบบ Comprehensive เนื่องจากธรรมชาติของทะเลที่มีลักษณะของการเชื่อมต่อกันโดยไม่มีเส้นเขตแดนระหว่างรัฐที่เป็นรูปธรรมและในบางพื้นที่เช่นเอเชียตะวันออกเฉียงซึ่งมีลักษณะเป็นทะเลเปิดหรือทะเลกึ่งปิดทำให้เกิดพื้นที่ร่วม (Shared Spaces) ซึ่งผู้ก่อการร้ายหรืออาชญากรไม่เพียงแต่ปฏิบัติในเส้น “เขตแดนในน้ำ” เท่านั้น แต่กลับใช้ประโยชน์จากความซับซ้อนด้านเขตแดนทางทะเลให้กลายเป็นข้อได้เปรียบของตนเอง และด้วยปัญหาดังกล่าวรวมทั้งข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายทะเล การลาดตระเวนตรวจการณ์ ชีตความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ความมั่นคงแบบ Comprehensive อาจเป็นหนทางที่เหมาะสมต่อการสร้างความมั่นคงในภูมิภาค บนพื้นฐานความร่วมมือภายใต้กฎหมายทะเล การป้องกันความขัดแย้งในทะเล การปกป้องและดูแลรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเล การแบ่งปันข้อมูลการลาดตระเวนทางทะเล ความร่วมมือของกำลังทางเรือ (เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความเชื่อมั่น) การค้นหาและช่วยเหลือ ความปลอดภัยทางทะเล การบริหารจัดการภัยพิบัติธรรมชาติจากทะเล (รวมถึงการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม) กฎและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเล การปกป้องและสงวนไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางทะเล แหล่งทรัพยากรทางน้ำ การวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ทางน้ำ การสร้างความสามารถและความร่วมมือทางเทคนิค และการฝึกหัดศึกษา อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าในปัจจุบันยังไม่มีผู้นำแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติหรือแม้แต่แสดงให้เห็นว่าระบบของภูมิภาคสำหรับความมั่นคงทางทะเลแบบ Comprehensive จะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร

๒.๒.๓ ความมั่นคงร่วมแบบ Cooperative

มีการสรุปแนวคิดการสร้างควมมั่นคงแบบ Cooperative (M. Moodie , ๒๐๐๐: ๑๔) ว่า ได้ขยายไปเกินขอบเขตนิยามของการป้องกันโดยใช้กำลังทหาร การใช้กองกำลังร่วมนานาชาติ และการสนับสนุนเป้าประสงค์ของนานาชาติ โดยรวมไปถึงการรับรู้ของประเทศในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมโลกด้วยโลกาภิวัตน์ในเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ระเบียบเชิงสังคมและข้อมูลเป็นโอกาสของการผลักดันแนวคิดความมั่นคงแบบ Cooperative โดยรัฐสามารถให้คำนิยามภัยคุกคามต่อความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญต่อสิ่งท้าทายต่อความมั่นคง

ในรูปแบบใหม่นี้ ไม่อาจลบความกังวลของรัฐจากภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิมได้ นอกจากนี้ อำนาจของรัฐที่ถดถอยในหลายพื้นที่ของโลก มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายประการกับความมั่นคงแบบ Collective Security ได้แก่

๒.๒.๓.๑ ความล้มเหลวของการใช้อำนาจรัฐได้กลายเป็นข้อจำกัด ในการแสวงหาความร่วมมือกับรัฐเพื่อนบ้าน

๒.๒.๓.๒ กลุ่มเชื้อชาติที่ไม่ใช่รัฐอาจอยู่คร่อมเส้นพรมแดน ซึ่งทำให้ รัฐมีความยากลำบากในการควบคุม

๒.๒.๓.๓ การสูญเสียอำนาจรัฐทำให้เกิดความลำบากในการปฏิบัติตามพันธะสัญญาจากการขัดขวางโดยกลุ่มต่างๆ

ปัจจัยที่ชะลอความร่วมมือแบบ Cooperative ได้แก่ ความแตกต่างด้าน มุมมองของตัวแสดงสำคัญ เช่น รัฐหนึ่งอาจรู้สึกถึงการคุกคามหลายทิศทางจากประเทศเพื่อนบ้าน หลายประเทศ ทำให้เกิดความลังเลที่จะสร้างความมั่นคงร่วม เนื่องจากขณะที่ความพยายามในการ ดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้บางสถานการณ์ดีขึ้น ในขณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดผลกระทบในบางด้าน ในแนวคิดนี้ มีข้อเสนอว่ารัฐต้องตระหนักว่าความมั่นคงที่เกิดจากการแข่งขันหรือการเผชิญหน้า ไม่สามารถนำไปสู่สันติภาพหรือการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน อีกทั้งยังต้องตระหนักอีกว่าความ มั่นคงไม่จำเป็นต้องมีลักษณะของเกมที่เหลือนคนเล่นคนสุดท้ายต้องชนะ หรือผู้ชนะกินรวบ (Zero-Sum Game) การสร้างเสถียรภาพในภูมิภาคจะสร้างโอกาสในการส่งเสริมสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจที่ดีกว่าเดิมสำหรับทุกรัฐในภูมิภาคและรัฐจำเป็นต้องยอมรับผลตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกันในการเจรจา หาข้อตกลง โดยบางรัฐอาจต้อง “ทำมากกว่า” เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผลที่เกิดขึ้นจะตอบสนองต่อ ผลประโยชน์ของทุกประเทศ ดังนั้น แนวคิดนี้จึงไม่สามารถตอบคำถามของคำว่า “ความยุติธรรม” แต่ เป็นเป้าหมายที่ไปให้ถึงของความมั่นคงแห่งชาติ ข้อตกลงความร่วมมือควรอยู่บนพื้นฐาน “ความ ต้องการร่วมกันของรัฐ” มากกว่า “สิทธิที่รัฐพึงได้” ในการเปลี่ยนแนวทางของรัฐในด้านความมั่นคง จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงการสร้างบรรทัดฐานและขั้นตอนที่เป็นไปได้ เช่น การสร้างมาตรการความไว้วางใจ ด้วยการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และอื่นๆ รัฐจำเป็นต้องสร้างขีดความสามารถเพื่อที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ รัฐ จำเป็นต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศ ในการสร้างประชาคม การรับมือกับภัยคุกคามข้ามชาติ การป้องกันหรือแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างสังคมที่ดี ของพลเมืองร่วมกันนอกจากนั้นควรเข้าใจเป้าหมายของแนวคิดนี้ ไม่ใช่การทุ่มเทพยายามทุกอย่าง เพื่อสร้างเสถียรภาพ แต่เป็นการสร้างสรรค์ระเบียบทางการเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่าง ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับในวงกว้าง รัฐและประชาชน มีโอกาสในการกำหนด

เป้าหมายโดยไม่ก่อให้เกิดความเป็นภัยคุกคามต่อกันและกัน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ใช้กำลังทางทหาร อย่างไรก็ตาม คงเป็นไปได้ที่ความขัดแย้งทางทหารจะหมดไปจากสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ รัฐและระบอบที่ก้าวร้าวจะยังคงเป็นแหล่งความรุนแรง แต่ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับความมั่นคงแบบ Cooperative จะเป็นปัจจัยที่จำกัดจำนวนของรัฐเหล่านั้น รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคตในส่วนของความมั่นคงร่วมทางทะเลแบบ Cooperative นั้น ราห์แมน เริ่มด้วยการแยกแยะความแตกต่างของ Cooperative Security และ Security Cooperation โดยให้คำอธิบายว่า Security Cooperation เป็นพื้นฐานการปฏิบัติที่สำคัญก่อน Cooperative Security แต่ความร่วมมือสามารถเกิดขึ้นนอกกรอบ Cooperative Security โดย Security Cooperation ซึ่งหมายรวมถึงความร่วมมือทางเรือ ไม่ว่าจะเป็นในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี ภายใต้ความร่วมมือแบบพันธมิตร กองกำลังร่วม หรืออื่นๆ ล้วนสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือแบบพหุภาคี ตามแนวคิดการสร้าง ความมั่นคงร่วม อย่างไรก็ตาม ตรรกะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องต่อประเด็นคำถามที่ว่า ทำไมความร่วมมือแบบพหุภาคีจึงควรเป็นเป้าหมาย หรือแม้แต่ความจำเป็นต่อการเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่ของสันติภาพในภูมิภาค หรือความร่วมมือแบบพหุภาคีเป็นคำตอบสำหรับการจัดการปัญหาที่เกิดจากภัยคุกคามแบบใหม่หรือไม่ หรือตัวอย่าง เช่น เมื่อข้อสงสัยที่เกิดขึ้นต่อแนวคิดพหุภาคี ยังคงมีพลัง แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือแบบพหุภาคียังคงอ่อนแอ ตัวอย่างเช่น รัฐชายฝั่งอย่าง สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสหพันธรัฐมาเลเซียยืนยันว่าทั้งสองประเทศมีความรับผิดชอบหลักสำหรับ ความมั่นคงในเขตทางทะเลของตน และระบบความมั่นคงที่รวมอยู่ด้วย มีแนวโน้มที่ถูกทำให้อ่อนแอ มากกว่าเข้มแข็ง โดยการขาดภัยคุกคามร่วม ซึ่งช้อยกเว้นที่ชัดเจนในจุดนี้ได้แก่ ประโยชน์ของการ แบ่งปันข้อมูลความตระหนักรู้เกี่ยวกับทะเล (Maritime Domain Awareness : MDA)

๓. มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measure : CBM)

การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หรือมาตรการสร้างความไว้วางใจ เป็นหลักการหนึ่งที่สามารถลดสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ความเป็นศัตรูที่มีมาแต่ดั้งเดิม และเป็นการสร้างความมั่นใจระหว่างกันที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้น เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ไม่ใช้ในการเพิ่มความมีเสถียรภาพทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยใช้ความโปร่งใส (Transparency) เป็นหลักในการสร้างความไว้วางใจต่อกันบนพื้นฐานที่ทุกประเทศมีข้อมูลพัวพันร่วมกันและแสดงความเข้าใจด้วยนโยบายการเมืองและการทหารที่มีได้มุ่งเพื่อการรุกราน โดยความโปร่งใสทางการทหาร นั้น หมายถึง การให้หรือแสดงข้อมูลทางทหารระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะเรื่องปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งมาตรการเหล่านี้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนในกระบวนการควบคุมอาวุธ การเจรจาปลดอาวุธ การเจรจาหาข้อยุติ เมื่อเกิดข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ มาตรการนี้อาจเป็นการยกระดับความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมทาง

ทหารร่วมกัน เพื่อลดโอกาสการเกิดข้อขัดแย้งโดยไม่ตั้งใจ เช่น การเข้าใจผิด หรือการสื่อสารล้มเหลว สามารถใช้ในการสร้างเสถียรภาพในภูมิภาคได้ทั้งในบางส่วนหรือยามตึงเครียด โดยมีรูปแบบและขั้นตอนของ CBM ในการสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของคู่เจรจา ซึ่ง Vijay Sakhuja ได้เสนอมาตรการต่างๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างประเทศตามลำดับขั้นตอน (Bijay Sakhuja, ๒๐๐๑ : ๕) ดังนี้

๓.๑ มาตรการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (Conflict Avoidance Measures: CAM) เป็นกระบวนการแรกในการหลีกเลี่ยงสงคราม หรือการยกระดับความขัดแย้งโดยที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น มักจะเริ่มก่อนที่จะมีความสัมพันธ์ทางการทูต มาตรการนี้จะสำเร็จได้โดยเริ่มจากการกำหนดพื้นที่ห้ามเข้าระหว่างกัน หรือมีการถอยออกจากพื้นที่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย และยืดระยะเวลาเพื่อช่วยให้เกิดการผ่อนคลายหลังจากเกิดข้อขัดแย้งขึ้น การดำเนินการนี้ไม่จำเป็นต้องดำเนินการโดยองค์การของรัฐ อาจใช้องค์กรภาคเอกชนในการป้องกันข้อขัดแย้ง สิ่งจำเป็นที่สำคัญคือนโยบายทางการเมืองที่ไม่ต้องการการทำสงครามอย่างแท้จริง

๓.๒ มาตรการสร้างความเชื่อมั่น (Trust building Measure: TBM) เป็นกระบวนการเน้นพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีมากกว่าการแสดงออกว่าเพื่อยืนยันว่าไม่เจตนาร้าย เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงความปรารถนาดีและสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร

๓.๓ มาตรการขจัดความขัดแย้ง (Conflict Resolution Measures: CRM) เป็นขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่กระทบต่อความสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยการเจรจา การทำความเข้าใจในประเด็นที่เป็นข้อกังวล หรือจุดมุ่งหมายทางการเมืองระหว่างกัน มาตรการดังกล่าวจะต้องเป็นมาตรการที่สามารถปฏิบัติได้และไม่มีเงื่อนไขมาก

๓.๔ มาตรการสร้างความไว้นื้อเชื่อใจและสร้างความมั่นคง (Confidence Building and Security Measures : CBSM) เป็นกระบวนการในการรวมการสร้างความไว้นื้อเชื่อใจและสร้างความมั่นคงร่วมกัน ประกอบด้วยมาตรการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อาจทำในลักษณะพหุภาคีหรือทวิภาคี โดยมุ่งหวังการป้องกันและแก้ไขปัญหาระหว่างรัฐในด้านการทหารและด้านการเมือง ความสำเร็จของมาตรการนี้ขึ้นอยู่กับความจริงจังในการแก้ปัญหา

มาตรการสร้างความไว้นื้อเชื่อใจนี้ สามารถปรับใช้ได้ทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติรวมทั้งสามารถทำได้ทั้งแบบที่เป็นและไม่เป็นทางการ ซึ่ง Sam Bateman ได้เสนอมาตรการทางการเมืองและการทหารระหว่างประเทศด้วยความโปร่งใสเป็นหลักในการสร้างความไว้วางใจ สามารถกระทำทั้งแบบเป็นทางการ (Track I) ทั้งในระดับประเทศและระดับกองทัพ รวมทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการ (Track II), (Sam Bateman, ๒๐๑๔ : ๑๖ – ๑๗) ดังนี้

๑. ระดับประเทศ สนับสนุนให้มีข้อมูลผูกพันและความตั้งใจร่วมกันทั้งการเมือง ในอันที่จะ

สร้างความเข้าใจในนโยบายที่มีความโปร่งใสต่อกัน เช่น นโยบายต่างประเทศ นโยบายการทหาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทหาร งบประมาณป้องกันประเทศ การปฏิบัติการทางทหาร และสนับสนุนให้มีความร่วมมือในโครงการที่เกี่ยวข้องกับทะเล เช่น การเชื่อมโยงท่าเรือและเส้นทางคมนาคมทางทะเล การกำหนดพื้นที่พัฒนาร่วมกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยว สำรองข้อมูลทางทะเล และการป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน เป็นต้น

๒. ระดับกองทัพ ได้แก่ การให้หรือแสดงข้อมูลระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการและเป็นระบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเรื่องการปฏิบัติการทางทหาร เช่น การลาดตระเวนร่วม การรักษากฎหมายในทะเลร่วมกัน การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเล การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ การแลกเปลี่ยนข่าวสารทางทะเล หรือข้อมูลที่จำเป็นต่างๆ การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและการฝึก การรักษาความปลอดภัยในการเดินเรือ ความร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยี และมาตรการแสดงความโปร่งใสทางทหาร เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านขีดความสามารถทางทหาร การปฏิบัติการทางทหาร และนโยบายด้านการทหาร แม้ว่ารัฐอาจจะมีความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ แต่หากมีมาตรการสร้างความไว้วางใจกันอยู่ อย่างน้อยมาตรการนี้ยังช่วยมิให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

๓. ระดับเหล่าทัพ/กองทัพเรือ การส่งเสริมให้มีการติดต่อกันมากขึ้น โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่กองทัพเรือระหว่างกันด้วยการจัดตั้งจุดติดต่อระหว่างกองทัพเรือ (Naval Contact Points) แลกเปลี่ยนนายทหารและฝ่ายอำนวยการระดับสูง การแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ หรือนายทหารนักเรียนเพื่อการศึกษาในโรงเรียนนายเรือ หรือโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การฝึกต่างๆ รวมทั้งจัดการสัมมนาเพื่อความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ การฝึกและพัฒนาหลักนิยมในการฝึกร่วมกัน การส่งคณะเยี่ยมเยือนระหว่างกันตามห้วงเวลา ได้แก่ การเยี่ยมเยือนท่าเรือ ฐานทัพหน่วยบินทหารเรือ การปรับปรุงหรือดำเนินการเพื่อความโปร่งใส (Transparency Improvement) การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข่าวสารระดับยุทธการ การปรับปรุงงานด้านข่าวสารทางทะเลให้ทันสมัย การแลกเปลี่ยนกำหนดการปฏิบัติของกองเรือ (Fleet Program) การแลกเปลี่ยนข้อมูลโครงสร้างกำลังรบ และรายชื่อ/ตำแหน่งของนายทหารอาวุโสของกองทัพเรือแต่ละชาติ การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่มีผลกระทบต่อความลับในโครงการจัดซื้อหรือปลดประจำการกำลังทางเรือ การสังเกตการณ์ฝึกทางเรือ เช่น แจ๊จ การปฏิบัติการทางเรือ การฝึกการวางกำลัง การเดินทางผ่านประเทศอื่น และการแลกเปลี่ยนนายทหารสังเกตการณ์ฝึก เป็นต้น

๔. การสร้างความไว้วางใจในเฉพาะกรณี เช่น การสร้างความไว้วางใจกันทางทะเล (Maritime Confidence-Building) ตัวอย่างได้แก่ การป้องกันเหตุที่เกิดขึ้นในทะเล (Incident at Sea Prevention : INCSEA) ได้จัดให้มีการตกลงกันระดับทวิภาคี เพื่อก่อให้เกิดข้อตกลงในการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความตึงเครียดในทะเล กำหนดสิทธิให้เด่นชัดในการใช้ทะเลเพื่อจำกัดข้อขัดแย้ง

ต่างๆ ออกไป ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องความตั้งใจในการปฏิบัติของกำลังทางเรือ ความร่วมมือในการฝึกการค้นหาและช่วยเหลือ (Search & Rescue) และการฝึกการบรรเทาภัยพิบัติในกรณีที่เป็นความเสียหายขนาดใหญ่และการบรรเทาภัยพิบัติกรณีเรือเสียหายอย่างร้ายแรงในเขตภูมิภาค เป็นต้น

แนวคิดการปฏิบัติการทางเรือในด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล

การปฏิบัติการทางเรือเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งสามารถแบ่งเป็นระดับต่างๆ ที่ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ทางการเมือง และระดับของความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ทางการเมืองและยุทธศาสตร์ เป็น ๔ ระดับ (Chris Rahman, ๒๐๐๑ : ๗) ดังนี้

๑. พันธมิตร (Alliances)

เป็นระดับความร่วมมือที่มีความผูกพันและค้ำประกันสัญญาทางการเมืองสูงสุด ความร่วมมือทางเรือภายใต้พันธมิตรอาจครอบคลุมปฏิบัติการทางทะเลในเกือบทุกสถานการณ์ตั้งแต่นยามสงบจนถึงการทำสงคราม โดยกองกำลังของชาติพันธมิตรนั้นต้องมีความเห็นชอบร่วมกันทั้งระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard of Operation Procedure : SOP) และหลักนิยม (Doctrine) ทั้งสองฝ่ายเสียก่อน จึงมีผลต่อการปฏิบัติการทั้งปวง ซึ่งมีการพัฒนาหลักนิยมและขั้นตอนการปฏิบัติทั้งในระดับปฏิบัติการและการฝึก

๒. กองกำลังผสม (Coalition)

ความร่วมมือในระดับนี้ต้องการพันธะสัญญาทางการเมืองร่วมกันบนพื้นฐานที่ชาติสมาชิกอาจไม่จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองเหมือนกัน กองกำลังผสมจะมีขอบเขตการปฏิบัติที่จำกัดกว่าพันธมิตร และโดยมากจะอยู่ภายใต้กรอบหลายระดับ ตั้งแต่ในลักษณะของสนธิสัญญาอย่างเป็นทางการ ไปจนถึงความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ อาจมีหลายรูปแบบ เช่น เป็นกองกำลังผสมแบบหลวมๆ ของหลายรัฐที่จะร่วมมือกันในห้วงระยะเวลาหนึ่ง แต่มีระดับพันธะผูกพันทางการเมืองที่น้อยกว่าการเป็นพันธมิตร เป็นข้อตกลงที่ส่งเสริมความร่วมมือทางทหาร เช่น การใช้ฐานทัพท่าเรือหรือเป็นกองกำลังผสมเฉพาะกิจในวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งมักจะมีห้วงเวลาที่จำกัด การปฏิบัติการทางเรือโดยรูปแบบกองกำลังผสมอาจมีลักษณะเฉพาะกิจ (Ad Hoc) เช่น กองกำลังเฉพาะกิจในการต่อต้านโจรสลัดสำหรับการปฏิบัติการนั้น เรืออาจไม่ต้องรวมกันเป็นกองกำลังเดียวกัน ซึ่งต้องการขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมในระดับสูง แต่ค่อนข้างไปทาง “รูปแบบเฉพาะ” ซึ่งอาจเป็นไปได้กับกองทัพเรือหรือกลุ่มของกองทัพเรือที่แตกต่างกันในการแสดงขีดความสามารถเฉพาะ ตัวอย่างเช่น กองทัพเรือที่มีเทคโนโลยีต่ำหรือมีข้อจำกัดทางการเมือง อาจสนับสนุนในกิจด้านส่งกำลังบำรุงหรือลาดตระเวน ในขณะที่การต่อสู้กับภัยคุกคามจะเป็นกิจของกองทัพเรือที่มีขีดความสามารถสูง เป็นต้น

๓. ความร่วมมือทางเรือแบบไม่ใช่กองกำลังผสม (Non – Naval Cooperation)

ความร่วมมือทางเรือในแบบที่สามนี้ ประกอบไปด้วยความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือซึ่งเกิดขึ้นภายนอกบริบทของกองกำลังผสมหรือพันธมิตร และไม่สะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือยุทธศาสตร์มากไปกว่าเป็นมาตรการสร้างความเชื่อมั่น ความร่วมมือในระดับนี้จะ

ขอบเขตอันจำกัดและอยู่บนพื้นฐานของการหลีกเลี่ยงประเด็นที่อาจก่อให้เกิดความเห็นแย้ง หรือบนความต้องการที่จะปฏิบัติการร่วมกันในการสนับสนุนความร่วมมือในปฏิบัติการด้านการรักษากฎหมาย หรือการให้ความช่วยเหลือ ตัวอย่างที่ชัดเจนแบบนี้นี้อาจถูกมองว่าเป็นกิจกรรมการสร้างกองกำลังผสม การสร้างแนวทางการปฏิบัติร่วมกันและการผสมผสานการปฏิบัติระหว่างกองทัพเรืออาจเป็นการสร้างรากฐานที่สำคัญสำหรับเตรียมความพร้อมไปสู่การยกระดับความสัมพันธ์ในยามที่สภาวะทางการเมืองหรือความมั่นคงเอื้ออำนวย อย่างไรก็ตาม การเมืองจะเป็นตัวกำหนดศักยภาพการสร้างกองกำลังผสมซึ่งอาจเป็นไปได้เพียงรัฐบางกลุ่ม บางประเทศ และเป็นที่น่าพอใจว่าจะไม่ใช่ความร่วมมือทางเรืออย่างลึกซึ้งระหว่างกองทัพเรือทั้งหมดของภูมิภาค

๔. ความร่วมมือทางทะเล (Maritime Cooperation) กับหน่วยงานอื่นๆ

ความร่วมมือในระดับสุดท้ายนี้ จะอยู่ในกลุ่มของความร่วมมือทางทะเล ซึ่งหมายรวมถึงกองทัพเรือและกองกำลังด้านความมั่นคงทางทะเลอื่นๆ เช่น กองเรือยามฝั่ง ซึ่งมีการปฏิบัติงานด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือประชาชนในสภาวะการณ์ปกติ นอกจากนี้ความร่วมมือดังกล่าวอาจรวมถึงกองทัพเรือด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ความร่วมมือทั้งหมดในหัวข้อนี้ยังคงมีความเชื่อมโยงต่อการปฏิบัติของกองทัพเรือหรือปฏิบัติการทางเรือ และแม้ว่าระดับของพันธะผูกพันทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำก็ตาม ในทางตรงกันข้าม ระดับของความร่วมมือทางการเมืองอาจสูงกว่าความร่วมมือทางเรือแบบไม่ใช่กองกำลังผสม เนื่องจากเป็นการง่ายที่ความเห็นร่วมกันในประเด็นที่มีเกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทางทหาร อีกทั้งความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางทะเล (ซึ่งไม่รวมกองทัพเรือ) ของรัฐมักจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔

คำปรารภ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เนื่องในโอกาสการจัดทำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔) “ปัจจุบันประเทศต่างๆ มีการแสวงหาทรัพยากรและผลประโยชน์จากทะเลเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงผลประโยชน์ที่มีอยู่ในทะเล ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของภัยคุกคาม ความมั่นคงรูปแบบใหม่ทางทะเล อาทิ การลักลอบค้าอาวุธ และสิ่งผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ ภัยคุกคามจากโจรสลัด การทำลายสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการและส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติหลายมิติ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของของผลประโยชน์ทางทะเลของชาติ จึงกำหนดให้มีแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้กับภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการ ให้ทะเลมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยและมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกับของทุกฝ่ายภายในชาติ เพื่อให้

ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไป” (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๕๘)

๑. วิสัยทัศน์ ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล

๑.๑ วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการและการบูรณาการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ”

๑.๒ ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับและการคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกภาคส่วนในประเทศ ดังนั้น การกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จึงอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ของสังคมโดยทั่วไปว่า เป็นเป้าหมายสูงสุด ร่วมกันของทุกฝ่ายภายในชาติ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ประชาชนมีความมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ สามารถกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ ดังนี้

๑.๒.๑ อำนาจอธิปไตย บูรณาการแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล

๑.๒.๒ ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล

๑.๒.๓ ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ

๑.๒.๔ ผลประโยชน์สูงสุด และความยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๑.๒.๕ การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

๑.๓ วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล

๑.๓.๑ เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณาการแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๑.๓.๒ เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิและทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรม หรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกร่านน้ำ

๑.๓.๓ เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๑.๓.๔ เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๑.๓.๕ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ ความสำคัญของทะเลและปลุกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๑.๓.๖ เพื่อจัดทำและพัฒนากฎหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลขององค์กรของรัฐ

๑.๔ กรอบแนวคิดพื้นฐานสำหรับการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล เป็นแนวทางการใช้และการพัฒนาเครื่องมือตลอดจนพลังอำนาจของชาติทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเลที่ได้กำหนดไว้ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การกำหนดแนวทางการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลจึงอยู่ในกรอบแนวคิดในการดำเนินการทั้งในเชิงรุก เชิงป้องกัน และป้องปรามอย่างเหมาะสม จำเป็นต้องอาศัยการเตรียมพร้อมทั้งในเชิงรุกและเชิงรับอย่างยืดหยุ่น รอบคอบและรอบด้าน การดำเนินการบนพื้นฐานของการดำรงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของประเทศ ในฐานะของสมาชิกในสังคมโลก การดำเนินการบนพื้นฐานของการใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุลและเหมาะสม หมายถึง การใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุล และสอดคล้องกับสถานการณ์บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการดำเนินการบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับหลักการและพันธกรณีต่างๆ ได้แก่ กฎหมายภายในประเทศ กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนหลักการอันเป็นสากล อาทิ หลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

๑.๕ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ สามารถพิจารณาได้ดังนี้

๑.๕.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานในการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการปกป้องภัยคุกคามทางทะเล การพัฒนาระบบกำลังทางเรือในการคลี่คลายสถานการณ์และรองรับการเปลี่ยนแปลงของกำลังในภูมิภาค และประเทศไทยกับประเทศต่างๆ มีความร่วมมือที่ใกล้ชิดในการสนับสนุนการฝึกร่วมทางทะเล การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเกิดความไว้วางใจระหว่างกัน

แนวทางการดำเนินการ โดยใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมดในการจัดการ

กับภัยคุกคามที่เป็นรัฐด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องกับพลังอำนาจอื่นๆของชาติ โดยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค พัฒนาคือความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศในทุกระดับ ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในและนอกภูมิภาค และผนึกพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมดในการเร่งรัดและแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว

๑.๕.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สัตว์ และทรัพยากรของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานในการมีมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับปัญหาโจรสลัดและการกระทำที่รุนแรงต่อเรือและประชาชนของประเทศไทย การพัฒนาระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การพัฒนาระบบและความเชื่อมโยงของระบบข้อมูลข่าวสาร การบูรณาการเกี่ยวกับการเตือนภัยทางทะเลและภัยคุกคามต่อความมั่นคงและประเทศไทย มิตรประเทศ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดกัน โดยใช้เวทีระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาความมั่นคงทางทะเล

แนวทางการดำเนินการ โดยใช้การเจรจา สร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจกับประเทศที่ใช้ความรุนแรงในการบังคับใช้กฎหมาย ดำเนินการทางการทูตและการทหารเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับประเด็นปัญหาโจรสลัด เสริมสร้างการพัฒนา ระบบตรวจการณ์ ฝึาดตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบเป้าหมายต่างๆ ทางทะเล ให้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในเรื่องภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร กลไก เครื่องมือ ชีตความสามารถ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนและความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนการเชื่อมระบบฐานข้อมูล แบบบูรณาการ และการเตือนภัยล่วงหน้าในทุกๆระดับ พัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การข่าวกรอง การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การตรวจการณ์ การสกัดกั้นควบคุมกับการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ และการนำประเด็นเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน

๑.๕.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน ในการพัฒนาและเชื่อมโยง

เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ พัฒนาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายการขนส่ง การประมง การท่องเที่ยวทางทะเล รวมไปถึงกิจการพาณิชย์นาวี มีการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างเป็นรูปธรรม มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรทางทะเล และมีแนวทางการกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเล

แนวทางการดำเนินการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่ง การประมงและการท่องเที่ยวทางทะเล ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี จัดระเบียบการบริการจัดการประมงและการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างโปร่งใสมีประสิทธิภาพและให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปกครองทางทะเล

ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๗

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยในปัจจุบันมีความหมายที่กว้างขวางครอบคลุมไปถึงการรักษาสิทธิและอำนาจอธิปไตย ความสงบเรียบร้อย และการมีสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากทะเล รวมทั้งการมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศ สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เปลี่ยนแปลงจากเดิมค่อนข้างมาก ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ ดังนั้นกองทัพเรือ จึงต้องดำเนินการประเมินยุทธศาสตร์และกำหนดโครงสร้างกำลังรบใหม่ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์และมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์กองทัพเรือที่ว่า “เป็นหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีบทบาทนำในภูมิภาค และเป็นเลิศในการบริหารจัดการ” ซึ่งสาระสำคัญที่กองทัพเรือมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ที่มีความพร้อมและมีขีดความสามารถสูงเป็นที่เชื่อมั่นและไว้วางใจจากสาธารณชนในการปฏิบัติการทางทหาร เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามเพื่อรักษาสิทธิและอำนาจอธิปไตยทางทะเล รักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ตั้งแต่ภาวะปกติ รวมทั้งเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติในการปฏิบัติการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลในระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจนเป็นแบบอย่างในการพัฒนากองทัพเรือที่ดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อการรักษาผลประโยชน์ สร้างความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาคร่วมกันเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองโดยไม่มุ่งเน้นการแข่งขันในการเสริมสร้างยุทธโศปกรณ์จนเกินความจำเป็น โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลและการพัฒนาให้มีการจัดระบบระเบียบที่ดีในทะเล เป็นหน่วยงานที่ได้รับการเชื่อถือ

จากประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในการริเริ่มแนวทาง การดำเนินงานด้านความมั่นคงทางทะเลที่สร้างสรรค์และได้รับการยอมรับให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในภูมิภาคอาเซียน เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลทั้งภายในภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคต่างๆของโลก และเป็นหน่วยงานนี้ได้รับการไว้วางใจ และเป็นที่ยึดมั่นจากสาธารณชนว่าการปฏิบัติภารกิจใดๆ จะประสบผลสำเร็จและเป็นผลงานที่มีความโดดเด่นในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้งเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติ

ยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ ในการสร้างบทบาทนำในความร่วมมือด้านความมั่นคง (Active Security Cooperation) เป็นยุทธศาสตร์ตามแนวความคิดเชิงป้องกันและสร้างสรรค์ โดยทร.จะต้องแสดงบทบาทนำในการริเริ่มให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลทั้งในระดับหน่วยงานภายในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ทร.ที่มุ่งมั่นพัฒนา ทร.ให้เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลที่มีบทบาทนำในระดับภูมิภาค และเป็นการแก้ปัญหาเชิงรุกก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นและหากความขัดแย้งจะเกิดขึ้นแล้วก็สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ทันเวลา โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ

การสร้างบทบาทนำในความร่วมมือด้านความมั่นคง

๑. ด้านการปฏิบัติการทางทหาร ริเริ่มสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศและประชาคมมหาอำนาจต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร รักษาความเป็นกลางลดเงื่อนไขและโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมทั้งป้องกันมิให้ความขัดแย้งขยายขอบเขตออกไป นอกเหนือการควบคุม

๒. ด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ ริเริ่มและเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่นด้านการข่าว การประสานการปฏิบัติในทุกระดับทั้งหน่วยงานภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา เนื่องจากปัญหาด้านความมั่นคงทางทะเลใน ๑๐ ปีข้างหน้า เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในภูมิภาค และไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยประเทศใดตามลำพัง เช่น การกระทำผิดกฎหมายในทะเลที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้ายในทะเล เป็นต้น

๓. ด้านกิจการระหว่างประเทศ ริเริ่มและมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือป้องกันภัยคุกคามเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงกับกลุ่มประเทศในภูมิภาค ประเทศมหาอำนาจและองค์กรระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกตามนโยบายรัฐบาล เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรง การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในภูมิภาคและภายใต้กรอบของ UN เป็นต้น

ทั้งนี้ในการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะทางเรือ ๑๐ ประการ มีวัตถุประสงค์เฉพาะทางเรือที่เกี่ยวข้องกับการรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ต้องใช้การสนับสนุน การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ที่ผ่านมาได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพเรือในด้านความมั่นคงทางทะเลไว้มากพอสมควร ในการวิจัยในครั้งนี้จะทบทวนเอกสารที่กล่าวถึงในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ที่มุ่งเน้นในประเด็นการต่อต้านภัยคุกคามทางทะเลรูปแบบใหม่ ดังนี้

๑. เอกสารประจำภาควิทยาลัยการทัพเรือ เรื่อง กองทัพเรือกับความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล (ชลทิศ นาวานุเคราะห์, ๒๕๕๒)

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลของไทยควรเป็นลักษณะพหุนิยม (Pluralism) ผสมผสานความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และสังคม ผ่าน ASEAN ด้วยการผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติตามมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ ASEAN และ ARF ที่ให้ความสำคัญกับประเทศกัมพูชา และพม่า เป็นลำดับแรก ไทยควรแสดงบทบาทนำในการกำหนดกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคในบริบทของขยายความร่วมมือในภูมิภาคไปสู่ประชาคมอาเซียน และจัดตั้งหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบงานด้านความมั่นคงทางทะเลในภาพรวมของประเทศ ในส่วนของกองทัพเรือจำเป็นต้องเสริมสร้างกำลังทางเรือโดยคำนึงถึงขีดความสามารถที่เหมาะสมในการเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเล ขยายขอบเขตของการฝึกและการปฏิบัติการร่วมกับกองทัพเรือประเทศในภูมิภาคให้สอดคล้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ และประสานการปฏิบัติระหว่างกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเข้าด้วยกัน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลร่วมกันอย่างยั่งยืน

๒. เอกสารประจำภาควิทยาลัยการทัพเรือ เรื่อง กองทัพเรือกับบทบาทในความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน (दनัย สุวรรณหงส์, ๒๕๕๓)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ว่า ปัญหาภัยคุกคามร่วม (Common Threats) ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนประกอบด้วย ปัญหาความขัดแย้งกรณีหมู่เกาะสแปรตลีย์ ปัญหา

โจรสลัด และปัญหาภัยธรรมชาติ และผู้วิจัยเห็นว่ากองทัพเรือสามารถมีบทบาทนำในเรื่อง ภัยธรรมชาติ หรือการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเล (HADR)

๓. เอกสารประจำภาควิชาลัยการทัพเรือ เรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมของกองทัพเรือ รองรับประชาคมอาเซียน (ทัศกรนันท์ ศิริธนพรพัทธ์, ๒๕๕๕)

ผู้วิจัยได้มองภาพอนาคตการรวมตัวของประชาคมอาเซียนว่า ชาติสมาชิกจะรวมตัวกันแบบ “เชิงสัญลักษณ์” จะร่วมมือเฉพาะในประเด็นที่ตนได้ประโยชน์ ชาติความจริงใจต่อกัน แต่จะพยายามจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดการเดินทางทางเศรษฐกิจ และอาจเกิดความขัดแย้งระดับต่ำเรื่องข้อพิพาทชายแดนโดยเฉพาะทางทะเลภายใต้การแทรกแซงจากชาติมหาอำนาจ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กองทัพเรือต้องพยายามเสริมสร้างขีดความสามารถให้พร้อมตามยุทธศาสตร์ ปรับรูปแบบการเตรียมกำลังเป็นการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ รองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถใช้ในการรับมือกับภัยคุกคามตามแผนได้ทันที ในขณะที่เดียวกันต้องเร่งพัฒนาและยกระดับมาตรการไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศในภูมิภาคและมหาอำนาจให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น สร้างความร่วมมือกับอาเซียนในประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเล ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ด้วยการจัดตั้งศูนย์ข่าวสารทางทะเลอาเซียน รวมถึงกองเรือเฉพาะกิจอาเซียน ซึ่งเป็นรูปแบบความร่วมมือแบบใหม่

๔. เอกสารประจำภาควิชาลัยการทัพเรือ เรื่อง บทบาทกองทัพเรือตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล (อมรเทพ บุญยงค์, ๒๕๕๘)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บทบาทที่เหมาะสมต่อปัญหาการขาดความไว้เนื้อเชื่อใจ คือการดำเนินการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ และการทูตเชิงป้องกันที่มีอยู่หลายวิธี บทบาทต่อปัญหาการก่อการร้ายสากล ปัญหาโจรสลัด และการทำผิดกฎหมายในทะเล คือการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเพิ่มการฝึก/การลาดตระเวนร่วมกัน และเพิ่มความร่วมมือในระดับพหุภาคีและการแสดงบทบาทนำในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลต่อปัญหาภัยธรรมชาติ กองทัพเรือควรดำเนินบทบาทด้านกิจการระหว่างประเทศหรือบทบาทด้านการทูตให้มาก เพื่อการประสานสอดคล้องกันในการร่วมมือกับด้านความมั่นคงทางทะเลภายในและภายนอกประเทศ โดยกองทัพเรือควรตั้งหน่วยงานเพิ่มเพื่อรับผิดชอบงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เพื่อบูรณาการด้านความมั่นคงทางทะเล

๕. เอกสารประจำภาควิชาลัยการทัพเรือ เรื่อง แนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพเรือต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (สถาพร ทศสิทธิ์พร, ๒๕๕๗)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการของกองทัพเรือต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในทะเล

นั้น กองทัพเรือต้องแสดงบทบาทนำในการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ตามบทบาทการรักษา กฎหมายและการช่วยเหลือประชาชน ศรชล. ซึ่งดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้ต้องมีการปรับ โครงสร้างองค์กรและการบังคับบัญชา การบูรณาการการบังคับใช้กฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและติดตามสถานการณ์ของ ศรชล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน สำหรับ แนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพเรือต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ควรมีการใช้กำลังตามแนวทาง ดังกล่าวในการป้องกันเชิงลึก ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับแนวทางการใช้กำลังในการป้องกันประเทศเพื่อ สร้างการเตือนภัยล่วงหน้า และการเตรียมรับสถานการณ์ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาที่มีเอกภาพ และบังคับใช้กฎหมายในลักษณะบูรณาการ และการรับรู้สถานการณ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารใน ทะเลที่มีประสิทธิภาพ

สรุป

๑. ความมั่นคงในลักษณะเดิม ลักษณะของภัยคุกคามเป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านการทหาร แต่การมองความมั่นคงในรูปแบบใหม่ได้ขยายออกไปเป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ประชากรและเรื่องอื่นๆ ซึ่งความมั่นคงดังกล่าวจำเป็นต้องวิเคราะห์ให้เห็นองค์ รวมใน ๓ ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับชาติหรือประเทศ และระดับระหว่างประเทศ ที่จะต้องมีความ เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกันไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงของชาติไม่อาจ แยกออกจากระดับบุคคลและระดับระหว่างประเทศได้เลย

๒. ความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง มิติ เหล่านี้ไม่ได้้อย่างโดดเดี่ยว แต่มีความเกี่ยวข้องผูกพันกันส่งผลกระทบซึ่งกันและกันในภาพรวมเรื่อง ของเขตแดนไม่สามารถมาเกี่ยวข้องกันขวางกั้นที่จะเกิดต่อกันได้เลย ทำให้เขตแดนของประเทศหมด ความสำคัญลงไปทันที ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในภาพรวมของทุกรัฐ

๓. การแก้ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ จะเห็นได้ว่า ในสังคมหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง ยากที่จะแก้ปัญหาได้ในขอบเขตของประเทศตนเองโดยปราศจากพลังจากภายนอกประเทศเข้าไป ช่วยเหลือผลักดันได้ การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความมั่นคง ทางทหารไปสู่ความมั่นคงและร่วมมือกัน (Cooperative Security) และความมั่นคงร่วมกัน (Common Security)

๔. ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน ภายหลังจากล่มสลายของระบบ คอมมิวนิสต์ มีการเรียกร้องการปกครองตนเองของเชื้อชาติครั้งใหม่ ทำให้เกิดการแบ่งแยกออกเป็นรัฐ ใหม่ และมีปัญหาใหม่ที่ตามมา เช่น ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศ และ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องมีความร่วมมือใน ขอบเขตระดับโลก

๕. แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยุคใหม่ในการแก้ไขปัญหาของรัฐ รัฐควรใช้แนวคิดแบบพหุนิยม การแก้ปัญหาโดยรัฐเดียวเป็นไปได้ยากจำเป็นต้องอาศัยการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีตัวแสดงผสมผสาน ระหว่างรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ นอกจากนี้การแก้ปัญหาหลายอย่างที่รัฐไม่สามารถแก้ไขโดยการรวมศูนย์อำนาจ รัฐจะต้องยอมรับผลประโยชน์ร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในความร่วมมือ การประสานประโยชน์และแม้แต่การรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๖. ความร่วมมือไปสู่สันติภาพที่ยั่งยืน จำเป็นที่ประชาคมอาเซียนต้องหาแนวทางที่จะรักษาสถานภาพความมั่นคงของประชาคม เพื่อรักษาสันติภาพไว้ให้ดีที่สุด มีเครื่องมือ ๒ อย่างที่ใช้ในการควบคุม คือกลไกควบคุมตัวเองของพลังอำนาจทางสังคม นั่นก็คือระบบสมดุลแห่งอำนาจ และข้อจำกัดเชิงบรรทัดฐาน ที่มีในการต่อสู้ทางอำนาจ เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ คุณธรรมระหว่างประเทศ และความเห็นของสาธารณะในระดับโลก

๗. การวิเคราะห์ความมั่นคงระหว่างประเทศ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระดับการวิเคราะห์ไว้เป็น ๓ ระดับ คือ พฤติกรรมของคน โครงสร้างภายในรัฐ และระบบระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลต่อกันที่ต้องให้ความสำคัญตลอดเวลา โดยเฉพาะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องพึ่งพาอาศัยกันเชื่อมต่อกันในทุกๆ มิติ ในลักษณะของโลกหมู่บ้าน

๘. โครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ คือกฎของความเป็นระเบียบของระบบระหว่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างรัฐในการสร้างสถาบันขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้

๙. ความร่วมมือระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ เมื่อรัฐไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน โดยต้องให้ความสำคัญกับคุณธรรมและความดีไม่คดโกงกัน และให้ความสำคัญกับกฎหมาย มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา

๑๐. แนวคิดในการรักษาความมั่นคงทางทะเลของรัฐชายฝั่ง จะต้องพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทะเล และช่องแคบในเรื่องสถานภาพทางกฎหมาย สิทธิอำนาจของรัฐชายฝั่ง สิทธิอำนาจของรัฐอื่นและช่องแคบซึ่งใช้เพื่อการเดินเรือระหว่างประเทศ

๑๑. ความมั่นคงร่วมแบบ Comprehensive เป็นการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืนในทุกสาขา ทั้งบุคคล การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม ผ่านทางความร่วมมือโดยภัยคุกคามที่มีต่อมนุษย์ สังคม และรัฐ ไม่ว่าจะมาจากภายนอกหรือภายในรัฐถือว่าเป็นภัยคุกคามของความมั่นคงทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีหลักการในแนวคิดนี้ เกี่ยวกับข้อจำกัดของหลักการ หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกัน หลักการของสันติภาพบนความร่วมมือ หลักการพึ่งพาตนเอง หลักการมีส่วนร่วม หลักการเกี่ยวข้องอย่างสันติ หลักการเป็นพลเมืองที่ดี

๑๒. มาตรการสร้างความไว้วางใจ เป็นมาตรการที่สามารถปรับใช้ได้ทั้งในระดับ

ผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติ รวมทั้งสามารถทำได้ทั้งแบบที่เป็นและไม่เป็นทางการ ซึ่งจะต้องกระทำด้วยความโปร่งใส ทั้งในระดับประเทศและระดับกองทัพ ซึ่งในระดับกองทัพ ได้แก่ การให้หรือแสดงข้อมูลระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเรื่องการปฏิบัติการทางทหาร

๑๓. แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เป็นกรอบทิศทางให้กับภาครัฐ เอกชน และประชาชนได้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ทะเลมีความสงบเรียบร้อยปลอดภัยและมีสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์และดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีกรอบแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการทั้งในเชิงรุก เชิงป้องกันและป้องปรามอย่างเหมาะสม โดยมีการดำเนินการบนพื้นฐานของการใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุลและเหมาะสม การดำเนินการบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับหลักการและพันธกรณีต่างๆ ได้แก่ กฎหมายภายในประเทศ กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนหลักการอันเป็นสากล โดยมียุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเลและการสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

๑๔. ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๗ ในการสร้างบทบาทนำในความร่วมมือด้านความมั่นคง เป็นยุทธศาสตร์ตามแนวความคิดเชิงป้องกันและสร้างสรรค์ โดย ทร. จะต้องแสดงบทบาทนำในการริเริ่มให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลทั้งในและระดับหน่วยงานภายในประเทศและระดับนานาชาติ

๑๕. ผลงานวิจัยที่ผ่านมา มีผู้ให้ความเห็นว่าแนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลของไทย ควรเป็นลักษณะพหุนิยม (Pluralism) ผสมผสานความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร ผ่าน ASEAN ด้วยการผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติตามมาตรการสร้างความไว้วางใจภายใต้กรอบ ASEAN และ ARF ไทยควรแสดงบทบาทนำในการกำหนดกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคในบริบทการขยายความร่วมมือในภูมิภาคไปสู่ประชาคมอาเซียน และจัดตั้งหน่วยงาน เจ้าภาพรับผิดชอบงานด้านความมั่นคงทางทะเลในภาพรวมของประเทศ กองทัพเรือสามารถมีบทบาทนำในเรื่องภัยธรรมชาติหรือการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเล กองทัพเรือต้องเร่งพัฒนาและยกระดับมาตรการไว้วางใจกับประเทศในภูมิภาคและมหาอำนาจให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น สร้างความร่วมมือกับอาเซียนในประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเล ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ด้วยการจัดตั้งศูนย์

ข่าวสารทางทะเลอาเซียนรวมถึงกองเรือเฉพาะกิจอาเซียน

บทที่ ๓

สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่และความร่วมมือ ของกองทัพเรือกับหน่วยงานต่างๆ

ในบทนี้เป็นการกล่าวถึงสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ทั้งในระดับโลก และระดับภูมิภาค ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาคที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับไทยและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง รวมทั้งการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในบทบาทของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) มีการดำเนินการและมีปัญหาในการปฏิบัติในด้านความร่วมมืออย่างไร รวมทั้งกิจกรรมความสัมพันธ์และความร่วมมือของกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับไทยในลักษณะต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่

เมื่อสงครามเย็นยุติลงและเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication Technology : ICT) ที่เชื่อมโยงต่อโลกทั้งโลกเข้าหากัน ช่วยให้เกิดการสื่อสารไปมาระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลกับหน่วยงาน และหน่วยงานกับหน่วยงาน เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว จนไม่มีอุปสรรคขวางกั้น จากภูมิภาคที่กว้างใหญ่ไพศาล สารสนเทศสามารถถูกส่งไปมาได้อย่างไร้ขีดจำกัด ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในด้านบวกและลบ ซึ่งผลที่ตามมาในด้านลบคือ การเกิดขึ้นของภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทางเรือ, กองทัพเรือ, ๒๕๑๗ : ๑) ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ เป็นภัยคุกคามในทุกมิติ ที่ไม่ใช่ภัยคุกคามเฉพาะมิติด้านทางการทหาร เช่น ปัญหาโลกร้อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ และระบบนิเวศน์ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ข้ามชาติ เป็นต้น การศึกษาหามาตรการป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจกับความหมายของภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งสหประชาชาติ (United Nations, December ๒๐๐๔) ได้ให้ความหมายของภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ไว้ครอบคลุมถึงภัยคุกคามทั้งหมดในยุคปัจจุบันความหมาย

ดังกล่าวดำเนินการโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงด้านภัยคุกคาม สิ่งท้าทาย และความเปลี่ยนแปลง (High – Level Panel on Threats, Challenges and Change) ได้รับแต่งตั้งจากเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งได้เสนอรายงานเรื่อง A More Secure World : Our Shared Responsibility ระบุปัญหาของภัยคุกคามที่ประชาคมระหว่างประเทศต้องเผชิญร่วมกัน และแนวทางการรับมือกับภัยคุกคามด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงในรูปแบบใหม่ว่า ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบันขยายความ รวมถึงภัยคุกคามต่อชีวิตมนุษย์โดยตรง และเป็นสิ่งท้าทายหลักสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ภัยคุกคามเหล่านี้มาจากรัฐ (State) และไม่ได้มาจากรัฐ (Non – State Actors) ตลอดจนมีผลกระทบเกินขอบเขตของรัฐใดๆ เพียงรัฐเดียว ประกอบด้วย

๑. ภัยคุกคามทางเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Threats) ภัยคุกคามทางเศรษฐกิจเป็นการคุกคามต่อความมั่นคงที่สำคัญคืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้ำมนุษย์ การใช้บัตรเครดิตปลอม การโจรกรรมรถยนต์ การทำประมงผิดกฎหมาย การปลอมแปลงสินค้า การปั่นหุ้น การฟอกเงิน ส่วนภัยคุกคามทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นผลจากความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติและศาสนา นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงปัญหาความยากจน โรคติดต่อร้ายแรง ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

๒. ความขัดแย้งระหว่างรัฐ (Inter – state Conflict) แม้ว่ามีสงครามระหว่างประเทศน้อยมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ยังคงมีกรณีพิพาทที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในหลายพื้นที่ของโลก ซึ่งเสี่ยงที่จะเกิดการสู้รบ มีการแข่งขันสะสมอาวุธแทนที่จะนำงบประมาณไปใช้เพื่อลดความยากจน พัฒนาระบบสาธารณสุขและการศึกษา

๓. ความขัดแย้งภายใน (Internal conflict) ซึ่งรวมถึงสงครามกลางเมือง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการทารุณกรรมอย่างรุนแรงอื่นๆ

๔. อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction) ได้แก่ อาวุธนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี อาวุธเคมี และอาวุธชีวภาพ

๕. การก่อการร้าย (Terrorism) กลายเป็นปัญหาในสถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกยุคปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก

๖. อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime :TOC) เป็นภัยต่อสังคมและรัฐอันคุกคามความมั่นคงของมนุษย์ และทำลายการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ องค์การอาชญากรรมสำคัญที่สุดคือ ขบวนการค้ายาเสพติด

สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

สถานการณ์ในห้วงที่ผ่านมา การเมืองโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากที่เคยเป็นการเมืองขั้วเดียว นำโดยสหรัฐฯ ปัจจุบันประเทศในภูมิภาคต่างๆ ได้มีการรวมกลุ่มในลักษณะภูมิภาคนิยมเพิ่มมากขึ้น และขั้วอำนาจเปลี่ยนไปเป็นการเมืองหลายขั้ว ซึ่งทำให้ประชาคมโลกมองว่าไม่มีประเทศใดที่จะสามารถเผชิญกับสิ่งท้าทายของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยลำพังได้ จำเป็นต้องมีความร่วมมือพึ่งพากันในการแก้ปัญหาโลก ในด้านสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ สถานการณ์การก่อการร้าย น่าจะยังคงเป็นภัยคุกคามต่อไป โดยเฉพาะกลุ่ม Islamic State (IS) ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ในขณะนี้ ถือเป็นตัวบ่งชี้ถึงการแพร่ขยายของสถานการณ์การก่อการร้าย โดยเฉพาะในตะวันออกกลาง สภาวะแวดล้อมทางทะเลโดยเฉพาะพื้นที่ทางทะเลที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ พื้นที่ที่มีการขนส่งสินค้าที่หนาแน่น พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์สูง มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์โจรสลัดในช่องแคบมะละกา ทะเลจีนใต้ อ่าวเอเดน (ชายฝั่งโซมาเลีย) และอ่าวกินี (น่านน้ำของไนจีเรีย) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายในทะเล และการค้าอาวุธสงคราม เป็นต้น (ขว.ทร., ๒๕๕๘ : ๓, ๖๗) ทั้งนี้ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในระดับโลกและภูมิภาคมีดังนี้

๑. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในระดับโลก

๑.๑ กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกมีการเชื่อมโยงกันทั้งในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากขึ้น เหตุการณ์อันเกิดขึ้นในสถานที่ไกลออกไปสามารถส่งผลกระทบต่อคน ชุมชน สังคมทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว จนโลกเปรียบเสมือนเป็น “หมู่บ้าน” ที่มีลักษณะไร้พรมแดนและโยงใยกัน สภาพการณ์ดังกล่าวพัฒนามาตั้งแต่หลังการสิ้นสุดของสงครามเย็นในปี พ.ศ.๒๕๓๒ ระบบโลกในปัจจุบันจึงเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi – polar System) ที่มีประเทศมหาอำนาจหลายประเทศ ทั้ง สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป อินเดีย เป็นต้น ที่ต่างแข่งขัน ถ่วงดุล และร่วมมือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้สภาวะโลกไร้พรมแดนดังกล่าว ยังได้ส่งผลให้เกิดการครอบงำของกระแสทุนนิยมกระจายไปทั่วโลกเอื้อประโยชน์ให้ประเทศที่มีศักยภาพเหนือกว่าตักตวงและดูดซับทรัพยากรธรรมชาติจากประเทศที่อ่อนแอกว่า และยังเกิดการรุกรานทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนและความมั่นคงทางทะเลเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๑.๒ ภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลในโลกยุคปัจจุบัน ภัยคุกคามรูปแบบเดิม

โดยเฉพาะ การคุกคามจากกำลังทหารและการเกิดสงครามขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้ง ด้านเศรษฐกิจที่ทุกประเทศต่างต้องการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาหล่อเลี้ยง การเติบโตทางเศรษฐกิจของตนเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่น ทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรในทะเลจน อาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งทางทหาร ระหว่างรัฐและเกิดสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงในบาง พื้นที่ได้ เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนทางทะเล การอ้างสิทธิเหนือเกาะและพื้นที่ทางทะเล เป็นต้น ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ทำให้รัฐต่าง ๆ มีศักยภาพ ลดลงในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงของประเทศรวมไปถึงการเกิดขึ้นของปัญหาความมั่นคง รูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า ปัญหาความมั่นคงของสังคม (Social Security) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) ที่เป็นภัยคุกคาม ใหม่ที่มีลักษณะข้ามชาติ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่ง อาวุธ สินค้าเถื่อน ยาเสพติด โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ภัยพิบัติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม การแย่งชิง ทรัพยากร ความมั่นคงทางด้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกโดยรวมมาก ยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน รวมทั้งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองภายในของหลายประเทศ และอาจ นำไปสู่ปัญหา ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ในอนาคตอีกด้วย ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงเป็นเรื่องที่ ทำทายและต้องอาศัยการบริหารจัดการของภาครัฐที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้

๑.๓ สถานการณ์ความขัดแย้งด้านอารยธรรม การก่อการร้าย และการ แพร่กระจายของเทคโนโลยีด้านอาวุธ สถานการณ์ความมั่นคงของโลกเปลี่ยนไปอย่างชัดเจนภายหลัง เกิดเหตุการณ์วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ โลกได้เข้าสู่ยุคสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่มี สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กลุ่มก่อการร้ายได้ขึ้นมาเป็นตัวแสดง (Actor) ที่สำคัญในเวทีการเมืองระดับ โลก และได้กลายเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของรัฐต่าง ๆ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปะทะกันทางอารยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอารยธรรมอิสลามกับ อารยธรรมทางตะวันตก ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่มีการพัฒนาอาวุธทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านอาวุธอย่างรวดเร็ว อาวุธและการ ผลิตอาวุธจึงไม่ได้ถูกผูกขาดด้วยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐอีกต่อไป หากแต่ได้กระจายไปยังกลุ่มคน ต่าง ๆ ทั่วโลก จึงทำให้ ภัยคุกคามอันเกิดจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมมี ความเข้มข้น รุนแรง และรวดเร็วมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อผนวกกับลักษณะของ การบริหารจัดการ ความมั่นคงทางทะเลที่มีความยากลำบากในการควบคุมแล้ว ทะเลจึงเป็นได้ทั้งแหล่งช่องสุ่ม ของ บรรดาเหล่าผู้ก่อการร้าย เป็นเส้นทางเดินเรือ เส้นทางส่งอาวุธ และเป้าหมายในการปฏิบัติการ

ในขณะที่กลุ่มก่อนการร้ายได้พยายามปฏิบัติการไปยังภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งมีการวางแผนที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการที่ไม่สามารถระบุภัยคุกคามของการก่อการร้ายที่ชัดเจนได้ว่าจะใช้อาวุธประเภทใด เวลา และสถานที่ใดในการปฏิบัติการ ทำให้ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงที่สำคัญของโลกในปัจจุบัน

๑.๔ สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม กระแสโลกาภิวัตน์มาพร้อมกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ ในแบบทุนนิยมซึ่งได้กลายเป็นแนวทางพัฒนาประเทศที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นหลัก โดยขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมต้องเผชิญกับการเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการที่สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ได้ส่งผลให้ภัยธรรมชาติต่างๆ มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงทางพลังงานในอนาคตอีกด้วย ทำให้หลายประเทศพิจารณาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ สภาวะโลกร้อน (Global Warming) ในฐานะภัยคุกคามหลักต่อความมั่นคง ประเทศไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีแผนรับมือต่อสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๑.๕ ปัญหาความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจ กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นอกจากจะส่งผลให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างกว้างขวางแล้ว ยังทำให้รัฐต่างๆ เกิดการแข่งขันกันจนเกิดเป็นความขัดแย้งทางเศรษฐกิจและอาจนำไปสู่ปัญหาด้านความมั่นคง เช่น การอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ทับซ้อน การลักลอบแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยผิดกฎหมาย การละเมิดน่านน้ำ ฯลฯ ทั้งนี้ ผลจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เสริมให้ปัญหาหรือความขัดแย้งมีความเข้มข้นขึ้นอีกด้วย

๒. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในระดับภูมิภาค

๒.๑ สภาวะแวดล้อมทางทะเล โดยเฉพาะในพื้นที่ทางทะเลที่สำคัญ ไม่ว่าจะเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ พื้นที่ที่มีการขนส่งสินค้าที่หนาแน่น พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์สูง มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับการมีปัจจัยเกื้อกูลของรัฐชายฝั่ง เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการเมือง และการเข้าชิงอำนาจภายในประเทศ ปัญหาชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ ปัญหาการจัดสรรทรัพยากร และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจรวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา รวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัจจุบันสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่สำคัญได้แก่ สถานการณ์โจรสลัดในช่องแคบมะละกา ทะเลจีนใต้ อ่าวเอเดน (ชายฝั่งโซมาเลีย) และอ่าวกีนี (น่านน้ำไนจีเรีย) ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ ปัญหาการก่อการร้าย

และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น (ขว.ทร., ๒๕๕๘ : ๖๗)

๒.๒ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาค เอเชีย-แปซิฟิก

ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกยังคงเป็นภูมิภาคหลักที่มีความสำคัญต่อสังคมโลก เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่เป็นที่ตั้ง ของประเทศต่างๆ จำนวนมากอยู่ตามแนวชายฝั่ง และประชากรส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล รวมทั้งเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลักที่ใช้ขนส่งสินค้า และการขนถ่ายพลังงานของโลก โดยภูมิภาค เอเชีย-แปซิฟิก มีเส้นทางหลักที่ใช้ในการสัญจรทางทะเล (Sea Line of Communication : SLOC) ที่สำคัญ ๓ เส้นทาง คือ

๒.๒.๑ ช่องแคบฮอร์มุซ อยู่ระหว่างประเทศอิหร่านกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐอาหรับต่างๆ ในตะวันออกกลางที่ขนส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก ความตึงเครียดและความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นบริเวณช่องแคบ จึงสร้างความอ่อนไหวต่อเศรษฐกิจของโลกเป็นอย่างมาก

๒.๒.๒ ช่องแคบมะละกา อยู่บริเวณปลายแหลมมลายูและเป็นช่องแคบที่เชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นช่องแคบที่มีการเดินเรือคับคั่งมากที่สุดแห่งหนึ่ง รวมถึงเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันของหลายประเทศในทวีปเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยด้วย ประเทศมหาอำนาจต่างๆ รวมทั้งประเทศชายฝั่ง จึงให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าวมาก นอกจากนี้ ความหนาแน่นของเรือ การลักลอบขนส่งอาวุธและยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โจรสลัดและการแข่งขันกันขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ ยังเป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงในช่องแคบมะละกาด้วย และปัจจุบันมีความเป็นไปได้ที่จะมีการดำเนินการของขบวนการก่อการร้ายต่อเป้าหมายในพื้นที่บริเวณนี้

๒.๒.๓ ทะเลจีนใต้ เชื่อมต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความสำคัญต่อประเทศ เอเชียตะวันออกและสหรัฐฯ เป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งทรัพยากรและเส้นทางขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางไปจีน ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐฯ ดังนั้นทะเลจีนใต้จึงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่าง ๒ มหาอำนาจ คือ จีนและสหรัฐฯ รวมทั้งยังมีปัญหาของโจรสลัดที่เกิดขึ้นอยู่ในพื้นที่

๒.๓ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในมหาสมุทรอินเดีย

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในมหาสมุทรอินเดีย เป็นสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวกับภัยคุกคามอันเกิดจากตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non - State Actor) (นริส ประทุมสุวรรณ, ๒๕๕๔ : ๒๗ - ๓๑) ได้แก่ ความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมทางทะเล โจรสลัด การก่อการร้ายทางทะเล การลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจการทำลายล้างสูง การลักลอบขนส่งยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองทางทะเล การทำประมงผิดกฎหมาย มลพิษในทะเล และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

โดยความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับช่องแคบที่สำคัญของโลกถึง ๔ แห่ง ได้แก่ คลองสุเอซ ช่องแคบมันเอลมันเดน ช่องแคบฮอร์มุซ และช่องแคบมะละกา ภัยคุกคามจากโจรสลัด พบว่า ในมหาสมุทรอินเดียมีพื้นที่โจรสลัดชุกชุมบริเวณอ่าวเอเดนนอกชายฝั่งโซมาเลีย บริเวณช่องแคบมะละกา ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายทางทะเล มหาสมุทรอินเดียมีความล่อแหลมต่อการก่อการร้ายทางทะเลเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริเวณช่องแคบที่สำคัญของโลก สำหรับกรณีของประเทศไทย การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถขยายตัวไปสู่การก่อการร้ายทางทะเลได้ในอนาคต ประกอบกับพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลของไทยทางด้านทะเลอันดามัน ก็เป็นแหล่งที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นพื้นที่เข้ามาแฝงตัวและปฏิบัติการของการก่อการร้ายได้ง่าย การลักลอบขนส่งอาวุธรวมทั้งอาวุธที่มีอำนาจการทำลายล้างสูง ผ่านทางทะเลมีความเชื่อมโยงกับปัญหาโจรสลัดและการก่อการร้ายในมหาสมุทรอินเดียด้วยการลักลอบขนส่งยาเสพติด มีการลักลอบขนส่งยาเสพติดผ่านมหาสมุทรอินเดียจากแหล่งผลิตที่ใหญ่ที่สุดของโลก ๒ พื้นที่ คือ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างไทย เมียนมาร์ และลาว และพื้นที่เสี้ยววงเดือนทองคำ ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างอัฟกานิสถาน ปากีสถาน และอิหร่าน ในกรณีของประเทศไทย ขบวนการค้ายาเสพติดได้ใช้ทะเลอันดามันเป็นเส้นทางเลือกในการลักลอบขนส่งยาเสพติดจากแหล่งผลิตในเมียนมาร์ แทนเส้นทางขนส่งทางบก เพื่อส่งเข้าประเทศไทยหรือส่งต่อไปมาเลเซียและสิงคโปร์ไปยังประเทศอื่นๆ อีกทอด การลักลอบเข้าเมืองทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลักลอบเข้าเมืองทางทะเลของชาวโรฮิงญา จากรัฐยะไข่ของเมียนมาร์ การทำประมงผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาคือการจับปลาทูน่าซึ่งมีปริมาณสำรองมากเป็นอันดับสองรองจากในมหาสมุทรแปซิฟิก ประเทศไทยให้ความร่วมมือระหว่างรัฐชายฝั่งในการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (IUU Fishing) ปัญหามลพิษในทะเล ได้แก่ การปล่อยของเสียลงทะเลของอุตสาหกรรมต่างๆ การรั่วไหลของน้ำมันจากอุบัติเหตุในการขนส่งทางทะเล และภัยคุกคามจากธรรมชาติ ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงจากภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว และคลื่นยักษ์สึนามิ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลก ซึ่งทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นในปัจจุบันจะเป็นตัวเร่งให้เกิดภัยธรรมชาติแก่รัฐชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียมากขึ้นและรุนแรงขึ้นในอนาคต

ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้

๑. ความสำคัญของทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก่อนกล่าวถึงปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาครวมถึงประเทศไทยด้วยนั้น ผู้วิจัยขอเสนอถึงความสำคัญของภูมิภาค ดังนี้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ระหว่างเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และตอนเหนือของทวีปออสเตรเลีย มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๑๔ ของทวีปเอเชีย หรือร้อยละ ๓ ของโลก เป็นที่ตั้งของ ๑๑ ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน และติมอร์ – เลสเต ลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ทางทะเล นับว่า มีความสำคัญทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นเส้นทางหลักที่ใช้ในการสัญจรทางทะเล (Sea Line of Communication : SLOC) ที่สำคัญของโลกที่เชื่อมโลกตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน ภูมิภาคนี้มีทะเลที่สำคัญคือ ทะเลอันดามัน (Andaman Sea) และทะเลจีนใต้ (South China Sea) โดยทะเลอันดามันเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดียด้านตะวันออกเชื่อมต่อภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าด้วยกัน ครอบคลุมอาณาเขตทางทะเลของประเทศเมียนมาร์ อินโดนีเซีย ไทย และมาเลเซีย ส่วนทะเลจีนใต้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก ในภูมิภาคนี้มีช่องแคบที่สำคัญ ได้แก่ ช่องแคบมะละกา (Strait of Malacca) ประมาณกันว่าเกือบครึ่งหนึ่งของเรือบรรทุกสินค้าและเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่จะต้องเดินทางผ่านเส้นทางนี้ เพื่อขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางและแอฟริกาไปยังประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการคาดการณ์ว่าปริมาณน้ำมันที่ขนส่งผ่านช่องแคบมะละกา มีปริมาณมากกว่าคลองสุเอซ ถึง ๓ เท่า และมากกว่าที่ขนส่งผ่านคลองปานามาถึง ๑๕ เท่า นอกจากช่องแคบมะละกาแล้ว ยังมีช่องแคบลอมบอก (Lombok Strait) ซึ่งอยู่ทางปลายเกาะชวาด้านตะวันออกในอาณาเขตทางทะเลของประเทศอินโดนีเซีย ช่องแคบนี้มีความกว้างและลึกมากจึงเป็นเส้นทางเดินเรือสำรอนที่สำคัญเพราะมีความปลอดภัยสูง แต่เรือสินค้าส่วนใหญ่จะใช้ช่องแคบนี้้น้อยกว่าช่องแคบมะละกา และอีกช่องแคบหนึ่งคือ ช่องแคบซุนดา (Sunda Strait) อยู่ระหว่างเกาะสุมาตรากับเกาะชวา มีกระแสน้ำแรงแต่มีความลึกไม่มากนัก มีเกาะแก่งจำนวนมากและค่อนข้างอันตราย เรือสินค้าใช้ช่องแคบนี้้น้อยมาก โดยเฉพาะเรือที่มีขนาดใหญ่ ๑๐๐,๐๐๐ ตันขึ้นไป จะไม่ใช้ช่องแคบนี้ ช่องแคบซุนดาอยู่ในอาณาเขตทางทะเลของประเทศอินโดนีเซีย เช่นเดียวกับช่องแคบลอมบอก นอกจากเป็นเส้นทางสัญจรทางทะเลที่สำคัญแล้วทะเลในภูมิภาคนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตได้แก่ สัตว์น้ำซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการทำประมงกันอย่างแพร่หลาย โดยภูมิภาคนี้เป็นหนึ่งในผู้ผลิตสัตว์น้ำและสินค้าประมงหลักของโลกและมีแนวโน้มที่

เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี ๒๐๑๓ ภูมิภาคนี้มีผลผลิตจากภาคประมง ๔๐ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก ๒๘.๙ ล้านตัน ในปี ๒๐๐๙ เป็นประมงทะเล ๑๖.๒๖ ล้านตัน และจากประมงน้ำจืด ๒.๘๘ ล้านตัน ยอดการผลิตทั้งภูมิภาคเป็นร้อยละ ๒๐.๙๔ ของการผลิตทั้งโลก (สำนักประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ , ๒๕๕๘ :๑) ในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตได้แก่ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยเฉพาะในพื้นที่อ่าวไทยและทะเลจีนใต้ ซึ่งจากการสำรวจทางธรณีวิทยาพบว่าบริเวณตะวันออกของอ่าวไทยเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่สำคัญเป็นที่ตั้งของแอ่งน้ำมัน Pattani Basin, Panjang Basin, Khmer Trough และ Unnamed Basin ส่วนบริเวณด้านใต้ของอ่าวไทย นอกชายฝั่งเขตแดนไทย - มาเลเซีย มีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ทั้งสองประเทศได้มีการเจรจาตกลงแสวงประโยชน์ร่วมกันเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้พื้นที่บริเวณ หมู่เกาะ สแปรตลีย์ (Spratly Islands) ที่ ๖ ชาติ ได้แก่ จีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน บรูไน และเวียดนาม อ้างกรรมสิทธิ์โดยเชื่อว่าเป็นบริเวณที่อุดมไปด้วย น้ำมันและก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก

สำหรับทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งพลังงานนั้น ประเทศในภูมิภาคต่างก็ได้ดำเนินการแสวงประโยชน์ในอาณาเขตทางทะเลของตนอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากแท่นขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ปัจจุบันตั้งเรียงรายอยู่ในอาณาเขตทางทะเลแต่ละประเทศนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น อินโดนีเซีย ๕๐๐ แท่น ไทย ๒๖๕ แท่น มาเลเซีย ๒๔๐ แท่น บรูไน ๑๖๐ แท่น และเวียดนาม ๔๕ แท่น (กุซงค์ ประดิษฐ์ธีระ, ๒๕๕๘ : ๒ - ๓) นอกจากนี้พื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาค เกือบทั้งหมดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เช่น ภูเก็ต สมุย บาหลี (อินโดนีเซีย) ลีปาดัน (มาเลเซีย) ฮาลองเบย์ (เวียดนาม) ฯลฯ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมที่ทวีความสำคัญ จนกลายเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ๆ จากหาดทรายนับแสนแห่ง จากอ่าวน้ำบมึนแห่ง จากแนวปะการังหลายหมื่นตารางกิโลเมตร ฯลฯ ที่จะทำให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นเขตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ , ๒๕๕๖ : ๑)

๒. ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

ความสำคัญของทะเลในภูมิภาคตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นเส้นทางสัญจรทางทะเลที่สำคัญของภูมิภาคและของโลกซึ่งเรือสินค้า เรือบรรทุกน้ำมัน และเรืออื่นๆ ใช้เป็นเส้นทางในการเดินเรือ มีท่าเรือที่สำคัญสำหรับรับส่งสินค้า เช่น ท่าเรือสิงคโปร์ จากการ์ตา แหลมฉบัง เป็นต้น ประกอบกับมีอุตสาหกรรมชายฝั่งเป็นจำนวนมาก มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในทะเล ได้แก่ สัตว์น้ำ พืชทะเล ก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน เป็นต้น รวมทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสม ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ เช่น ภูเก็ต พัทยา สมุย บาหลี

เป็นต้น ส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาและภัยคุกคาม ความมั่นคงทางทะเลที่เกิดจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลของแต่ละประเทศในภูมิภาค ซึ่งปัญหาและภัยคุกคามเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในภูมิภาคอีกด้วย จึงถือเป็นปัญหาภัยคุกคามร่วม (Common Threats) ของภูมิภาค ทั้งนี้องค์การสหประชาชาติได้ระบุถึงประเภทต่างๆ ของอาชญากรรมข้ามชาติไว้ ๑๘ ประเภท ได้แก่ การฟอกเงิน การก่อการร้าย การโจรกรรมงานศิลปะและผลงานทางวัฒนธรรม การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การค้าอาวุธเถื่อน โจรสลัดในทะเล โจรสลัดบนบก การหลอกลวงในธุรกิจประกัน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม การค้ามนุษย์ การค้าอวัยวะมนุษย์ การค้ายาเสพติด การหลอกรื่องลี้มละลาญ การแทรกแซงองค์กรธุรกิจ การคอร์รัปชัน การให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ และความผิดอื่นๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการกระทำที่ทำลายอำนาจอธิปไตยและเอกภาพแห่งดินแดนของรัฐและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และยังส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศนั้นๆ ด้วย (Emmess, ๒๐๐๓) ทั้งนี้ในส่วน of ปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

๒.๑ การก่อการร้ายทางทะเล (Maritime Terrorism) เป็นปัญหาและภัยคุกคามที่ประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มก่อการร้ายที่มีบทบาทสูง คือ อัลกออิดะห์ (Al Qaeda) ที่ได้โจมตีเรือรบสหรัฐ USS COLE เมื่อ ต.ค. ๔๓ บริเวณอ่าวเอเดน และโจมตีเรือสินค้าฝรั่งเศส ชื่อ Limburg บริเวณนอกชายฝั่งเยเมน เมื่อปี ๒๕๔๕ สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การก่อการร้ายทางทะเลก็ไม่อาจมองข้ามได้ โดยเฉพาะในน่านน้ำของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีกลุ่มก่อการร้ายที่สำคัญ ๓ กลุ่มประกอบด้วย Abu Sayyaf Group (ASG) , Jemaah Islamiyah (JI) และ Gerakan Aceh Merdeka (GAM) โดยกลุ่มที่มีบทบาทสูงในภูมิภาคได้แก่ Abu Sayyaf ที่ได้โจมตีเรือเฟอร์รี่ของฟิลิปปินส์ใกล้กรุงมะนิลา เมื่อ ก.พ. ๔๗ (ภุขงค์ ประดิษฐ์ธีระ, ๒๕๕๘ : ๓-๔) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่เชื่อมโยงกันอย่างหลวมๆ อาทิ กลุ่มนักรบอิสลามโมโร (Banqsamora Islamic Freedom Fighter : BIF) กลุ่ม Abu Sayyaf ในตอนใต้ของฟิลิปปินส์ กลุ่มก่อการร้ายในมาเลเซียและอินโดนีเซีย เพื่อสนับสนุนกลุ่ม IS และพยายามจัดตั้ง South – East Asia IS หรือที่รู้จักกันชื่อ Katibah Nusantara Lid Daulah Islamiyyah โดยกลุ่มต้องการใช้ชายฝั่งตะวันออกของรัฐซาบารห์ของมาเลเซีย เป็นแหล่งในการเผยแพร่แนวคิดของกลุ่ม ในห้วงที่ผ่านมามีการก่อการร้ายขนาดใหญ่ทางทะเลในภูมิภาคยังไม่ปรากฏ มีเพียงการจับตัวประกันเพื่อเรียกค่าไถ่ การก่อเหตุโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐบาลในประเทศฟิลิปปินส์ และเหตุการณ์ระเบิดที่กรุงจาร์กาตา

เมื่อ ๑๔ ม.ค. ๕๙ (FOCUS , ๒๕๖๐ : ๑) แต่จากที่กล่าวมาแล้วว่าภูมิภาคนี้มีเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลหลักหลายเส้นทาง รวมทั้งมีท่าเรือที่สำคัญในภูมิภาคหลายแห่งในส่วนของไทยมีท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด เป็นท่าเรือที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญของประเทศ ดังนั้นหากมีเหตุการณ์การก่อการร้ายทางทะเล เช่น การระเบิดเรือรบ เรือสินค้า เรือบรรทุกน้ำมัน และเรืออื่นๆ จมลงในเส้นทางสัญจรทางทะเลที่สำคัญ หรือการนำเรือสินค้าขนาดใหญ่พุ่งชนท่าเรือเช่นเดียวกับใช้เครื่องบินพุ่งชนตึก World Trade ในเหตุการณ์ ๙๑๑ ก็จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล แทนจุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเลที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ก็เป็นเป้าหมายล่อแหลมต่อการถูกโจมตีจากกลุ่มก่อการร้าย นอกจากนี้เมืองในโลกรวมสมัย ซึ่งถือเป็น Soft Target เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางเป็นอย่างยิ่ง เป็นพื้นที่รักษาความปลอดภัยและปกป้องได้ยาก เนื่องจากมีความซับซ้อนของระบบต่างๆ ที่ดำรงอยู่กับการเจริญเติบโตของเมือง ทำให้เมืองมีพื้นที่สาธารณะมากมายอยู่ในตัวเอง ซึ่งพื้นที่สาธารณะเช่นนี้ได้กลายเป็นเป้าหมายที่ดีของการก่อการร้าย จึงต้องคิดในเรื่องระบบป้องกัน (Urban Protection) ซึ่งผู้ก่อการร้ายเป็นผู้ที่อยู่ภายนอกรัฐและเดินทางผ่านเส้นเขตแดนเข้ามาได้ทุกทาง (สุรชาติ บำรุงสุข, ๒๕๕๘ : ๕๐ – ๕๑) ซึ่งในส่วนของประเทศไทยมีเมืองขนาดใหญ่หลายเมืองที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นทั้งเมืองทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต สงขลา (หาดใหญ่) ชลบุรี (พัทยา) ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) สุราษฎร์ธานี (เกาะสมุย, เกาะพะงัน) ซึ่งเมืองเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็น Soft Target ที่ผู้ก่อการร้ายสามารถใช้ทะเลเป็นเส้นทางผ่านของการก่อการร้ายเนื่องจากไทยเป็นประเทศเปิดสามารถเข้ามาก่อวินาศกรรม สร้างความเสียหายให้กับสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทยได้โดยง่าย ทั้งนี้เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง จากการจัดอันดับการก่อการร้ายของโลก โดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (IEP) ของออสเตรเลีย ปรากฏว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงจากการก่อการร้าย เป็นอันดับที่ ๑๐ ของโลก จาก ๑๖๒ ประเทศ และถือเป็นอันดับ ๑ ของอาเซียนส่วนฟิลิปปินส์ถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงจากการก่อการร้าย เป็นอันดับที่ ๑๑ ของโลก และเป็นอันดับ ๒ ของอาเซียนรองจากไทย (นสพ.โพสต์ทูเดย์ , ๒๕๕๙ : ๑) ทั้งนี้ในการจัดอันดับดังกล่าวของไทยได้รวมปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปด้วย ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นที่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายได้ การที่กลุ่มก่อการร้ายมีแนวโน้มขยายเครือข่ายเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งพักพิง ซ่องสุม และ/หรือแหล่งจัดหา/เส้นทางขนส่งอาวุธ แม้ว่าไทยจะมีใช้เป้าหมายโดยตรงของการก่อการร้ายและไม่ได้อยู่ในฐานะคู่กรณีกับกลุ่มก่อการร้าย แต่เนื่องจากไทยเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตย ที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค โดยเฉพาะศูนย์กลางด้านการบินและมิโนบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้คนจากทั่วโลกสามารถเดินทางผ่านเข้าออกได้อย่างสะดวก ประกอบกับไทยมีที่ตั้งของเป้าหมายหลักในการปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายที่เป็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ อิสราเอล และ

ประเทศยุโรปตะวันตก เช่น สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล สายการบิน บริษัท ห้างร้าน ตลอดจนนักท่องเที่ยวของประเทศดังกล่าว (ปณิธิ เหล็กกล้า, ๒๕๕๘ : ๑) ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการก่อการร้ายหากเกิดขึ้นในประเทศไทย นอกจากจะส่งผลโดยตรงคือทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ยังมีผลทางอ้อม คือทำให้เกิดการขาดความเชื่อมั่น ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดต่ำลง โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสายการบิน ซึ่งอุปสงค์จะลดลงอย่างเห็นได้ชัดหากมีการก่อการร้ายเกิดขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ๒๕๕๕ : ๑) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประเทศไทย โดยในปี ๒๕๕๘ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ๒๙.๘๘ ล้านคน สร้างรายได้จากไทยเที่ยวไทยและต่างชาติ ๒.๓๓ ล้านบาท (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ; ๒๕๕๙ : ๑)

๒.๒ การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) ตลอดระยะเวลาที่หลายสิบปีที่ผ่านมา มีการพูดถึงภัยคุกคามจากการกระทำอันเป็นโจรสลัดอย่างกว้างขวางนั้น เนื่องจากมีการจับปล้นตั้งแต่เรือบรรทุกสินค้า เรือโดยสารกระทั่งเรือบรรทุกน้ำมัน หรือแม้กระทั่งการยึดเรือและจับผู้โดยสารเป็นตัวประกัน ดังนั้นประเด็นปัญหานี้ จึงเป็นประเด็นที่ประเทศต่างๆทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในทวีปแอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีแนวโน้มเหตุการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดสูงและเป็นไปได้อย่างที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น (สุรชาติ บำรุงสุข , ๒๕๕๔ : ๑๔๕) การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั้งในภูมิภาคอาเซียนและในน่านน้ำไทย ในน่านน้ำไทยส่วนใหญ่เป็นการปล้นเรือ จับยึดเรือเรียกค่าไถ่ โดยเป็นการกระทำของเรือประมงตัดแปดติดอาวุธ เรือไฟเบอร์กลาสความเร็วสูงของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งผู้ที่มีอิทธิพลและนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ให้การสนับสนุนและจัดการอยู่เบื้องหลัง ผู้ปฏิบัติการเป็นคนในท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายในประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนปัญหาภัยคุกคามจากโจรสลัดที่สำคัญที่เกิดนอกน่านน้ำไทย ได้แก่ เขตน่านน้ำโซมาเลีย และ บริเวณช่องแคบมะละกา โดยเฉพาะการที่เรือสินค้าไทยถูกปล้นและเรียกค่าไถ่ในอ่าวเอเดน ประเทศโซมาเลีย ส่วนช่องแคบมะละกา เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าสำคัญที่ไทยต้องพึ่งพา เนื่องจากท่าเรือขนถ่ายสินค้าหลักอยู่ทางด้านอ่าวไทย การลำเลียงสินค้าโดยเฉพาะการนำเข้าน้ำมันของไทยล้วนต้องอาศัยช่องแคบมะละกาทั้งสิ้น ดังนั้น ภัยคุกคามของโจรสลัดในช่องแคบมะละกา จึงคุกคามต่อผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทยโดยตรง อย่างไรก็ตาม ปัญหาการคุกคามจากโจรสลัดในช่องแคบมะละกามีแนวโน้มลดลง อันเป็นผลจากความร่วมมือในการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกาของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาคในการต่อสู้กับโจรสลัด (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in

ASIA : ReCAAP) และการกำหนดมาตรการป้องกันภัยจากโจรสลัดขององค์กรทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization : IMO) แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปล้นเรือน้ำมันที่เป็นเป้าหมายหลักของโจรสลัด ซึ่งทาง ReCAAP ได้ให้ข้อสังเกตว่าพื้นที่เกิดเหตุการณ์ในระหว่างที่เรือเดินนั้นส่วนใหญ่ มีแนวโน้มจะขยายออกมาในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ล้วนเป็นการปล้นในลักษณะการขนถ่ายน้ำมัน (Siphoning) ทั้งสิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มโจรสลัดที่จะใช้พื้นที่ในทะเลหลวง ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่ง ในการปล้นเรือเพื่อปฏิบัติการขนถ่ายน้ำมัน ซึ่งผลกระทบจากการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ หากเกิดขึ้นกับเรือไทยหรือในน่านน้ำไทย นอกจากจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของเรือและคนประจำเรือไทยแล้ว ยังส่งผลกระทบโดยทางอ้อมในระบบการขนส่งสินค้าที่มีต่อสินค้าที่ขนส่งมายังประเทศไทย (กระทรวงคมนาคม ข่าว, ๒๕๔๔ : ๑) เนื่องจากการขนส่งสินค้าทางทะเลมีปริมาณและมูลค่าของสินค้าที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การขนส่งสินค้าประเภทอื่นๆ ซึ่งหากเกิดปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นด้วยอาวุธ ก็จะทำให้ผู้นำสินค้าส่งออกและนำเข้าขาดความเชื่อมั่นส่งผลให้การขนส่งและการประกันภัยทางเรือมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรง

๒.๓ การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) เนื่องจากพื้นที่ผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ (The Golden Triangle) ปัญหานี้จึงอยู่คู่กับชายแดนไทยมาเป็นเวลานานและเป็นปัญหาสำคัญสำหรับประเทศไทยในฐานะที่เป็นทั้งประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่มีอาณาเขตติดต่อกับเมียนมาร์ แต่ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือที่ติดต่อกับลาวและกัมพูชาและชายแดนด้านใต้ที่ติดต่อกับมาเลเซียก็พบปัญหานี้เช่นกัน (สุรชาติ บำรุงสุข, ๒๕๕๔ : ๘๓) สถานการณ์การลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนยังคงรุนแรง โดยการเพิ่มมาตรการในการปราบปรามยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงฝ่ายไทยที่เจ้าหน้าที่ได้เข้มงวดในการจับกุมและกวาดล้างขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดทางบกในพื้นที่ภาคเหนือ ได้นำไปสู่การสกัดกั้นและจับกุมผู้ลักลอบลำเลียงพร้อมของกลางยาเสพติดและสารตั้งต้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับกลุ่มผู้ผลิต และผู้ค้าเป็นอย่างมาก แต่กลุ่มผู้ผลิตก็ยังคงมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการลำเลียงรวมถึงพยายามในการจัดหาสารตั้งต้นเพื่อนำมาผลิตยาเสพติดให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ค้า โดยปัจจุบันการลักลอบลำเลียงยาเสพติดได้มีการขยายพื้นที่มายังชายแดนตามลำแม่น้ำโขงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านชายแดนลาวและกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง บางส่วนก็มีการเชื่อมโยงการลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตบนบก โดยเฉพาะจากเมียนมาร์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหญ่ผ่านเข้ามาในประเทศไทยทั้งทางบกและทางทะเล โดยทางทะเลส่วนใหญ่จะลักลอบลำเลียงเข้ามาทางด้านทะเลอันดามัน ซึ่งเรือของ

กองทัพเรือร่วมกับ ปปส. ได้เคยจับเฮโรอีนหนัก ๑๑๖ กิโลกรัม และยาบ้า ๗ ล้านเม็ดซุกซ่อนอยู่ในเรือประมงกลางทะเลอันดามัน รวมทั้งทหารเรือเมียนมาร์ได้เคยจับยาบ้า ๒.๕ ล้านเม็ด ซุกซ่อนในเรือบรรทุกไม้ขนาดใหญ่ ในทะเลอันดามันใกล้จังหวัดระนอง (ข่าวเนชั่น www.nation.tv, ๒๕๕๗ : ๑) ส่วนทางด้านลาว และกัมพูชา เป็นการลำเลียงส่งต่ออาจมีการลำเลียงทางทะเลไปทางภาคใต้ของไทย และส่งต่อไปยังมาเลเซียและสิงคโปร์ด้วย ซึ่งยาเสพติดก็ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของโลกต่อไป โดย UNODC (๒๐๑๑) ประเมินว่ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่สร้างรายได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของอาชญากรรมทั้งหมด แต่มากถึงร้อยละ ๕๐ ของอาชญากรรมข้ามชาติและการฟอกเงิน จากยาเสพติดมีมูลค่าถึงร้อยละ ๐.๔ - ๐.๖ ของขนาดเศรษฐกิจโลก ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวาง ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวมในมิติต่างๆ โดยผู้เสพจะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว ในด้านสังคมทำให้เกิดความเดือดร้อน ชัดแจ้ง แยกแยะ เกิดความหวาดระแวง ปัญหาอาชญากรรมและอุบัติเหตุต่างๆ จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาดังกล่าว

๒.๔ การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) กิจกรรมทั้งสองนี้เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยสร้างวงจรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ นับตั้งแต่การปลอมแปลงเอกสารการเดินทางและเอกลักษณ์บุคคล การเคลื่อนย้ายบุคคลจากประเทศต้นทางไปยังอีกประเทศหนึ่ง สำหรับในภูมิภาคมีการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังยุโรปและสหรัฐฯ การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังประเทศไทย การลักลอบขนผู้ขายบริการทางเพศจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังไทยและกัมพูชา การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียใต้และตะวันตกไปยังออสเตรเลียและแคนาดา (สักกรินทร์ นิยมศิลป์ , ๒๕๕๘ : ๒๓๕-๒๓๖) ในส่วนของไทยมีการลักลอบเข้าประเทศไทยตามแนวชายแดน ส่วนใหญ่มาจากพม่า ลาว กัมพูชา จีน โดยมีนายหน้าที่เป็นคนท้องถิ่นจะประสานติดต่อกับนายหน้าในฝั่งไทยถึงจุดรับ และหาทางให้กลุ่มคนเหล่านี้ข้ามเข้ามาในฝั่งไทยมีทั้งการเดินเท้า การนั่งรถและเรือ มีการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายส่งผลกระทบต่ออีกหลายๆ ปัญหา กล่าวคือ สามารถทำให้การลำเลียงยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นไปด้วย ทั้งนี้รวมถึงปัญหาการค้ามนุษย์ ชาวโรฮีนจา ซึ่งหลบหนีมาจากรัฐยะไข่ของเมียนมาร์ โดยขบวนการค้ามนุษย์จะดัดแปลงเรือประมงบรรทุกชาวโรฮีนจาเพื่ออำพรางเจ้าหน้าที่ และออกเดินทางในทะเลก่อนจะลักลอบขึ้นฝั่งที่จังหวัดระนองและเดินทางเข้ามาในพื้นที่ขึ้นในเพื่อรอการส่งต่อหรือบางส่วนเดินทางขึ้นฝั่งที่จังหวัดพังงา หรือ จังหวัดสตูล แม้จะไม่มีสถิติที่ชัดเจนถึงจำนวนชาวโรฮีนจาที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยหรือไปยังประเทศอื่นๆ แต่ข้อมูลสมาคมชาวโรฮีนจา ระบุว่า อาจมี

จำนวนสูงถึง ๑๐๐,๐๐๐ คนที่หลบหนีเข้ามาไทย (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, : ๒๕๖๐ : ๑ - ๕) ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ มีรายงานระบุว่าไทยเป็นต้นทาง (Source) ทางผ่าน (Transit) และจุดหมายปลายทาง (Destination) ในการค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานและบริการทางเพศ (สุรชาติ บำรุงสุข, ๒๕๕๔ : ๘๘ - ๘๙) ทั้งนี้การดำเนินการปราบปรามกระบวนการค้ามนุษย์ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ทางรัฐบาลให้ความสำคัญ โดยได้หยิบยกขึ้นเป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ พร้อมกับเน้นย้ำแนวนโยบายที่จะ ‘ไม่ยอมรับต่อปัญหาการค้ามนุษย์’ (Zero Tolerance) เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยขาดการดำเนินการในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจนส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของไทยในภาพรวมอีกด้วย เห็นได้จากการที่ประเทศไทยถูกลดอันดับในรายงานประจำปี ๒๕๕๗ เรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons: TIP Report ๒๐๑๔) จากบัญชีกลุ่มที่ ๒ ที่ต้องจับตามอง (Tier ๒ Watch List) ลงมาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ ๓ (Tier ๓) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหรัฐอเมริกาได้ตั้งนั้นสหรัฐอเมริกาจึงอาจใช้เป็นข้ออ้างเพื่อตัดหรือระงับการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยในด้านต่างๆ ได้ ขณะเดียวกันเมื่อเดือนเมษายน ปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้รับคำเตือน (ใบเหลือง) จากสหภาพยุโรป (EU) ถึงพฤติการณ์การกระทำประมงของไทยขัดต่อกฎระเบียบว่าด้วยการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU) พร้อมกับให้เวลา ๖ เดือนในการแก้ไขปัญหามา เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษห้ามนำเข้าสินค้าอาหารทะเลของไทย (ใบแดง) แม้ว่ากฎระเบียบของ IUU ดังกล่าวจะไม่ได้มีการระบุถึงบทลงโทษที่มีต่อการใช้แรงงานผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ไว้โดยตรง แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการแก้ไขปัญหาค่าจ้างแรงงานผิดกฎหมายและแรงงานจากการค้ามนุษย์เป็นส่วนสำคัญในการทำประมงอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับหลักการของ IUU อย่างไรก็ดี ผลจากการดำเนินการอย่างจริงจังของรัฐบาลได้ส่งผลให้ปัญหาการค้ามนุษย์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามขบวนการการค้ามนุษย์อย่างจริงจังโดยไม่มีกรณีละเว้นต่อผู้กระทำผิดในทุกกรณีรวมทั้งสร้างความตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ จนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของนานาชาติ ทำให้ผลการจัดอันดับในรายงานประจำปี ๒๕๕๙ เรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ได้รับการเลื่อนสถานะให้กลับมาอยู่ที่บัญชีกลุ่มที่ ๒ ที่ต้องจับตามอง (Tier ๒ Watch List) ขณะที่ EU ไม่ได้มีการประกาศลงโทษคว่ำบาตรสินค้าประมงของไทย (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี , วารสารไทยคู่ฟ้า, ๒๕๖๐ : ๒๒-๒๕)

๒.๕ การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) เป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่ยังคงมีอยู่ในภูมิภาค เช่น การต่อสู้และปราบปรามชนกลุ่มน้อยในเมียนมาร์ ความขัดแย้งในแคว้นแคชเมียร์ระหว่างอินเดียและปากีสถาน ปัญหาความไม่สงบในสาม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ปัญหากลุ่มกบฏพหุศัทธิอิสลามในศรีลังกา ก่อให้เกิดความต้องการและการเคลื่อนย้ายอาวุธ ทำให้การลักลอบและลำเลียงอาวุธมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยอาวุธส่วนใหญ่เป็นการลักลอบนำเข้าจากประเทศที่เคยเป็นสมรภูมิรบในอดีตและประเทศที่มีการจัดเก็บอาวุธไม่รัดกุมนำไปสู่ประเทศที่ยังคงมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อย ปัญหาการก่อการร้าย โดยการลำเลียงอาวุธจะใช้เส้นทางลำเลียงทั้งทางอากาศและทางทะเลจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกันหรือไปยังเอเชียใต้

๒.๖ ภัยพิบัติ (Disaster) เป็นภัยความมั่นคงทางทะเลอีกรูปแบบหนึ่งที่ทุกประเทศต้องเผชิญโดยไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ภัยพิบัติได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดเมื่อไหร่หรือเป็นภัยพิบัติชนิดใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดภัยพิบัติในลักษณะหรือรูปแบบใดก็ตาม กำลังทางทหารของประเทศต่าง ๆ มักจะเป็นหน่วยที่ส่งกำลังพล หน่วยแพทย์ทหาร และอุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นลำดับต้น สำหรับกองทัพเรือก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องเข้าให้การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ทั้งตามภารกิจหน้าที่ที่กองทัพเรือรับผิดชอบและตามแผนการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติแห่งชาติ โดยพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพเรือส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ในทะเลและชายฝั่ง สำหรับพื้นที่บนบกและในแม่น้ำนั้น กองทัพเรือจะดูแลพื้นที่เฉพาะที่มีหน่วยของกองทัพเรือปฏิบัติงานอยู่หรือตามที่หน่วยเหนือจะสั่งการ จากคำจำกัดความของศูนย์เตรียมความพร้อมภัยพิบัติแห่งเอเชียว่า “ภัยพิบัติ” คือ ต้นตอของผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิต และทรัพย์สินของมนุษย์ หรือเกิดความเสียหายทางระบบเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อสังคม และอื่นๆ อีกมากมาย โดยจำแนกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ภัยธรรมชาติ ๒) ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ๓) ภัยจากเทคโนโลยี นั้น ภัยพิบัติขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจนถึงขั้นเป็นสาธารณภัยในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นภัยธรรมชาติ เช่น การเกิดสึนามิในวันที่ ๒๖ ธ.ค.๒๕๔๗ มีประชาชนเสียชีวิต ๕,๓๙๕ คน และมีมูลค่าความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพราษฎร จำนวน ๑๔,๔๙๑ ล้านบาท อุทกภัยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นอุทกภัยที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลกระทบต่อราษฎรกว่า ๑๒.๘ ล้านคน ธนาคารโลกประเมินความเสียหายของประเทศไทยสูงถึง ๑.๔๔ ล้านล้านบาท และจัดให้เป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุดเป็นอันดับสี่ของโลก และล่าสุดเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ช่วงปลายปี พ.ศ.๒๕๕๙ ต่อเนื่องจนถึงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๐ จัดเป็นสาธารณภัยธรรมชาติทางน้ำที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ๑๑ จังหวัดภาคใต้อย่างรุนแรง ส่วนภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ในประเทศไทย เช่น การเกิดอุบัติเหตุทางการคมนาคมในทะเลหรือภัยจากเทคโนโลยี ยังไม่เคยเกิดเหตุการณ์ลูกกลามถึงขั้นสาธารณภัย

จากสาธารณภัยทางน้ำในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นการเกิดสึนามิที่กองทัพเรือได้รับ

ผลกระทบจนเกิดความสูญเสียทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ พื้นที่ฐานทัพ หรือน้ำท่วมพื้นที่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและน้ำท่วมพื้นที่ภาคใต้ กองทัพเรือได้เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยและให้การสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยการจัดส่งกำลังพล แพทย์ ยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ เสบียงอาหาร และยาพร้อมจัดส่งให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อนแม่ในพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยากเข้าได้เฉพาะเรือขนาดเล็ก หรือ ฮ. ในการลำเลียง การเปิดรับบริจาคสิ่งของและเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น นอกจากนี้ หลังภัยพิบัติ ยุติ กองทัพเรือยังให้การสนับสนุนการฟื้นฟูสภาพจิตใจและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เช่น เหตุการณ์น้ำท่วมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปลายปี พ.ศ.๒๕๕๙ ต่อเนื่องจนถึงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๐ กองทัพเรือได้สร้างบ้านหลังใหม่ให้แก่ผู้ประสบภัยทดแทนบ้านที่ได้รับ ความเสียหาย ด้วยการใช้ทรัพยากรและแรงงานจากกำลังพลของกองทัพเรือ รวมทั้งเงินสนับสนุนที่ กองทัพเรือและประชาชนได้บริจาค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากองทัพเรือจะมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติในประเทศ แต่การออกช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในต่างประเทศนั้นกองทัพเรือ ยังไม่เคยออกปฏิบัติการกิจนี้ ทั้งนี้สำหรับ ๗ ประเทศที่มีอาณาเขตทางน้ำติดต่อกัน หากเกิดเหตุการณ์ ภัยพิบัติสามารถให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยกลไกในการดำเนินงานด้านภัยพิบัติซึ่งมี คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management) หรือเรียกโดยย่อว่า ACDM ในการดำเนินความร่วมมือด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติร่วมกัน แต่ละ ประเทศจะมีหน่วยงานหลักด้านการจัดการภัยพิบัติ หรือ ACDM Focal Point โดยประเทศไทยคือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นอกจากนี้จะมีศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance : AHA Centre) ทำหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียน และทำการแจ้งเตือนให้กับประเทศที่เข้าชายได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น รวมถึงเป็น ศูนย์กลางในการประสานงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการขอรับการสนับสนุน และการให้ความ ช่วยเหลือสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น สำหรับความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านภัยพิบัติ จะมีการ ฝึกซ้อม และจำลองสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติประเภทต่างๆ ขึ้น ด้วยการฝึกซ้อมแผนเผชิญภัยพิบัติ ฉุกเฉินในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Disaster Emergency Simulation Exercises : ARDEX) จะเป็นการจัดฝึกซ้อมประจำปี

ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)

๑. กล่าวทั่วไป

ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือเรียกโดยย่อ “ศรชล.” เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) จัดตั้งขึ้น ณ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ (ศปก.ทร.) โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจการทางทะเลในทุกๆ ด้านระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับงานทางทะเล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่เกิดความซ้ำซ้อน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีกองทัพเรือเป็นศูนย์กลางในการประสานงานช่วยเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในทะเล ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานยังคงปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยงานเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

๒. ส่วนราชการที่เข้าร่วมปฏิบัติงานใน ศรชล.

ส่วนราชการที่เข้าร่วมการปฏิบัติงานใน ศรชล. ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานทางทะเลประกอบด้วย กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และหน่วยงานอื่นๆ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ๆ คือหน่วยปฏิบัติการหลักและหน่วยปฏิบัติการร่วม ดังนี้

๒.๑ หน่วยปฏิบัติการหลัก คือ หน่วยที่มีกำลังทางเรือที่สามารถออกปฏิบัติงานในทะเล สามารถรักษาผลประโยชน์ของชาติและบังคับใช้กฎหมายในทะเลได้ ประกอบด้วย ๖ หน่วยงาน ได้แก่ กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมประมงและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒.๒ หน่วยปฏิบัติการร่วม คือ หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับงานหรือกิจการต่างๆ ทางทะเล ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กรมควบคุมมลพิษ กรมป่าไม้ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมศิลปากร กรมสรรพสามิต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และส่วนราชการอื่นๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางทะเล

๓. หน้าที่ของ ศรชล.

๓.๑ ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย ในทะเล ตลอดจนดูแลความสงบเรียบร้อยกิจกรรมทางทะเลอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

๓.๒ ประสานการปฏิบัติในระดับนโยบายกับคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการรักษาผลประโยชน์ ของชาติทางทะเล (นอปท.) และส่วนราชการต่างๆ เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

๓.๓ รวบรวมข่าวสาร ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางทะเล และกระจายให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

๓.๔ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ใน ศรชล. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน และผลการปฏิบัติของหน่วยงานใน ศรชล.

๓.๕ อำนาจการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเขต (ศรชล.เขต)

๓.๖ ปฏิบัติงานตามแผนงานและงานพิเศษอื่นๆ ตามที่ สมช. หรือรัฐบาลจะมอบหมาย

๔. การปฏิบัติงานของ ศรชล.

ศรชล. มีที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ (ศปก.ทร.) พระราชวังเดิม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ โดยมีเสนาธิการทหารเรือ/เสนาธิการ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ผอ.ศรชล.) มีคณะกรรมการบริหาร ศรชล. ประกอบไปด้วยอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเล ทำหน้าที่ร่วมบริหารการปฏิบัติงานของ ศรชล. การกำหนดนโยบายการปฏิบัติ หรืออื่นๆ โครงสร้างการบริหารที่สำคัญจะมีกองบังคับการ ศรชล. โดยมีฝ่ายอำนาจการที่จัดจากผู้แทนหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในกองบังคับการศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งจัดจากกำลังพลของกองทัพเรือปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง สำหรับกำลังพลจากส่วนราชการอื่นๆ จะปฏิบัติงาน ณ ตั้งปกติ และใช้การติดต่อประสานงานระหว่างกองบังคับการศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือฝ่ายอำนาจการจากส่วนราชการต่างๆโดยตรง

๕. ขอบเขตของการปฏิบัติ และพื้นที่ปฏิบัติการ

ขอบเขตการปฏิบัติงานของ ศรชล. คือ การเป็นศูนย์กลางในการประสานงานการปฏิบัติการกิจระหว่างหน่วยงานหลัก โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย (Network) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลระหว่างหน่วยงานหลัก และการบูรณาการแผนงาน การใช้ทรัพยากรและบุคลากรของแต่ละหน่วยงานในการปฏิบัติงาน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ทั้งในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งมอบอำนาจให้หน่วยงานใน ศรชล. ดูแลรับผิดชอบ โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการทั้งด้านฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน มีขอบเขตความรับผิดชอบอยู่ภายในทะเลอาณาเขต (๑๒ ไมล์ทะเลจากชายฝั่งหรือเส้นฐานตรง) และขยายการปฏิบัติไปถึงเขตต่อเนื่อง เขตไหล่ทวีป/เขตเศรษฐกิจ และในทะเลหลวง ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ระบุไว้ในกฎหมายทะเล มีหน่วยงานรับผิดชอบตามพื้นที่ทางทะเล ที่ได้ประกาศให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่เพื่อรักษา

กฎหมายทางทะเล โดยการปฏิบัติภารกิจจะใช้การประสานงาน ช่วยเหลือ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติอย่างเต็มขีดความสามารถตามแผน/คำสั่ง และภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่จะกระทำได้

๖. พื้นที่รับผิดชอบและหน้าที่ ศรชล. เขต

๖.๑ พื้นที่รับผิดชอบของ ศรชล.เขต

ศรชล.เขต เป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยงานของ ศรชล. ในพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น ๓ เขต ดังนี้

๖.๑.๑ ศรชล. เขต ๑ มีพื้นที่รับผิดชอบบริเวณอ่าวไทยตอนบน ซึ่งรวมถึงอ่าวไทยรูปตัว ก. ลงมาจนถึงเส้นแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดชุมพร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกองบังคับการ ศรชล.เขต ๑ (บก.ศรชล.เขต ๑) ตั้งอยู่ที่ กองบัญชาการทัพเรือภาคที่ ๑ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

๖.๑.๒ ศรชล. เขต ๒ มีพื้นที่รับผิดชอบบริเวณอ่าวไทยตอนล่าง ตั้งแต่เส้นแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดชุมพร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลงมาจนถึงชายแดนทางทะเลติดต่อกับประเทศมาเลเซีย มีกองบังคับการ ศรชล. เขต ๒ (บก.ศรชล.เขต ๒) ตั้งอยู่ที่ กองบัญชาการทัพเรือภาคที่ ๒ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

๖.๑.๓ ศรชล. เขต ๓ มีพื้นที่รับผิดชอบด้านฝั่งทะเลอันดามันทั้งหมด มีกองบังคับการ ศรชล.เขต ๓ (บก.ศรชล.เขต ๓) ตั้งอยู่ที่ กองบัญชาการทัพเรือภาคที่ ๓ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

๖.๒ หน้าที่ของ ศรชล.เขต

ศรชล. เขต มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานใน ศรชล. ในพื้นที่ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล การช่วยเหลือประชาชน การคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติ และกิจอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่รับผิดชอบ โดยประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่างๆ อย่างใกล้ชิดในการดำเนินการ ดังนี้

๖.๒.๑ การรักษากฎหมายในทะเล มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย โดยใช้การคมนาคมขนส่งทางทะเล ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการลักลอบและหลีกเลี่ยงการขนส่งสินค้าเสียงภาษีศุลกากร การป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด การป้องกันและปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายประมง การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ต่างๆ การปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคมนาคมและการขนส่งทางน้ำ การปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับ

สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล และการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมาย
โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๖.๒.๒ การช่วยเหลือประชาชนและผู้ประสบภัยทางทะเล

๖.๒.๓ การคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้แก่ การช่วยเหลือ
และคุ้มครองการทำประมงที่ประกอบอาชีพโดยสุจริต การควบคุมและตรวจตราการสัญจรทางทะเล
การคุ้มครองแท่นขุดเจาะและผลิตปิโตรเลียม/แหล่งทรัพยากรทางทะเล และการสนับสนุนและ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลและบริเวณชายฝั่ง

๖.๒.๔ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ การอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และการป้องกันและขจัดคราบน้ำมันและมลพิษต่างๆ ในทะเล

๖.๒.๕ สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษา
ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่ได้รับการจัดตั้งอยู่แล้ว ได้แก่ ศูนย์ประสานงานค้นหาและช่วยเหลือ
อากาศยานและเรือประมง และศูนย์ควบคุมการปฏิบัติในการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ
เนื่องจากน้ำมัน

๖.๒.๖ ภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ได้แก่ การทำหน้าที่เป็น
หน่วยงานหลักของ ศปมผ. ในการปฏิบัติการทางทะเลและชายฝั่ง โดยทำการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ
ขึ้นใน ศรชล. ประกอบด้วยกำลังทั้งเรืออากาศยาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ใน
ศรชล. ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่เพื่อบังคับใช้กฎหมายในทะเลและควบคุมการปฏิบัติงานต่างๆ รวมถึง
การบูรณาการข้อมูลข่าวสารทางทะเลที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศ
เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ภาพสถานการณ์ทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๗. ปัญหาการดำเนินการของ ศรชล.

การดำเนินการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย
ในปัจจุบัน เป็นการปฏิบัติการร่วมกันในลักษณะของการประสานการปฏิบัติภายใต้โครงสร้างของ
ศรชล. ซึ่งมีหลายหน่วยงานขึ้นตรงกับหลายกระทรวงแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนปฏิบัติการหลักและ
ส่วนปฏิบัติการร่วม ส่วนปฏิบัติการหลักจะประกอบไปด้วยหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีกำลัง
ทางเรือปฏิบัติการในทะเล ๖ หน่วยงาน ได้แก่ กรมเจ้าท่า (จท.) กรมประมง (ปม.) กรมศุลกากร (ศก.)
กองบังคับการตำรวจน้ำ (บก.รน.) กองทัพเรือ (ทร.) และ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.)
การดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติ
ทางทะเลยังคงประสบปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลของประเทศที่สำคัญ
ดังนี้

๗.๑ กำลังพลไม่เพียงพอ (บางสถานการณ์) โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยคุกคามหลายด้าน

ในเวลาเดียวกันหรือเมื่อเกิดสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น สาธารณภัยขนาดใหญ่ (จากการทดสอบขีดความสามารถของ ศรชล. ในการฝึก CPX ทร. ๕๙ ที่ผ่านมา)

๗.๒ ข้อจำกัดด้านการปฏิบัติงานของ จนท. หน่วยงานหลักทั้ง ๖ หน่วยงาน เนื่องจากขีดความสามารถของเจ้าพนักงานในการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติซึ่งต้องการความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน

๗.๓ ภาพสถานการณ์อาจขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเวรประจำห้องศยก. กำลังพลต้องปฏิบัติงานประจำของตน ก่อนผลัดเปลี่ยนมาเข้าเวรยามตามห้วงเวลา ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้และความเข้าใจสถานการณ์

๗.๔ ขีดความสามารถด้านการข่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการข่าวเชิงรุกเพื่อป้องกันและยับยั้งการกระทำผิด

๗.๕ ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ที่เชื่อมโยงผ่านระบบ Maritime Information Sharing Center (MISC) ยังไม่เสถียร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการกระจายข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง

๗.๖ วัฒนธรรมการทำงานและระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานใน ศรชล. มีความแตกต่างกัน

๗.๗ ศรชล. ในสภาวะปกติไม่มีอำนาจในการสั่งการต่อหน่วยกำลังใดๆ (ยกเว้น ศรชล. เขต) ในการแก้ปัญหาในทะเล การเป็นศูนย์ประสานงานมีหน้าที่เพียงการแจ้ง และกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้อำนาจตามกฎหมายเท่านั้น สำหรับการใช้อำนาจของ ศรชล. ตามคำสั่ง ศปมผ. นั้น ศรชล. ไม่มีอำนาจในการสั่งการนอกเหนือจากภารกิจ ศปมผ. และการแก้ปัญหา IUU Fishing

ความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย

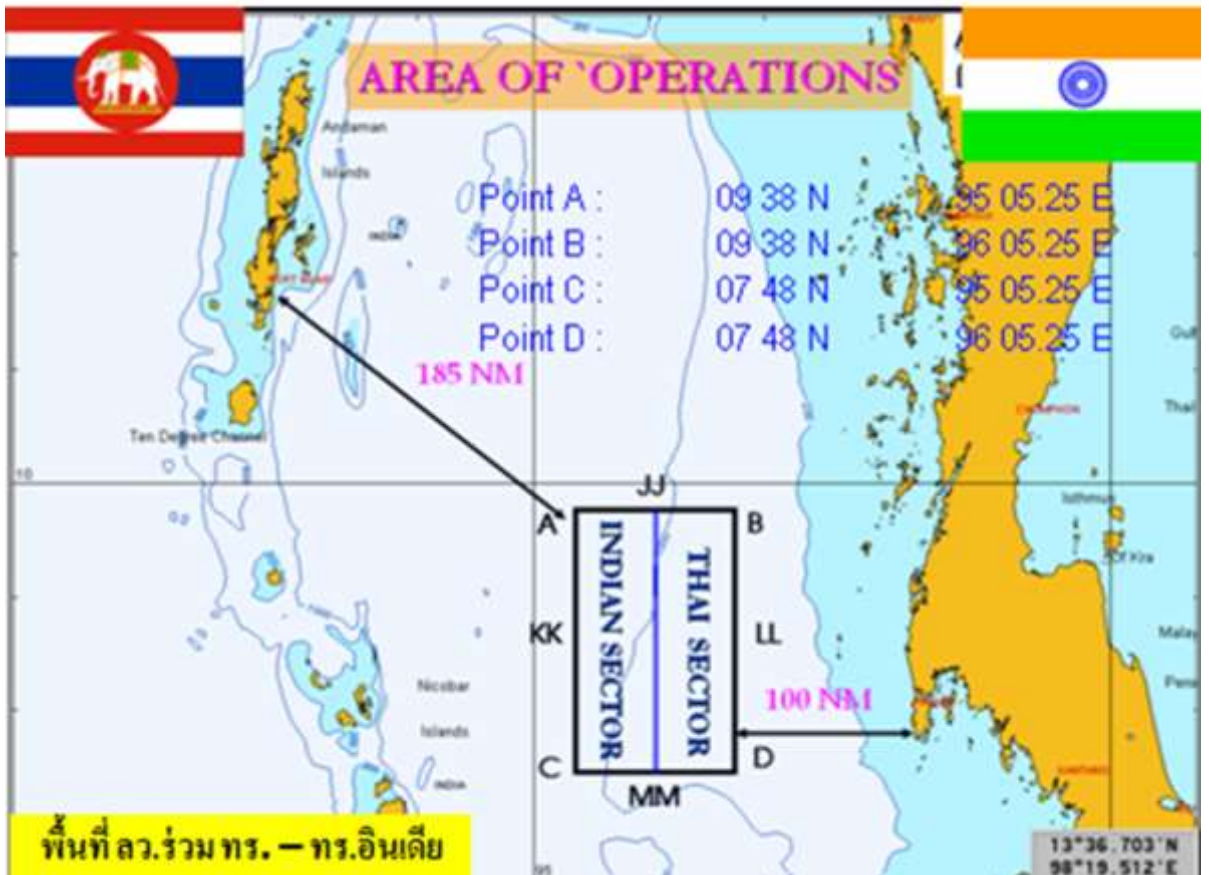
ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับกองทัพเรือของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย ในปัจจุบันมีการดำเนินกิจกรรมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สามารถแบ่งระดับของความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคได้เป็น ๒ ระดับ คือระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี

๑. ความร่วมมือระดับทวิภาคี กองทัพเรือและกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย มีการดำเนินกิจกรรมและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของ ผบ.ทร. และผู้บังคับบัญชาระดับสูงในโอกาสต่างๆ การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์กับกองทัพเรือต่างๆ สรุปได้ดังนี้

๑.๑ กองทัพเรืออินเดีย

๑.๑.๑ การจัดตั้งคณะทำงานร่วมไทย – อินเดีย ว่าด้วยการจัดระเบียบทางทะเล โดยคณะทำงานร่วมฯ ได้มีการประชุมหารือร่วมกันเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจ ว่าด้วยการ ลว.ร่วม และการจัดตั้งโครงข่ายการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำในการ ลว.ร่วมฯ ซึ่งได้มีการลงนามร่วมกัน เมื่อ ๖.ค.๕๖ โดยมีสาระสำคัญคือ จัดให้มีการ ลว. ร่วมทางทะเล โดย ทร.ทั้งสองประเทศและการจัดตั้งโครงข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่าง ทร.ทั้งสองประเทศ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่าง ทร.ทั้งสองประเทศ ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะการทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเลในกรณีเกิดพายุในทะเลอันดามัน การอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเล และการแลกเปลี่ยนข่าวสารในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล เช่น การปราบปรามยาเสพติด และโจรสลัด เป็นต้น และได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ โดยมี ผบ.ทร. และ ผบ.ทร.อด. ลงนามเมื่อ ๒๐ พ.ค.๕๘ ทั้งนี้กำหนดให้มีการประชุมคณะทำงานร่วมฯ ปีละครั้ง โดยทั้งสองประเทศจะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ ครั้งสุดท้ายเป็นการจัดประชุม ครั้งที่ ๑๒ โดยจัดขึ้นระหว่าง ๒๔ - ๒๘ พ.ค. ๕๙ ณ กรุงนิวเดลี สาธารณรัฐอินเดีย มี พล.ร.ต.ภราดร พวงแก้ว ผอ.สนผ.ยก.ทร. เป็นหัวหน้าคณะทำงานร่วมฯ ฝ่ายไทย และมี RADM.Dhiren Vig, Assistant Chief of Naval Staff (Foreign Cooperation & Intelligence) เป็น หน.คณะทำงานร่วมฯ ฝ่าย อด.

๑.๑.๒ การ ลว.ร่วมระหว่าง ทร. – ทร.อด. จะเป็นการจัดเรือ และอากาศยาน ทำการ ลว.ร่วมครอบคลุมพื้นที่ ตามเส้นอาณาเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทย – อด. โดยมีพื้นที่ลาดตระเวนร่วมตามแผนภาพที่ ๓-๑ ซึ่งได้มีการลงนามใน Agreement between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of India on the Delimitation of Maritime Boundary between the Two Countries in the Andaman Sea เมื่อ ๙ ส.ค. ๕๘ ความยาวประมาณ ๓๐ ไมล์ และมีจุดต่างๆ ในพื้นที่ลาดตระเวนร่วมฯ สำหรับการ ลว.ร่วมกำหนดปีละ ๒ ครั้ง โดยทั้งสองประเทศจะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

ที่มา : กองยุทธการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหารเรือ

๑.๒ กองทัพเรืออินโดนีเซีย

๑.๒.๑ การประชุม Navy to Navy Talks ทร.ทั้งสองประเทศได้ตกลงให้มีการประชุมฯ ทุก ๒ ปี โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ ครั้งแรก ณ กรุงจาการ์ตา อช. ระหว่าง ๔ - ๗ เม.ย. ๔๘ การประชุมครั้งล่าสุด เป็นการประชุมครั้งที่ ๖ จัดขึ้นระหว่าง ๓๑ มี.ค. - ๑ เม.ย. ๕๘ ณ กรุงเทพฯ

๑.๒.๒ การประชุมคณะกรรมการระดับสูง กรส.ไทย - อช. (High Level Committee : HLC) เป็นการประชุมระดับกองทัพ ฝ่ายไทยมี บก.ทท. เป็นเจ้าภาพฯ มี ผบ. ทหารสูงสุด ของทั้งสองประเทศเป็นประธานกรรมการฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ทร. มี เสธ.ทร./ผู้แทน เป็นกรรมการ ซึ่งมีคณะอนุกรรมการต่างๆประกอบด้วย คณะอนุกรรมการร่วมด้านยุทธการ คณะอนุกรรมการร่วมด้านการฝึกและศึกษา คณะอนุกรรมการร่วมด้านการข่าว คณะอนุกรรมการร่วมด้านความมั่นคงที่มีใช้ทางทหาร คณะทำงานร่วมทางบก คณะทำงานร่วมทางเรือ และคณะทำงานร่วมทางอากาศ

กำหนดจัดการประชุมฯ ทุกปี ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

๑.๒.๓ การฝึกผสม SEA GARUDA ทร. และ ทร.อช. ได้ทำการฝึกผสมทางเรือ SEA GARUDA ในลักษณะปีเว้นปี และผลัดกันเป็นเจ้าภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึก และพัฒนาการปฏิบัติการทางเรือสาขาต่างๆ เช่น การปราบเรือดำน้ำ การรบผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทางทะเลรวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติการ ร่วมกันระหว่าง ทร. ทั้งสองประเทศ การฝึกครั้งล่าสุด SEA GARUDA ๑๘AB – ๑๕ โดย ทร. เป็นเจ้าภาพ ระหว่าง ๒๘ พ.ค. – ๙ มิ.ย. ๕๘ และครั้งต่อไป ทร.อช.จะเป็นเจ้าภาพในปี ๖๐

๑.๒.๔ การฝึกผสม KOMODO ความเป็นมา ทร.อช. เรียนเซิญ ผบ.ทร. เข้าร่วมการประชุม International Maritime Security Symposium ๒๐๑๓ ประมาณเดือน ก.ย.๕๖ ณ กรุงจาการ์ตา อช. โดยมีสาระมุ่งเน้นในประเด็นยุทธศาสตร์ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของนานาชาติ เพื่อยกระดับตระหนักรู้สถานการณ์ทางทะเล (Coopertive Strategy and Global Partnership to Enhance Maritime Domain Awareness) และเชิญ ทร. จัดเรือเข้าร่วมการฝึก Multilateral Naval Exercise กับ ทร.ประเทศอาเซียน โดยมีกำหนดจัดการฝึกทุกวงรอบ ๒ ปี โดยมี หัวข้อการฝึกตั้งแต่ปี ๕๗ – ๖๕ ประกอบด้วย ปี ๕๗ การบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief) ปี ๕๘ อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crimes) ปี ๖๑ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peacekeeping Operations) ปี ๖๕ การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism)

๑.๒.๕ การแลกเปลี่ยนข่าวกรองและข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน โดยกองทัพเรือได้เสนอในที่ประชุม Navy to Navy Talk ระหว่างกองทัพเรือ – กองทัพเรืออินโดนีเซีย ครั้งที่๔ เมื่อ ๘.ค. ๕๔ ซึ่งจัดขึ้นในประเทศไทย โดยขอให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน โดย ทร. จะเป็นเจ้าภาพจัดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันในครั้งที่ ๑ ปีบ ๕๖ ณ ประเทศไทย ซึ่งมีหัวข้อแลกเปลี่ยนประกอบด้วยความมั่นคงทางทะเล สถานการณ์การก่อการร้าย การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบลำเลียงสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล และเรื่องอื่นๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพในแต่ละปี

๑.๓ กองทัพเรือเวียดนาม

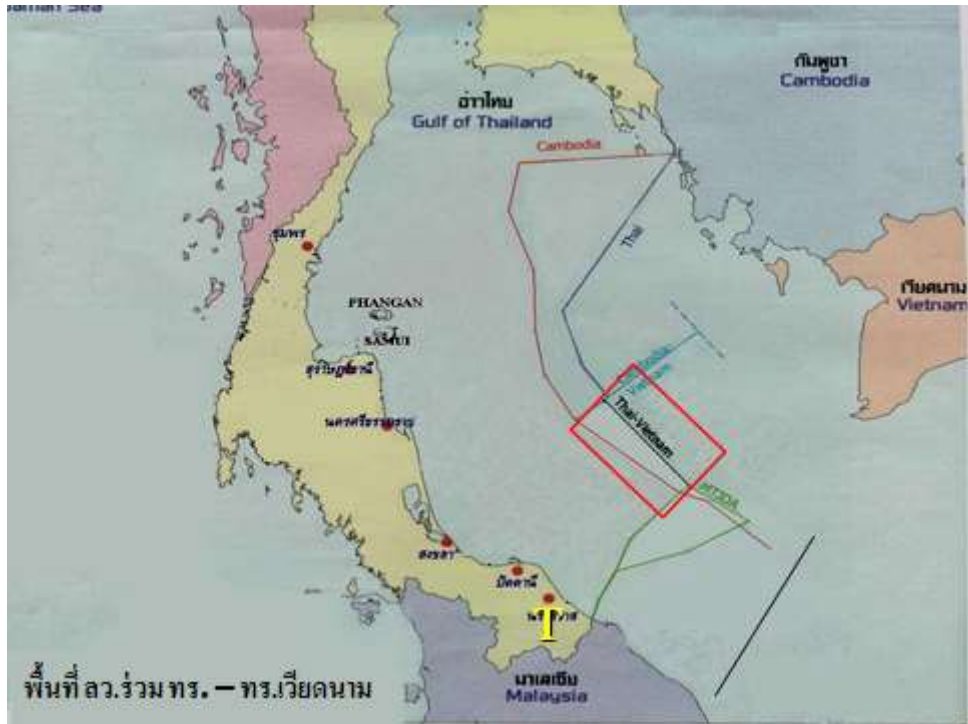
๑.๓.๑ การดำเนินการของคณะทำงานร่วมไทย – เวียดนาม ว่าด้วยการจัดระเบียบทางทะเล คณะทำงานร่วมฯ ได้มีการประชุมหารือกัน หลังจากการจัดตั้งเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการลาดตระเวนร่วมและการจัดตั้งโครงข่ายการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำในการ ลว.ร่วมฯ ซึ่งได้มีการลงนามร่วมกัน เมื่อ มิ.ย. ๔๒ ในโอกาสที่ พล.ร.อ.ธีระ ห้าวเจริญ ผบ.ทร. เดินทางเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อย่างเป็นทางการ โดยมี

สาระสำคัญคือ จัดให้มีการลาดตระเวนร่วมทางทะเล โดย ทร. ทั้งสองประเทศจัดเรือฝ้ายละ ๑ - ๒ ลำ ลาดตระเวนร่วมตามแนวเส้นแบ่งเขตทางทะเล - ไทย วน. (KC-LINE) โดยมีพื้นที่ลาดตระเวนร่วมตามแผนภาพที่ ๓-๒ และการจัดตั้งโครงข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่าง ทร. ทั้งสองประเทศใน ๓ ระดับ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่าง ทร. ทั้งสองประเทศ ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะการทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเลในกรณีเกิดพายุในอ่าวไทย การอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเล และการแลกเปลี่ยนข่าวสารในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทะเล เช่น การปราบปรามยาเสพติดและโจรสลัด สำหรับการประชุมคณะทำงานร่วมฯ ซึ่งทั้งสองฝ่ายผลัดกันเป็นเจ้าภาพโดยครั้งล่าสุดเป็นการประชุมครั้งที่ ๑๙ จัดขึ้นระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ก.ค. ๕๙

๑.๓.๒ การลาดตระเวนร่วมฯ โดยทั้งสองประเทศได้มีการจัดเรือ จำนวน ๑ - ๒ ลำ ลาดตระเวนร่วมตามแนวเส้นแบ่งเขตทางทะเล ไทย - วน. (KC- LINE) ปีละ ๒ ครั้ง และทั้งสองประเทศผลัดกันเป็นเจ้าภาพ มีการฝึกที่สำคัญระหว่างการลาดตระเวน ได้แก่ หนึ่งมือ โคมไฟบังคับทิศ การติดต่อสื่อสารทางวิทยุโทรทัศน์และการฝึกการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สำหรับการลาดตระเวนร่วมฯ ครั้งล่าสุดที่เป็นครั้งที่ ๓๔ ระหว่าง ๒๓ - ๒๔ พ.ย. ๕๙ ทร. เป็นเจ้าภาพ ผลการปฏิบัติที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๑.๓.๓ การจัดเรือเดินทางไปเยี่ยมเมืองท่าของทั้งสองฝ่าย ทร. จัดเรือเข้าเยี่ยมเมืองท่า วน. รวม ๙ ครั้ง ประกอบด้วย การจัดเรือเยี่ยมเมืองท่าโฮจิมินห์ ๘ ครั้ง การจัดเรือเยี่ยมเมืองท่าไฮฟอง ๑ ครั้ง และ มฝ.นร. เยี่ยมเมืองท่าดานัง ๑ ครั้ง โดยครั้งล่าสุด ทร. จัดหน่วยเรือและฝ้ายอำนวยความสะดวกเดินทางเยี่ยมเมืองท่าโฮจิมินห์สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (นรวน.) การจัดกำลังประกอบด้วย บก.นรวน. และ ร.ล. นราธิวาส ระหว่าง ๒๔ พ.ค. - ๒ มิ.ย. ๕๘ ผลการปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และได้รับการต้อนรับที่อบอุ่น สำหรับ ทร. วน. จัดเรือ เยี่ยม รฐท.สส. ระหว่าง ๓ - ๖ ก.ค. ๕๑ เพียงครั้งเดียว โดยเป็นการเยือนเมืองท่าต่างประเทศเป็นครั้งแรกของ ทร. วน.

แผนภาพที่ ๓ - ๒ พื้นที่ลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพเรือ - กองทัพเรือเวียดนาม

ที่มา : กองยุทธการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหารเรือ

๑.๔ กองทัพเรือมาเลเซีย

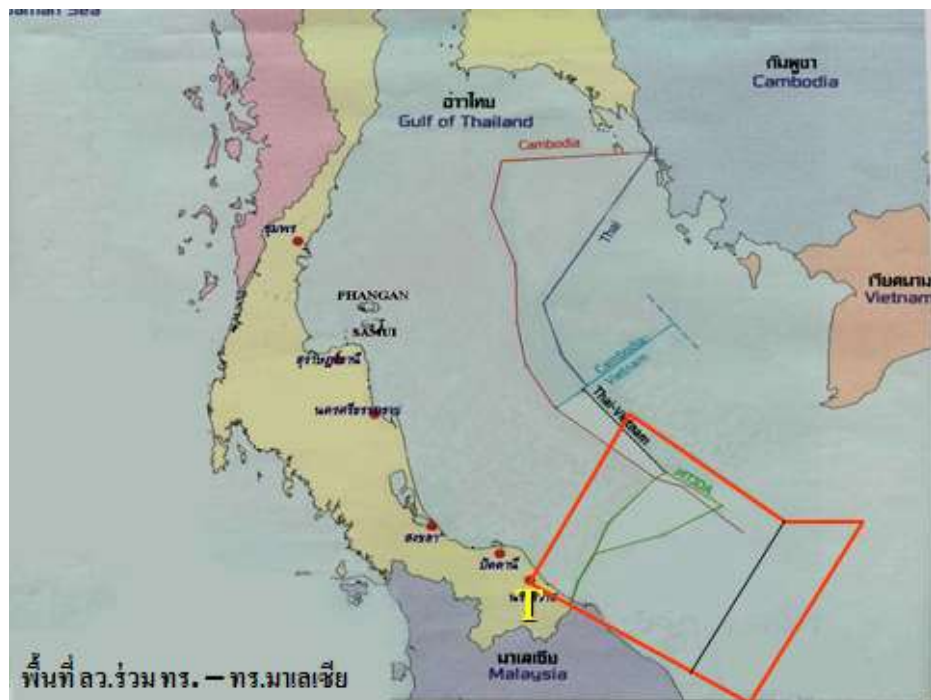
๑.๔.๑ การฝึกผสม THALAY LAUT ในปี พ.ศ ๒๕๒๓ ทร.มช. ได้ขอทำการฝึกผสมกับ ทร. ในลักษณะทวิภาคี (Bilateral Exercise) ในสาขาการปฏิบัติการผิวน้ำ โดยใช้ชื่อการฝึกว่า THALAY LAUT ซึ่ง ทร. เห็นชอบให้มีการฝึกผสม THALAY LAUT ระหว่าง ทร. - ทร.มช. ปีละครั้ง โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกทุกปี และทำการฝึกในน่านน้ำของประเทศที่เป็นเจ้าภาพจัดการฝึกฯ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ ทร. ได้ให้ปรับวงรอบการฝึกผสม THALAY LAUT เป็นปีเว้นปี เพื่อให้สอดคล้องกับการฝึกผสม SINGSIAM และ SEA GARUDA และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ได้กำหนดให้มีหัวข้อการฝึกปฏิบัติการทางเรือสาขาต่างๆ การฝึกยิงอาวุธต่อเป้าพื้นน้ำ และการฝึกปฏิบัติการรักษากฎหมายในทะเล

๑.๔.๒ การฝึกผสมหมู่เรือลาดตระเวนร่วม (มจร.) รหัส SEAEX THAMAL ทำการฝึกครั้งแรก เมื่อปี ๒๕๒๒ มีพื้นที่ฝึกบริเวณพื้นที่ปฏิบัติการร่วมชายแดนทางทะเลระหว่างไทย - มาเลเซีย ฝั่งอ่าวไทย (ด้านนราธิวาส - กลันตัน) และฝั่งทะเลอันดามัน (ด้านสตูล - เพอร์ลิส) รวมทั้งมีการเยี่ยมชมของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการของ ทรภ.๒ และ ทรภ.๓ และ ผบ.ภาคทหารเรือที่ ๑ กวนตัน ซึ่งการฝึกจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละ ๒ ครั้งในแต่ละพื้นที่ โดย ทร. - ทร.มช. ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

๑.๔.๓ การลาดตระเวนร่วมชายแดนไทย - มช. ตามมติ ค.ร.ม. เมื่อ ๑๙ มี.ค. ๑๔ ซึ่งให้มีการลาดตระเวนร่วมบริเวณชายฝั่งทะเลไทย - มช. เพื่อป้องกันการแทรกซึม การนำเข้า

ยุทธโศภรณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และการละเมิดการกระทำผิดกฎหมายในบริเวณพื้นที่รอยต่อชายแดนทางทะเลระหว่างไทย – มช. ทั้งด้านอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน โดย บก.ทท. (บก.ทหารสูงสุด ในขณะนั้น) เป็นหน่วยรับผิดชอบ การนี้ บก.ทท. จึงได้มีคำสั่งให้หน่วยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทร. ตำรวจน้ำ และกรมศุลกากร จัดกำลังทางเรือเข้าร่วมปฏิบัติการกับกำลังทางเรือของฝ่าย มช. ขึ้นการควบคุมด้านนโยบายต่อสำนักงานคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (สน.กชภ.) แบ่งพื้นที่ปฏิบัติการออกเป็น ๒ เขต ดำเนินการทุกเดือน ได้แก่พื้นที่ทางด้านอ่าวไทย เขตลาดตระเวนร่วมนราธิวาส – กลันตัน กำลังประกอบด้วย ๑ เรือ ทร. และ ๒ เรือ รน. ดำเนินการ ลว. ร่วมทุกเดือนและพื้นที่ทางด้านทะเลอันดามัน เขตลาดตระเวนร่วมสตูล – เพอร์ลิส โดยการปฏิบัติในช่วงแรก เนื่องจากไม่มีกำลัง ทร. ในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องให้ รน. รับผิดชอบในการลาดตระเวน โดยได้มอบกิจให้แผนก ๔ กก. ๕ รน. ต่อมาใน ปี พ.ศ.๒๕๓๘ ทร. จึงได้เริ่มจัดกำลังทางเรือจาก ทรภ. ๓ จำนวน ๑ ลำ เข้าร่วมเป็นเรือ มลร.สตูล – เพอร์ลิส ดำเนินการ ลว.ร่วมทุกเดือนจนถึงปัจจุบัน โดยมีพื้นที่ลาดตระเวนร่วมตามแผนภาพที่ ๓ - ๓

แผนภาพที่ ๓ - ๓ พื้นที่ลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพเรือ – กองทัพเรือมาเลเซีย

ที่มา : กองยุทธการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหารเรือ

๑.๕ กองทัพเรือสิงคโปร์

๑.๕.๑ การฝึกผสม SINGSIAM โดยในปี พ.ศ.๒๕๓๔ ทร.สิงคโปร์ (ทร.สป.) ได้ขอมี

การฝึกผสมทางเรือกับ ทร. ในลักษณะ ๒ ชาติ (Bilateral Exercise) ซึ่ง ทร. ได้ให้ความเห็นชอบ และ กท. ได้อนุมัติหลักการให้ทำการฝึกได้ โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นประเทศเจ้าภาพ ทำการฝึกปี งบ.ละ ๑ ครั้ง เริ่มทำการฝึกครั้งแรกในปี งบ.๒๔ ใช้ชื่อการฝึกว่า SINGSIAM ๑/๘๑ พื้นที่ฝึกในทะเลจีนตอนใต้ บริเวณน่านน้ำประเทศสิงคโปร์ ในปี งบ.๒๕ ทั้งสองฝ่ายได้จัดทำข้อตกลงให้ทำการฝึกปีเว้นปี โดยเริ่มฝึกตั้งแต่ปี งบ.๓๑ เป็นต้นมา

๑.๕.๒ การประชุม ระหว่าง ทร. และ ทร.สป. มีการพบปะหารือในลักษณะการประชุมร่วมกันเป็นประจำทุกปี ประกอบด้วย การประชุมคณะทำงานร่วม ทร. – ทร.สป. (RTN – RSN JNWG Meeting) การประชุมตามโครงการแลกเปลี่ยนนายทหาร และการประชุมด้านการข่าว โดยในการประชุมคณะทำงานร่วมฯ ครั้งที่ ๑๖ เมื่อ พ.ค.๕๗ ทร.ได้เสนอให้มีการยกระดับการประชุมฯ ดังกล่าว เป็นการประชุม Navy to Navy Staff Talks โดยมี จก.ยก.ทร. / ผู้แทน เป็นหัวหน้าคณะ ผู้แทน ทร. เพื่อหารือในระดับนโยบาย และ ทร.สิงคโปร์ ได้เสนอให้รวมการประชุมอีกสองรายการเข้าไว้ในคราวเดียวกัน ซึ่ง ทร. เห็นพ้องด้วย ขณะนี้การจัดทำร่าง Term of Reference (TOR) อยู่ระหว่างการพิจารณาของ กท. คาดว่าจะเริ่มการประชุม Navy to Navy Staff Talks ทร. – ทร.สิงคโปร์ ครั้งที่ ๑ จะมีขึ้น ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ระหว่าง ๖ – ๙ ก.พ. ๖๐

๑.๕.๓ ด้านการข่าว ทร.ทั้งสองประเทศกำหนดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนข่าวสาร (IEC) ระหว่าง ทร. – ทร.สป. ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยสลับกันเป็นเจ้าภาพ สำหรับในปี งบ.๖๐ ทร.สิงคโปร์ จะเป็นเจ้าภาพการประชุมฯ ในครั้งที่ ๕

๑.๕.๔ การร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับศูนย์บูรณาการข้อมูลข่าวสาร สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Information Fusion Centre : IFC) จากการที่การลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา เป็นในลักษณะการประสานการลาดตระเวน (Coordinated Patrol) ไม่มีการลวงล้ำเข้าไปในพื้นที่ หรือทะเลอาณาเขตของชาติสมาชิก แต่จะใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ศูนย์อำนาจการและเฝ้าติดตามของแต่ละประเทศทราบ ส่งผลให้การประสานต่างๆ มีความล่าช้ารวมถึงข้อมูลที่ได้รับอาจมีความคลาดเคลื่อนหรือซ้ำซ้อน ดังนั้นกองทัพเรือสิงคโปร์จึงได้จัดตั้งศูนย์บูรณาการข้อมูลข่าวสารขึ้นในฐานทัพเรือชางฮี เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการบูรณาการข่าวสารที่ได้รับจากชาติสมาชิก มีซอฟต์แวร์ช่วยในการบูรณาการ ติดตามสถานการณ์ วิเคราะห์และการตัดสินใจ แบบ Open and Analyzed Shipping System : OASIS ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลจากระบบรายงานท่าบาลที่เรือสินค้าอัตโนมัติ และระบบจำแนกและติดตามเรือในระยะไกล วิเคราะห์ร่วมกับฐานข้อมูลที่มีอยู่รวมถึงข้อมูลความมั่นคงทางทะเลจากชาติสมาชิก หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หลังจากนั้นจะกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้กับชาติสมาชิกทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ผลจากการดำเนินการของศูนย์ IFC จะทำให้ศูนย์อำนาจการของชาติต่างๆ ได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้องชัดเจนได้อย่างรวดเร็วขึ้น

เป็นอย่างมาก สำหรับการจัดตั้งศูนย์บูรณาการข้อมูลข่าวสารนี้ กองทัพเรือสิงคโปร์ได้ใช้ความร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างกองทัพเรือต่อกองทัพอากาศ เพื่อกำหนดข้อปฏิบัติในการดำเนินการต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งการนี้กองทัพเรือได้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ IFC จึงได้จัดส่งนายทหารร่วมปฏิบัติงานในศูนย์ IFC มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นมา ทั้งนี้ในปัจจุบันนอกจากมีนายทหารจาก ทร. แล้ว ยังมีนายทหารจากชาติสมาชิกอื่นๆ มาร่วมปฏิบัติงานในศูนย์ IFC เพิ่มขึ้นอีกด้วย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย บรูไน เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา อินเดีย และเปรู

๑.๖ กองทัพเรือเมียนมาร์

๑.๖.๑ การประชุม Navy to Navy Talks ทั้งสองประเทศได้ตกลงให้มีการประชุมฯ ทุกปีโดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ ทร. และ ทร.เมียนมาร์ ได้จัดการประชุม Navy to Navy Talks เป็นครั้งแรก เมื่อ ส.ค.๕๖ การประชุมครั้งล่าสุด เป็นการประชุมครั้งที่ ๔ ระหว่าง ๑๖ - ๑๙ พ.ค. ๕๙ ณ กรุงย่างกุ้ง มม.

๑.๖.๒ การแลกเปลี่ยนการเยือนเมืองท่าของเรือรบ โดย ทร. ทั้งสองประเทศ เห็นชอบที่จะดำรงการแลกเปลี่ยนการเยือนเมืองท่าระหว่างกันต่อไป โดยจะดำเนินการในลักษณะปีเว้นปี ซึ่งในปี ๒๕๙ ทร.ได้จัด ร.ล. ปัตตานี เยือนเมืองท่ามะริด และตะนาวศรี ระหว่าง ๑ - ๑๑ พ.ค. ๕๙ ทั้งนี้ ทร.มม. ได้จัดเรือคอร์เวต จำนวน ๑ ลำ ชื่อ UMS Bayintnaung เยือน จว.ภูเก็ต ระหว่าง ๑๒ - ๑๕ ก.ย. ๕๙ โดยการดำเนินการในครั้งต่อไปจะเป็นการเยือนเมืองท่า มม. ซึ่งจะมีขึ้นในปี ๒๕๖๑

๑.๖.๓ การแลกเปลี่ยนการเยือนของกำลังพล โดย ทร. ทั้งสองประเทศ ตกลงให้ประเทศเจ้าภาพจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกำลังพล สำหรับ ทร. โดยประเทศเยือนเป็นผู้รับผิดชอบค่าโดยสารเครื่องบินและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

๑.๖.๔ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดย ทร. ทั้งสองฝ่าย ได้มีการแลกเปลี่ยน Hotline กัน ใน ๓ ระดับ ได้แก่ ระหว่าง ผบ.ทร. , ระหว่าง ศปก.ทร. กับ Operation Branch, Office of the Commander - in - Chief, MN และระหว่าง ผบ.ทรภ.๓ กับ Commander , TNRC ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงที่จะเพิ่มช่องทางสื่อสารสำรองระหว่าง ศปก.ทรภ.๓ และ TNRC ทางหมายเลขโทรศัพท์ และที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) นอกจากนั้นยังได้กำหนดให้นายทหารประสานงานประจำ Information Fusion Center (IFC) ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นช่องทางสื่อสารสำรอง กรณีที่ไม่สามารถดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่าง ศปก.ทรภ.๓ และ TRNC ได้

๑.๗ กองทัพเรือกัมพูชา

๑.๗.๑ การแลกเปลี่ยนการเยือนเมืองท่าของเรือรบ โดยในปี ๒๕๙ ทร.อนุมัติ

ให้ ทร.ภ.๑ จัดหน่วยเรือพร้อมฝ่ายอำนวยความสะดวกเดินทางเยี่ยมเมืองท่าพระสีหนุวิลล์ ราชอาณาจักรกัมพูชา (นรภพช.) ประกอบด้วย บก.นรภพช. และ ร.ล.นราธิวาส ระหว่าง ๒๓ - ๒๙ พ.ค. ๕๙ สำหรับ ทร.ภพช. ยังไม่เคยมีการส่งเรือรบมาเยือนเมืองท่าของประเทศไทยแต่อย่างใด

๑.๗.๒ การปฏิบัติการตามเขตแนวชายแดน จันทบุรี - ตราด คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย - กัมพูชา ฝ่ายไทยด้านกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด กับฝ่ายกัมพูชาด้านภูมิภาคทหารที่ ๓ (RBC - ๑๘) มีหน้าที่กำหนดแนวทาง และมาตรการตามนโยบายคณะกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา (BPKC) โดยทั้งสองฝ่ายสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และตรวจสอบเอกสารหนังสือเดินทาง (Passport) และหนังสือผ่านแดน (Border Pass) เพื่อความสะดวกในการผ่านแดนของทั้งสองประเทศให้เป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว อำนวยความสะดวกในการผ่านแดนของผู้เจ็บป่วยในยามฉุกเฉินเพื่อมนุษยธรรม โดยสามารถนำส่งโรงพยาบาลในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด กับให้หน่วยตรวจคนเข้าเมืองตามช่องทางจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนทางการค้าของทั้งสองประเทศจัดการประชุมในลักษณะเหย้า - เยือน เพื่อแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง อีกทั้งให้หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทย และหน่วยทหารและตำรวจของกัมพูชาในพื้นที่ชายแดน จัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาตามแนวชายแดนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยยึดถือพันธสัญญาและข้อตกลงร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี และให้เกียรติซึ่งกันและกัน

๒. ความร่วมมือระดับพหุภาคี กองทัพเรือและกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย มีการดำเนินกิจกรรมและความสัมพันธ์อันดีในความร่วมมือระดับพหุภาคีหลายรูปแบบ ทั้งการประชุม การลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น โดยสรุปได้ดังนี้

๒.๑ การประชุม ผบ.ทร.อาเซียน (ASEAN Navy Chiefs' Meeting : ANCM) เป็นการประชุมระดับ ผบ.ทร./ผู้แทน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่าง ทร. อาเซียน ส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และพัฒนาศักยภาพของ ทร.อาเซียน เพื่อให้ทันกับสิ่งท้าทายต่างๆ การประชุมครั้งล่าสุด เป็นการประชุมครั้งที่ ๑๐ โดย ทร.มช. เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ กำหนดการประชุมครั้งที่ ๑๑ ณ ประเทศไทย

๒.๒ การจัดกิจกรรม/ดูงาน/สัมมนา ASEAN Navy Young Officers Interaction Program : ANYOI เป็นกิจกรรมระดับนายทหารสัญญาบัตรที่อายุไม่เกิน ๓๕ ปี (ร.ต. - น.ต.) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีของกำลังพลในทุกระดับของ ทร.ประเทศในกลุ่มอาเซียน กำหนดจัดการประชุมฯ ทุก ๑ ปี โดยประเทศที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ANCM จะรับผิดชอบการจัดกิจกรรม ANYOI ต่อเนื่องกัน ครั้งล่าสุดเป็น The ๕ ASEAN Navy Young Officers Interaction Program

๒๐๑๖ (๕th ANYOI ๒๐๑๖) โดย ทร.มม. เป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมฯ กำหนดการประชุมครั้งที่ ๖ ณ ประเทศมาเลเซีย

๒.๓ ความร่วมมือภายใต้กรอบการประชุม ทร.ภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก (Western Pacific Naval Symposium : WPNS) เป็นความร่วมมือที่มีความมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่าง ทร. ในภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก ด้านการจัดการประชุมเพื่อถกแถลงในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเล ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยจะมีการกระจายข้อมูลข่าวสารและข้อคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกัน โดยแบ่งระดับการประชุมฯ ออกเป็น ๓ ระดับ

๒.๔ ความร่วมมือภายใต้กรอบการประชุม ทร.ภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Naval Symposium : IONS) ทร.อินเดีย ได้ริเริ่มการจัดการประชุมฯ ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือในการปฏิบัติงานระดับ ทร. ของประเทศที่มีชายฝั่งทะเลและเขตเศรษฐกิจจำเพาะติดกับมหาสมุทรอินเดีย

๒.๕ การประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล (Expert's Working Group on Maritime Security : EWG on MS) เป็นการประชุมภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defense Ministers' Meeting Plus : ADMM - Plus) ซึ่งการประชุมมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคการพัฒนาในการประเมินและลดความเสี่ยงเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในพื้นที่ทางทะเลโดยเฉพาะการปฏิบัติการ HA/DR และการเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองการตรวจการณ์ป้องกันและป้องปรามภัยคุกคามทางทะเล กำหนดจัดการประชุมฯ การตรวจการณ์ป้องกันและป้องปรามภัยคุกคามทางทะเล กำหนดจัดการประชุมฯ ปีละ ๒ ครั้ง

๒.๖ ความร่วมมือในการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา โดย ทท. ได้ลงนามในรพจ. การลาดตระเวนร่วมทางทะเล (Malaysia – Indonesia – Singapore – Thailand Malacca Straits Coordinated Patrol : MIST MSCP) และการลาดตระเวนร่วมทางอากาศ (Eyes in the Sky) บริเวณช่องแคบมะละกา ร่วมกับอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ เพื่อร่วมแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ช่องแคบมะละกา เช่น ปัญหาโจรสลัด ปัญหาการก่อการร้าย และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยจัดให้มีการลาดตระเวนทางทะเลร่วมกันตลอดทั้งปี ในลักษณะการประสานการลาดตระเวน (Coordinated Patrols) และการลาดตระเวนร่วมทางอากาศ โดยเป็นการแลกเปลี่ยนนายทหารร่วมสังเกตการณ์บนเครื่องบินลาดตระเวน ซึ่งแต่ละประเทศมีกำหนดการขึ้นบินลาดตระเวน เดือนละ ๔ ครั้ง (ครั้งละ ๒ เที่ยวบิน) เริ่มทำการลาดตระเวนทางเรือตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๕๑ โดยในส่วนของ ทร. ได้จัดกำลังหน่วยเฉพาะกิจร่วม ลว. จากกำลัง ทรภ.๓ ดำเนินการตั้งแต่ ม.ค. ๕๒

เป็นต้นมา

๒.๗ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

๒.๗.๑ เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลในภูมิภาค (Regional Maritime Information Exchange : REMIX) เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายทางทะเล ภาพสถานการณ์ตำบลที่เรือสินค้าระหว่างประเทศสมาชิก ๑๘ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ จีน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี สหรัฐฯ ไทย ญี่ปุ่น เวียดนาม กัมพูชา รัสเซีย ตองกา ฝรั่งเศส และอื่นๆ เมื่อมีสมาชิกเพิ่มเติม

๒.๗.๒ เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อต่อต้านการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธในเอเชีย (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ship in Asia : ReCAAP) ระหว่างประเทศสมาชิก ๑๗ ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ บรูไน กัมพูชา จีน เดนมาร์ก อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ลาว พม่า เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ศรีลังกา ไทย เวียดนาม และอื่นๆ เมื่อมีสมาชิกเพิ่มเติม

๒.๗.๓ เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเว็บไซต์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอาเซียน (ASEAN Information Sharing Portal : AIP) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง ทร. ของประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนในหัวข้อ การปล้นเรือ/การกระทำอันเป็นโจรสลัด และการก่อการร้ายในทะเล

หน่วยยามฝั่ง (Coast Guard) ของประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกันทางทะเล

หน่วยยามฝั่ง เป็นองค์กรด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศหนึ่ง ๆ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันอย่างชัดเจนในหลายประเทศ เนื่องจากเป็นกองกำลังติดอาวุธที่มีหน้าที่ดูแลงานด้านความมั่นคงทางทะเล ด้านศุลกากร การรักษาความปลอดภัย ด้านการค้นหากู้ภัย ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวจะแตกต่างจากหน้าที่ทั่วไปของกองทัพเรือ จากการวิเคราะห์ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่พิจารณาเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกัน ๗ ประเทศ ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ เมียนมาร์ และกัมพูชา นั้น มี ๕ ประเทศที่มีหน่วยยามฝั่งทำหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งเป็นหน่วยที่มีกำลังทางเรือ อากาศยาน และมีกฎหมายด้านความมั่นคงทางทะเลรองรับ มีเพียง ๒ ประเทศ ที่ยังไม่ได้จัดตั้งให้มีหน่วยยามฝั่ง ได้แก่ เมียนมาร์ และกัมพูชา ซึ่งงานด้านความมั่นคงทางทะเลยังคงเป็นภารกิจหลักของกองทัพเรือ สำหรับการบังคับใช้กฎหมายทางทะเลอยู่ในการกำกับดูแลของตำรวจ โดยมีตำรวจน้ำเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับข้อมูลที่สำคัญของหน่วยยามฝั่งทั้ง ๕ ประเทศ มีดังนี้

๑. หน่วยยามฝั่งอินเดีย (Indian Coast Guard)

หน่วยยามฝั่งอินเดีย (Indian Coast Guard) เป็นหน่วยงานภายใต้การบังคับบัญชาของกระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติจัดตั้งหน่วยเมื่อ ๑๘ ส.ค.๒๕๒๑ มีที่ตั้งกองบัญชาการ ณ กรุงนิวเดลี ผู้อำนวยการ (Director General) เทียบเท่าชั้นยศพลเรือโท

ภารกิจ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการประกันความปลอดภัยเกาะเทียมและสิ่งปลูกสร้างในทะเล การปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลและอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตใต้ทะเลที่ใกล้จะสูญพันธุ์ การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย การบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการลักลอบนำเข้าทางทะเล กฎหมายตรวจคนเข้าเมืองและการขนส่งและการปกป้องทรัพยากรทางทะเลในและนอกชายฝั่งของประเทศ ซึ่งสามารถกำหนดภารกิจเป็น ๖ กลุ่มงาน ได้แก่

๑.๑ การรักษาความมั่นคงนอกชายฝั่ง (Offshore Security)

๑.๒ การรักษาความมั่นคงสิ่งแวดล้อมทางน้ำ (Maritime Environmental Security)

๑.๓ การรักษาความมั่นคงพื้นที่ทางทะเล (Maritime Zone Security)

๑.๔ การรักษาความปลอดภัยทางน้ำ (Marine Safety)

๑.๕ การสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Assistance)

๑.๖ การรักษาความมั่นคงประเทศ (National Security)

ยุทธโธกรณ ประกอบด้วยเรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง (Advanced) ๖ ลำ เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง ๗ ลำ เรือขจัดคราบน้ำมัน ๓ ลำ เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง ๑๕ ลำ เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง ๗ ลำ เรือตรวจการณ์ความเร็วสูง ๑๕ ลำ เรือยนต์เร็วความเร็วสูง ๒๒ ลำ และยานเบาอากาศ ๖ ลำ รวมทั้งสิ้น ๘๑ ลำ นอกจากนี้ยังมีเครื่องบิน ๒๔ ลำ และเฮลิคอปเตอร์อีก ๒๑ ลำ

๒. หน่วยยามฝั่งอินโดนีเซีย (Indonesian Coast Guard)

หน่วยยามฝั่งอินโดนีเซีย (Indonesian Coast Guard) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คณะกรรมการประสานงานด้านความมั่นคงทางทะเล (Badan Keamanan Laut Republik) ชื่อย่อเรียก BAKAMLA เป็นหน่วยงานด้านการรักษาความมั่นคงทางทะเล ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล และรักษาความมั่นคงในน่านน้ำอินโดนีเซีย มีที่ตั้งกองบัญชาการอยู่ที่กรุงจาการ์ ประเทศอินโดนีเซีย โดยประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้มอบการบังคับใช้กฎหมาย ให้คณะกรรมการประสานงานด้านความมั่นคงทางทะเล (BAKAMLA) เป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายงานด้านการประสานงานด้านความมั่นคงทางทะเล และก่อตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๘ โดยมีการกำหนดพันธกิจไว้ ๓ ประการ คือ

๒.๑ ตระหนักถึงความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลทั้งในประเทศและระหว่าง

ประเทศ ในเขตน่านน้ำของอินโดนีเซียและแสดงถึงอัตลักษณ์ของอินโดนีเซียในฐานะประเทศเกาะ

๒.๒ การทำให้อินโดนีเซียเป็นประเทศเอกราชและเสริมสร้างบทบาทในฐานะประเทศผู้นำทางทะเลและการเดินเรือผ่านหน่วยงาน BAKAMLA

๒.๓ การทำให้อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีเอกราชทางทะเล มีความก้าวหน้า และสามารถดำรงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

การดำเนินการของ BAKAMLA จะเป็นหน่วยงานหลักประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานทางทะเลทั้งในประเทศและนอกประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งเป็นหน่วยหลักที่สนับสนุนงานความมั่นคงให้แก่กองทัพเรืออินโดนีเซีย โดยมีกำลังทางเรือในการลาดตระเวนและทำหน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล

๓. หน่วยยามฝั่งเวียดนาม (Vietnam Cost Guard : VCG)

หน่วยยามฝั่งเวียดนาม เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพประชาชนเวียดนามและอยู่ภายใต้การบริหารของกระทรวงกลาโหมเวียดนาม ก่อตั้งเมื่อ ๒๘ ส.ค. ๒๕๔๑ มีสำนักงานใหญ่ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ ๙๔ ถนน Le Loi, แขวง Nguyen Trai, เขต Ha Dong, Ha Noi ซึ่งย้ายมาจากเมือง Hai Phong เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๑ หน้าที่เป็นหน่วยลาดตระเวนและควบคุมตามกฎหมายของเวียดนามและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) นอกเหนือจากภารกิจการค้นหาและช่วยเหลือทางทะเล (SAR) ภารกิจของหน่วยยามฝั่งเวียดนาม ยังรวมถึงการป้องกันอธิปไตยและเขตน่านน้ำเวียดนาม การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันมลพิษทางสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบและป้องกันการกระทำผิดลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมายและการค้ายาเสพติด

พันธกิจของหน่วยยามฝั่งเวียดนามมีส่วนรับผิดชอบในการป้องกันความปลอดภัยของแนวชายฝั่งของเวียดนามและเกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ ได้แก่ การลักลอบนำยาเสพติด การค้ำมนุษย์ การต่อต้านการก่อการร้าย กากกัมมันตรังสีในอุตสาหกรรมและสารพิษทิ้ง การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล การเฝ้าระวังการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายโดยเรือประมงในต่างประเทศ การบังคับใช้กฎหมายทางทะเลของเวียดนาม ความช่วยเหลือทางทะเล กิจกรรมระหว่างประเทศ ค้นหาและกู้ภัย (SAR)

ยุทธโศปกรณ์ประกอบด้วย เรือตรวจการณ์ ๔๙ ลำ เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง ๓ ลำ เรือลำเลียงขนส่ง ๖ ลำ เรือทัก ๕ ลำ และเรือค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ๔ ลำ

๔. หน่วยยามฝั่งมาเลเซีย (Malaysian Enforcement Agency: MMEA)

หน่วยยามฝั่งมาเลเซีย หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทางทะเลของมาเลเซีย

(MMEA) ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ ๒๑ มี.ค.๒๕๔๙ เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้การควบคุมของ นายกรัฐมนตรีมีผู้อำนวยการ (Director General) เทียบเท่าชั้นยศพลเรือเอกเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีรองผู้อำนวยการ ๓ ท่าน ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านปฏิบัติการ (Operations) ด้านส่งกำลังบำรุง (Logistics) และด้านบริหารจัดการ (Management)

ภารกิจหน่วยยามฝั่งมาเลเซีย เพื่อการป้องกันและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง และอำนาจอธิปไตยภายในพื้นที่ทางทะเลของมาเลเซีย รวมถึงการช่วยเหลือและกู้ภัยใน ทะเลกำลังพลและยุทโธปกรณ์ ปัจจุบันประกอบด้วยกำลังพลประมาณ ๔,๐๐๐ นาย โดยประมาณ ร้อยละ ๙๐ เป็นกำลังพลที่โอนมาจากกองทัพเรือ ส่วนกำลังพลที่เหลือโอนมาจากหน่วยงานในทะเล อื่นๆ ซึ่งภายหลังเทียบโอนแล้วทั้งหมดจะใช้เครื่องแบบเดียวกัน มีการกำหนดชั้นยศคล้ายแบบ ทหารเรือการผลิตกำลังพลในระดับชั้นประทวนยังคงฝากไว้กับกองทัพเรือในขณะที่ระดับสัญญาบัตร ปัจจุบันยังคงรับโอนเพิ่มเติมจากกองทัพเรือ รับจากมหาวิทยาลัยทหารและหน่วยอื่นๆ

ยุทโธปกรณ์ ประกอบด้วยกำลังทางเรือและอากาศยาน ได้แก่ เรือตรวจการณ์ (Patrol Boats) ๕๐ ลำ เรือเล็ก (Small Boats) ๒๒ ลำ เรือยนต์เร็ว (RHLBs) ๕๓ ลำ และอากาศยาน ๔ ลำ ซึ่งในจำนวนเรือที่มีอยู่นี้ ๗๐ ลำ ได้รับโอนมาจากหน่วยงานทางทะเลอื่น เช่น เรือตรวจการณ์ไกล ฝั่ง ๒ ลำ และเรือตรวจการณ์ขนาดเล็ก ๑๕ ลำ จากกองทัพเรือ เรือตรวจการณ์ ๑๕ ลำ จากตำรวจน้ำ เรือตรวจการณ์ ๕ ลำ จากกรมศุลกากร เรือเล็ก ๑๒ ลำ จากกรมประมง เรือเล็ก ๒๑ ลำ จากกรมการ ขนส่งทางน้ำเป็นต้นนอกจากนี้ Nippon Foundation ได้มอบเรือฝึกให้อีก ๑ ลำ

๕. หน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ (Police Coast Guard: PCG)

หน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ (Police Coast Guard : PCG) เป็นหน่วยหนึ่งของตำรวจ สิงคโปร์ปัจจุบันมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Brani Regional Base ๑๑ Brani Way ใน Pulau Brani ประเทศสิงคโปร์ ทำหน้าที่เป็นหน่วยยามฝั่ง มีภารกิจในการรักษาความปลอดภัยน่านน้ำสิงคโปร์ และยังเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่หลักในการค้นหาและกู้ภัยทางทะเล โดยหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยชายฝั่งได้ถ่ายโอนจากกองทัพเรือสิงคโปร์และได้ปรับโครงสร้างพร้อมทั้ง เปลี่ยนชื่อมาเป็นหน่วยยามฝั่งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๖

ภารกิจและการปฏิบัติการของหน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ จะดำเนินการลาดตระเวน ตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืนทั่วน่านน้ำสิงคโปร์ ด้วยการถือบังคับใช้กฎหมายตามระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในน่านน้ำของประเทศสิงคโปร์ สำหรับงานด้านการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทาง ทะเล จะดำเนินการ ร่วมมือกับ Maritime and Port Authority of Singapore และหน่วยตรวจคน เข้าเมือง นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษากฎหมายและระเบียบในเกาะสิงคโปร์ส่วนใหญ่ ยกเว้น เกาะที่สามารถเข้าถึงได้โดยตรงจากทางถนน เช่น เกาะจูรง เกาะเซนโตซา และ Pulau Ubin

ทั้งนี้ปัจจุบันการควบคุมผู้อพยพผิดกฎหมายเข้าสู่่าน้ำของสิงคโปร์เป็นบทบาทที่ชัดเจนที่สุดของ PCG ยุทธโรปกรณ์ ประกอบด้วย เรือควบคุมบังคับบัญชา เรือลาดตระเวนชายฝั่ง เรือลาดตระเวนความเร็วสูง เรือเร็วสกัดกั้น และเรือยางท้องแข็ง นอกจากนี้ยังมีหน่วย พิเศษที่ เรียกว่า Special Task Squadron (STS) เพื่อใช้ในภารกิจที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งจำเป็นต้องใช้ความเร็วและเด็ดขาดในการอาวุธ

สรุป

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน นับเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นเส้นทางเดินเรือหลักที่ใช้ในการสัญจรทางทะเล (Sea Line of Communication : SLOC) ที่สำคัญของโลกที่เชื่อมโลกตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน ประกอบกับมีอุตสาหกรรมชายฝั่งภูมิภาคเป็นจำนวนมาก มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในทะเล ได้แก่ สัตว์น้ำ พืชทะเล ก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน เป็นต้น รวมทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ จนทำให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นเขตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลที่เกิดจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของแต่ละประเทศในภูมิภาค ซึ่งปัญหาและภัยคุกคามเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในภูมิภาคอีกด้วย จึงถือเป็นภัยคุกคามร่วม (Common Threats) ของภูมิภาค ซึ่งปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในภูมิภาคที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากได้แก่การก่อการร้าย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในสถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกยุคปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในห้วงที่ผ่านมาการก่อการร้ายขนาดใหญ่ทางทะเลในภูมิภาคยังไม่ปรากฏก็ตาม แต่หากมีการก่อการร้ายโดยการใช้ทะเลเป็นเส้นทางผ่านในการเข้าไปก่อการร้ายในเมืองสำคัญที่เป็นเขตเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว รวมทั้งฐานอุตสาหกรรมต่างๆในทะเล ซึ่งเป็นเป้าหมาย Soft Target ด้วยการก่อวินาศกรรมหรือสร้างความเสียหายก็จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากในด้านความเชื่อมั่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเสียหายและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธเป็นประเด็นที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีแนวโน้มเหตุการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดสูงและเป็นไปได้ที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันปัญหาการคุกคามจากโจรสลัดในช่องแคบมะละกามีแนวโน้มลดลง อันเป็นผลจากความร่วมมือในการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบ

มะละกาของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์และไทย โจรสลัดหากเกิดขึ้นกับเรือไทยหรือในน่านน้ำไทย นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเรือและคนประจำเรือแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อทางอ้อมในระบบการขนส่งสินค้า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค การลักลอบค้ายาเสพติด เนื่องจากพื้นที่ผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ปัญหานี้จึงอยู่คู่กับชายแดนไทยมาเป็นเวลานาน เนื่องจากการปราบปรามสกัดกั้นจับกุมผู้ลักลอบลำเลียงยาเสพติดทางบก ทำให้ขบวนการลักลอบลำเลียงได้เปลี่ยนเส้นทางการลำเลียงโดยมีบางส่วนมีการลักลอบลำเลียงผ่านทางทะเลไปยังประเทศปลายทาง ซึ่งยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาดังกล่าว การค้ามนุษย์ซึ่งประเทศไทยถูกสหรัฐฯ ระบุว่าไทยเป็นต้นทางทางผ่านและจุดหมายปลายทางในการค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานและบริการทางเพศและได้ลดระดับความพยายามในการตอบสนองต่อการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยให้อยู่ “Tier 3” ซึ่งเป็นอันดับต่ำสุด ซึ่งภายหลังประเทศไทยได้พยายามแก้ปัญหาจนได้รับการปรับระดับเป็น “Tier 2 Watchlist” ก็ตาม ซึ่งผลจากปัญหาการค้ามนุษย์ ทำให้ไทยถูกกีดกันในการนำเข้าสินค้าบางอย่าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย การลักลอบค้าอาวุธ เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งจากภัยธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยจากเทคโนโลยี สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลาโดยไม่อาจคาดเดา และมีความรุนแรงสามารถสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้กองทัพเรือเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลงานด้านความมั่นคงทางทะเล จึงต้องมีส่วนรับผิดชอบดูแลประชาชนในพื้นที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ โดยเฉพาะพื้นที่ในทะเลและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกองทัพเรือตามที่หน่วยเหนือมอบหมาย แม้ว่ากองทัพเรือจะมีประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย แต่ยังมีคามจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะภัยธรรมชาติ ทั้งนี้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในประเทศ กองทัพเรือต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมของกำลังพล การจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมที่ทันสมัยสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัย และใช้กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ เป็นหน่วยให้ความรู้และแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศ กองทัพเรือไม่สามารถดำเนินการออกให้ความช่วยเหลือได้ด้วยตนเอง ต้องได้รับการสั่งการจากรัฐบาล โดยรัฐบาลจะประสานกับศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance : AHA Centre) อย่างไรก็ตามกองทัพเรือสามารถพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับต่างชาติได้ด้วยการร่วมฝึกซ้อมแผนเผชิญภัยพิบัติฉุกเฉินในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Disaster Emergency Simulation Exercises : ARDEX) จะเป็นการจัดฝึกซ้อมเป็นประจำทุกปี ในด้านการจัดการด้านความมั่นคงทางทะเลของไทย มีศูนย์ประสานการปฏิบัติใน

การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติของ ๖ หน่วยปฏิบัติการหลัก ได้แก่ กองทัพเรือ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง กองบังคับการตำรวจน้ำ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กับหน่วยปฏิบัติการร่วมอีกหลายหน่วย โดยมีกองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินงานของ ศรชล. ซึ่งที่ผ่านมายังมิได้มีการใช้กลไกของ ศรชล. สำหรับการดำเนินบทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ ในด้านความร่วมมือของกองทัพเรือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ซึ่งมีอาณาเขตทางทะเลติดกับไทย ๗ ประเทศ โดยเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียน ๖ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย เมียนมาร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ กัมพูชา และนอกอาเซียน คืออินเดีย ซึ่งทั้ง ๗ ประเทศ มีกลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างกองทัพเรือในรูปแบบต่างๆ ทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี

บทที่ ๔

ความร่วมมือของกองทัพเรือกับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ในน่านน้ำไทย

การวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือรองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทย ได้ทำการศึกษาในบทที่ ๒ เรื่อง แนวคิด ทฤษฎีด้านความมั่นคง ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับความมั่นคงรูปแบบใหม่ แนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ หลักการเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงของชาติทางทะเล ที่กล่าวถึงขอบเขตอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทะเลและช่องแคบ หลักการในการเสริมสร้างและรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศ มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measure : CMB) แนวคิดการปฏิบัติการทางเรือในด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล และยังศึกษาถึงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ รวมทั้งหลักการและแนวคิดในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของกองทัพเรือ และบทที่ ๓ ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวได้ทราบถึงปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การก่อการร้ายทางทะเล (Maritime terrorism) ๒) การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) ๓) การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ๔) การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) ๕) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และ ๖) ภัยพิบัติ (Disaster) ซึ่งกองทัพเรือต้องรับผิดชอบทั้งตามภารกิจโดยตรงและการปฏิบัติงานภายใต้ ศร.ชล. รวมทั้งต้องพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติและประสานกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทยที่มีปัญหาลักษณะเดียวกันและต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำกัดกรอบไว้ ๗ ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมอินเดีย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ที่ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาและหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานต่างประเทศรองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทย

สำหรับในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ความร่วมมือของกองทัพเรือกับความมั่นคงทางทะเล

รูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทย ประกอบด้วยการวิเคราะห์ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศร.ชล.) วิเคราะห์ความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศโดยให้อยู่บนพื้นฐานของหลักการและกรอบหรือแนวทางที่หน่วยงานภายในศร.ชล. กองทัพเรือต่างประเทศ และหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคง ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและแนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงภัยความมั่นคงที่ต่างจากในอดีตที่เป็นลักษณะของภัยคุกคามทางทหาร มาเป็นภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่ได้ขยายออกไปเป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ประชากรและเรื่องอื่นๆ ที่ยากที่สังคมหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง จะแก้ปัญหาได้ด้วยประเทศตนเองโดยปราศจากการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกประเทศเข้าไปช่วยเหลือผลักดันได้ แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคใหม่ในการแก้ปัญหาของรัฐจึงควรใช้แนวคิดแบบพหุนิยม ซึ่งเป็นการอาศัยการพึ่งพากันและกัน มีหน่วยงานที่เป็นของรัฐและภาคประชาสังคมของแต่ละประเทศร่วมมือกัน นอกจากนั้นการแก้ปัญหาหลายอย่างที่แต่ละประเทศไม่สามารถแก้ไขจำเป็นจะต้องยอมรับการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันและการเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานประโยชน์และพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความมั่นคงทางการทหารไปสู่ความมั่นคงและร่วมมือกัน (Cooperative Security) และความมั่นคงร่วมกัน (Common Security)

สำหรับการวิเคราะห์หลักการเสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงของชาติทางทะเล ในเรื่องขอบเขตอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทะเลและช่องแคบ หลักการในการเสริมสร้างและรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศ และ มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measure : CMB) นั้น พบว่าแนวคิดในการรักษาความมั่นคงทางทะเลของรัฐชายฝั่ง จะต้องพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทะเล และช่องแคบในเรื่องสถานภาพทางกฎหมาย สิทธิอำนาจของรัฐชายฝั่ง สิทธิอำนาจของรัฐอื่นและช่องแคบซึ่งใช้เพื่อการเดินเรือระหว่างประเทศ ความมั่นคงร่วมแบบ Comprehensive จะเป็นการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืนในทุกสาขา ทั้งบุคคล การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยใช้หลักการพึ่งพาซึ่งกันและกัน หลักการของสันติภาพบนความร่วมมือ หลักการพึ่งพาตนเอง หลักการมีส่วนร่วม หลักการเกี่ยวข้องอย่างสันติ และหลักการเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้มาตรการสร้างความไว้วางใจ จะเป็นมาตรการหลักที่แต่ละประเทศควรนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางทะเลรูปแบบใหม่ โดยคำนึงตั้งแต่ระดับผู้กำหนด

นโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติ สามารถทำได้ทั้งแบบที่เป็นและไม่เป็นทางการ ในการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร

ในส่วนของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดกรอบทิศทางให้กับภาครัฐ เอกชน และประชาชนได้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ทะเลมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยและมีสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ประโยชน์และดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีกรอบแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการทั้งในเชิงรุก เชิงป้องกันและป้องปรามอย่างเหมาะสม มีการดำเนินการบนพื้นฐานของการใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุล การดำเนินการบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับหลักการและพันธกรณี โดยมียุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเลและการสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ ๒ การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในเรื่องของการคุ้มครองและรักษาชีวิต สัตว์ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ โดยมีมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับปัญหาโจรสลัดและการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ซึ่งรวมถึงภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ด้วยการพัฒนาระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การพัฒนาระบบและความเชื่อมโยงของระบบข้อมูลข่าวสาร การบูรณาการเกี่ยวกับการเตือนภัยทางทะเลและภัยคุกคามต่อความมั่นคงระหว่างประเทศไทยกับมิตรประเทศ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้กองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้จัดทำยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์แนวความคิดเชิงป้องกันและสร้างสรรค์ โดย ทร. จะต้องแสดงบทบาทนำในการริเริ่มให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลทั้งระดับหน่วยงานภายในประเทศและระดับนานาชาติสำหรับหลักการและแนวคิดในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของกองทัพเรือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่จะเน้นในเรื่องการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการสร้างพันธมิตรเป็นหลัก

วิเคราะห์ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

งานด้านความมั่นคงทางทะเลเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของหน่วยงานเป็นจำนวนมาก และหน่วยงานเหล่านั้นมีขอบเขตความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน นอกจากนี้แต่ละหน่วยงานยังมีต้นสังกัดแตกต่างกัน ทำให้การกำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติต่อปัญหาความมั่นคงทางทะเลของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการบางเรื่อง

ซ้ำซ้อนกัน และบางเรื่องอาจจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น เนื่องจากขีดจำกัดของทรัพยากรของหน่วยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเล จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างใกล้ชิด ทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางทะเลต่างๆ ในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการต่อปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

การจัดการด้านความมั่นคงทางทะเลของไทยที่ผ่านมา มีศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติของ ๖ หน่วยปฏิบัติการหลัก ได้แก่ กองทัพเรือ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง กองบังคับการตำรวจน้ำ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กับหน่วยปฏิบัติการร่วมอีกหลายหน่วยที่ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษากฎหมายและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมถึงหน่วยงาน องค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใช้ประโยชน์จากทะเล โดยมีกองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานของ ศรชล. ซึ่งอาศัยสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนบุคลากรจากกองทัพเรือ (ศปก.ทร.) ในการปฏิบัติงานแต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สมช. ซึ่งในภาพรวมตามหลักการจะเห็นได้ว่า โครงสร้างการจัดการด้านความมั่นคงทางทะเลของไทยนั้น มีการจัดการที่เป็นระบบอยู่แล้ว ตั้งแต่การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และการประสานการร่วมมือระดับนโยบาย ตลอดจนจนถึงการประสานความร่วมมือในระดับปฏิบัติ โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สมช. ซึ่งเป็นกระบวนการที่น่าจะมีความเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับหลักการที่เป็นความต้องการในการจัดการ ด้านความมั่นคงทางทะเลของไทย

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ หน่วยงานที่อยู่ในองค์ประกอบของ ศรชล. มักเลือกที่จะประสานงานหรือขอความร่วมมือในการปฏิบัติโดยตรงระหว่างหน่วยงานกันเองมากกว่าที่จะอาศัยกรอบของ ศรชล. คงมีเพียงกองทัพเรือที่อาศัย ศรชล. เป็นส่วนใหญ่ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากกองทัพเรือกับ ศรชล. ใช้บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน เหตุผลประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะ ศรชล. เป็นเพียงศูนย์ประสานงานซึ่งไม่มีอำนาจ ในการควบคุมหรือสั่งการในการปฏิบัติของหน่วยงานใน ศรชล. ดังนั้นการประสานผ่านทาง ศรชล. จึงมิได้ส่งผลในทางปฏิบัติมากไปกว่าการประสานงานขอความร่วมมือโดยตรงระหว่างหน่วยงาน ทั้งยังเป็นการเพิ่มขึ้นตอนและเวลา โดยไม่จำเป็นอีกด้วย นอกจากนี้หากจะประสานกับกองทัพเรือ (ศปก.ทร.) ก็ไม่จำเป็นต้องประสานผ่าน ศรชล. แต่อย่างไรก็ตามเพราะเป็นเสมือนหน่วยงานเดียวกันอยู่แล้ว จึงกล่าวได้ว่าที่ผ่านมายังมีได้มีการใช้กลไกของ ศรชล. สำหรับการดำเนินบทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลอย่างเต็มประสิทธิภาพ

จากปัญหาความมั่นคงทางทะเลในอนาคต โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความยุ่งยากและต้องการความร่วมมือในการบูรณาการขีดความสามารถและทรัพยากรของทุกหน่วยให้ดีที่สุด ทำให้จำเป็นต้องทบทวนความเพียงพอของกลไกการประสานความร่วมมือที่มีอยู่ในโครงสร้างปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจงานของ ศรชล. ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย ซึ่งตามหลักที่ดีนั้น การประสานความร่วมมือที่ดีที่สุดคือ การประสานสั่งการด้วยอำนาจในการควบคุมบังคับบัญชา ดังจะเห็นได้จากบางประเทศในภูมิภาคได้ปรับปรุงโครงสร้างในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงทางทะเลในระดับหน่วยปฏิบัติ โดยรวมพลังอำนาจที่เกี่ยวข้องกับงานทางทะเลมาร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน โดยจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาเป็นการเฉพาะในลักษณะของหน่วยยามฝั่ง (Coast Guard) เพื่อรับผิดชอบงานด้านความมั่นคงทางทะเลในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษากฎหมาย การให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยแยกมาจากงานด้านการป้องกันประเทศการรักษาสิทธิ และอำนาจอธิปไตยทางทะเลที่เป็นบทบาทหลักของกองทัพเรือ ทั้งนี้ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนองค์กรของ ศรชล. ให้เป็นในลักษณะดังกล่าวนั้นคือการจัดตั้งเป็นศูนย์อำนวยการปฏิบัติ ซึ่งยังคงใช้เวลาและงบประมาณในการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานใหม่อย่างมหาศาล ดังนั้น สิ่งสำคัญในห้วงเวลานี้คือการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการสร้างความร่วมมือภายในหน่วยงานของ ศรชล. ทั้ง ๖ หน่วยงานหลัก ให้เกิดเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความพร้อมสำหรับการทำงานภายใต้ศูนย์อำนวยการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติต่อไป โดยสิ่งสำคัญคือการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงทางทะเลในอนาคต โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความยุ่งยากและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการไว้วางใจและจริงใจในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการแก้ไขและป้องกันปัญหาความมั่นคงทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

การดำเนินการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยเป็นการดำเนินการปฏิบัติร่วมกันในลักษณะของการประสานการปฏิบัติภายใต้โครงสร้างของ ศรชล. ซึ่งมีหลายหน่วยงาน ขึ้นตรงกับหลายกระทรวง แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนปฏิบัติการหลักและส่วนปฏิบัติการร่วม โดยส่วนปฏิบัติการหลักจะประกอบไปด้วยหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีกำลังทางเรือในการปฏิบัติการในทะเล ๖ หน่วยงาน ซึ่งการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ปัจจุบันกองทัพเรือยังคง

เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานของ ศรชล. ภายใต้การกำกับดูแลของ สมช. ซึ่งการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ดังกล่าว สิ่งสำคัญคือการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงทางทะเลในอนาคต โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความยุ่งยากและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านพื้นที่ปฏิบัติการ ด้านการข่าว และด้านนโยบาย

๑. ด้านพื้นที่

เนื่องจากสภาพพื้นที่รับผิดชอบของ ศรชล. ทั้ง ๓ เขต มีพื้นที่ทางทะเลขนาดกว้างขวาง และสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่ชายฝั่งทะเลของแต่ละจังหวัด ชายทะเลมีความแตกต่างกัน ในการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือจึงควรแบ่งพื้นที่การทำงาน โดยให้หน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ รับผิดชอบร่วมกัน ในลักษณะการบูรณาการกำลังหรือนำกำลังที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานมาร่วมปฏิบัติหรือบูรณาการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยแก้ไข หรือลดภาระของการขาดแคลน ปัญหาการบริหารงานที่มีทรัพยากรจำกัด การบูรณาการดังกล่าวจะกำหนดทิศทางและเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้การนำหน่วยกำลังมาทำงานร่วมกัน เป็นการนำศักยภาพของบุคลากรและหน่วยงานมาใช้ทำงานอย่างเต็มที่ เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความรัก ความเอื้ออาทรของบุคลากร สร้างคุณค่าในมิติของงานและบุคลากรในเวลาเดียวกันจะสร้างความเข้มแข็งในการบริหารให้กับองค์กรในทุกกระดับและความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๒. ด้านการข่าว

การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเป็นเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยหน่วยต่าง ๆ ภายใต้ ศรชล. สามารถหาข่าวและแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยใช้ขีดความสามารถของหน่วยทั้งนี้ในส่วนของ ศรชล. ที่กองทัพเรือเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานหลัก สามารถใช้เครือข่ายความมั่นคงทางทะเล เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้กลุ่มมวลชนเครือข่ายความมั่นคงไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล ซึ่งทุกจังหวัดชายทะเลของ ทร. ได้มีการอบรมชาวประมงเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยเปิดอบรมตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๔ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรเป็น “การประมงกับความมั่นคงของชาติ และไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล” พร้อมจัดตั้งกลุ่มชาวประมงที่ผ่านการอบรมเป็น ทสปช.ในทะเล ทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มชาวประมงตามท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ชายทะเล ปัจจุบันในทุกจังหวัดชายฝั่งทะเลจัดให้

มีการฝึกอบรมมาแล้วหลายรุ่น เช่น ในพื้นที่ทัพเรือภาคที่ ๒ ซึ่งเป็นศูนย์ไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล เขตทัพเรือภาคที่ ๒ มีผู้บัญชาการทัพเรือภาคที่ ๒ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ จังหวัดชายฝั่งทะเลทุกจังหวัด เป็นศูนย์ ทสปช.ในทะเลจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็น ผอ.ศูนย์ ทสปช.ในทะเลจังหวัด สำหรับอำเภอชายทะเล เป็น ศูนย์ ทสปช.ในทะเลอำเภอ ในแต่ละพื้นที่ทำการอบรม จะมีประชาชนกลุ่ม/ประธานรุ่น ทสปช. เป็นหัวหน้าในการปกครองบังคับบัญชา ดังนั้นการพิจารณานำเครือข่ายมวลชนดังกล่าวมามีส่วนร่วมเพื่อเป็นฐานมวลชนด้านความมั่นคงทางทะเล และช่วยเหลือในด้านการข่าวแก่ทางราชการ โดยการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน พัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของหมู่บ้าน ชายฝั่งทะเล และเครือข่ายประชาชนที่ประกอบอาชีพในทะเล ดำเนินการจัดโครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อความมั่นคงทางทะเล ในระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการได้มาซึ่งข่าวสารสำคัญด้านความมั่นคงทางทะเล ที่กองทัพเรือนำมาใช้เป็นข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสารกับหน่วยงานต่าง ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๓. ด้านนโยบาย สำหรับการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเล แม้ว่าจะได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติ ในการประสานงานกับหน่วยงานหลัก ๖ หน่วยงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการใช้ขีดความสามารถต่าง ๆ ขององค์บุคคล องค์กรวัตถุในการรักษากฎหมายในทะเล รวมทั้งการรองรับภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งได้แก่ การก่อการร้ายทางทะเล (Marine Terrorism) การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และภัยพิบัติ (Disaster) รวมถึงการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งในทะเลและตามแนวชายฝั่ง ได้แก่ ท่าเรือพาณิชย์ นิคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการต่างๆ ที่ทำให้เกิดมลภาวะทางทะเล ไว้แล้วนั้น ล้วนเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ การเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงต้องพิจารณาองค์รวมของปัญหาที่เกิดขึ้นจากต้นเหตุหรือเรียกว่าพิจารณาจากฝั่งลงสู่ทะเล โดยจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายฝั่งทะเลควรจะมีบทบาทร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาอันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับจังหวัดตามแนวชายฝั่งทะเลจะนำมาสู่แผนพัฒนาจังหวัด จะทำให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการวางแผนการฝึก ร่วมกัน การหาข่าวและแลกเปลี่ยนข้อมูล การกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการ และการจัดทำงบประมาณรองรับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแต่ละปี เนื่องจากในมิติความมั่นคงภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันไม่ใช่ลักษณะภัยทางทหาร แต่เป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบต่อความ

เป็นอยู่ของประชาชนและประเทศชาติ เพราะฉะนั้นต้องปรับองค์กรของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีการบูรณาการร่วมกัน โดยต้องคำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศ ดังนั้นการจัดการ ด้านความมั่นคงต้องเพิ่มมิติของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งผลพวงของการดำเนินการก่อเกิดงานด้าน “กิจการพลเรือน” ที่กองทัพเรือต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับงานการมีส่วนร่วมในลักษณะงานด้านกิจการพลเรือนมากขึ้น มองปัญหาในแบบองค์รวม ร่วมใจกันเรียนรู้ และร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จโดยนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนโครงการเพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งประชาชนร่วมมือกับดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการบูรณาการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง มีความสัมพันธ์ มีทิศทางเป้าหมายความสำเร็จร่วมกับผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่และส่วนรวมเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ความร่วมมือดังกล่าวนี้สามารถเชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

วิเคราะห์ความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย

ประเทศที่ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาและหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานต่างประเทศรองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ในน่านน้ำไทย ประกอบด้วยประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมอินเดีย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ทั้งนี้กองทัพเรือของประเทศดังกล่าวเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบดูแลรักษาความมั่นคงทางทะเล ความร่วมมือซึ่งกันและกันของแต่ละประเทศจะเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการรับมือกับภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ สำหรับรูปแบบของความร่วมมือสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมของกองทัพเรือประเทศเหล่านั้น ภูมิรัฐศาสตร์ กฎหมาย และอื่นๆ ทั้งนี้ในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลสามารถจำแนกออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี โดยที่ผ่านมากองทัพเรือได้ดำเนินการให้ความร่วมมือ รวมทั้งริเริ่มให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับกองทัพเรือของประเทศดังกล่าวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและลดความหวาดระแวงได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการดำเนินการสร้างความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวข้างต้น แต่ยังคงมีประเด็นปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบต่อประเทศทั้ง ๗ ประเทศ ยังคงต้องการแนวทางในการวางแผนเตรียมการสำหรับรองรับปัญหาความมั่นคงทางทะเล

รูปแบบใหม่ในอนาคต ดังนี้

๑. การก่อการร้ายทางทะเล (Marine terrorism)

แม้ว่าการก่อการร้ายทางทะเลในบริเวณอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยยังไม่มีเหตุการณ์รุนแรง แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง การศาสนา ในประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย รวมทั้งข่าวความเคลื่อนไหวของเครือข่ายความร่วมมือการก่อการร้ายในต่างประเทศที่ให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายในประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้โอกาสเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวยังคงมีอยู่ ดังนั้น การส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางทะเล (MDA) กับหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน การมีส่วนร่วมในกลไกความร่วมมือทางทะเลทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การฝึก/ลาดตระเวนร่วมในการต่อต้านการก่อการร้ายต่อท่าเรือหรือแท่น/ฐานขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเล ระหว่างหน่วยงานทางทะเลของทั้ง ๗ ประเทศ จึงยังสำคัญและต้องการพัฒนาความร่วมมือโดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน (Real Time)

๒. การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at sea)

การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ ในประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นนอกพื้นที่ที่กองทัพเรือเกี่ยวข้อง เช่น ในน่านน้ำของอินโดนีเซีย และสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยใช้ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในภูมิภาค เช่น ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ReCAAP - ISC และศูนย์ข้อมูลข่าวสาร IFC พร้อมกับศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกันในพื้นที่ที่เกิดโจรสลัด เช่นเดียวกับการร่วมลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา ในส่วนของกองทัพเรือแม้ว่าภาพของการปราบปรามโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธจะไม่มีชัดเจนมากนัก เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจำนวนน้อยครั้งและไม่รุนแรงในพื้นที่น่านน้ำไทย แต่กองทัพเรือได้แสดงขีดความสามารถในการปราบปรามโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ ด้วยการประกอบกำลังทางเรือไปปฏิบัติงานร่วมกับกำลังจากประเทศต่าง ๆ ในพื้นที่อ่าวเอเดน การดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาเป็นบทบาหน้าและสร้างความเชื่อมั่นในขีดความสามารถของกองทัพเรือไทยให้กับทั้ง ๗ ประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกัน ร่วมกันให้ความร่วมมือและเพิ่มกระบวนการหาข่าวและการลาดตระเวนร่วม ในพื้นที่เสี่ยงและมีแนวโน้มของการเกิดโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธ

๓. การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลได้แก่ การค้ามนุษย์ (Human

Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling)

การส่งเสริมและเพิ่มความร่วมมือกับกองทัพเรือของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันโดยมีการลาดตระเวนร่วมกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยควบคุมการใช้กำลังของแต่ละประเทศ เช่น มี Hotline ระหว่างศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ และมีการริเริ่มในการจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือทางทหารเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการกระทำความผิดอื่นในทะเลของอาเซียน แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติจะมีมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเดินทางไปมาในระหว่างประเทศเพื่อนบ้านสะดวกและง่ายมากขึ้น การติดต่อสื่อสารได้ง่ายและรวดเร็วเป็นปัจจัยสนับสนุนการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติได้เป็นอย่างดี ซึ่งแนวโน้มในอนาคตคาดว่าจะมีมากขึ้นจึงจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือด้านกฎหมายกันอย่างใกล้ชิดในหมู่ของทั้ง ๗ ประเทศ

๔. การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking)

สถานการณ์การลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนยังคงรุนแรง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีมาตรการในการปราบปรามยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงฝ่ายไทย แต่กลุ่มผู้ผลิตก็ยังคงมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการลำเลียงรวมถึงพยายามในการจัดหาสารตั้งต้น เพื่อนำมาผลิตยาเสพติดให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ค้า โดยปัจจุบันการลักลอบลำเลียงยาเสพติดได้มีการขยายพื้นที่มายังชายแดนตามลำแม่น้ำโขงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้น ผ่านชายแดนลาวและกัมพูชา บางส่วนก็มีการเชื่อมโยงการลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตบนบก โดยเฉพาะจากเมียนมาร์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหญ่ผ่านเข้ามาในประเทศไทยทั้งทางบกและทางทะเล จึงจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการลาดตระเวนทั้งทางบกและทางทะเลร่วมกันอย่างใกล้ชิด

๕ การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปกครอง รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับเชื้อชาติและศาสนาของทั้ง ๗ ประเทศ ความจำเป็นของการใช้อาวุธจึงยังคงมีอยู่โดยกลุ่มผู้ใช้งานไม่สามารถจัดหาอาวุธอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การลักลอบค้าอาวุธจึงคงมีอยู่ ดังนั้นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันโดยใกล้ชิดยังคงเป็นแนวทางสำคัญในการปราบปรามโดยจัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยควบคุมการใช้กำลังของแต่ละประเทศ เนื่องมาจากการเดินทางไปมาในระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเลของผู้ลักลอบค้าอาวุธสะดวกขึ้น การติดต่อสื่อสาร การซ่อนพรางและพาหนะที่หลากหลายรวดเร็วเป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนการลักลอบค้าอาวุธได้เป็นอย่างดี และแนวโน้มในอนาคตคาดว่าจะมีมากขึ้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างใกล้ชิด

๖. ภัยพิบัติ (Disaster)

สถานการณ์ภัยพิบัติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในวันจะมีเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ เกิดมากขึ้น เช่น ปี พ.ศ.๒๕๔๗ เกิดแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ ปีพ.ศ. ๒๕๕๑ เกิดพายุหมุนนาร์กิส ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เกิดภูเขาไฟเมราปีระเบิดที่เกาะชวา ปี พ.ศ.๒๕๕๔ เกิดอุทกภัยที่ประเทศไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕ เกิดแผ่นดินไหวที่ชเวโบที่ประเทศเมียนมาร์ สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศในประชาคมอาเซียน สามารถแบ่งการช่วยเหลือออกได้ เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

๖.๑ การช่วยเหลือทางการเงิน รัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนจะพิจารณาสนับสนุนเงินสำหรับการช่วยเหลือประเทศสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ เช่น เมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในปี พ.ศ.๒๕๕๔ รัฐบาลสิงคโปร์ได้บริจาคเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ รัฐบาลเวียดนามได้บริจาคเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ รัฐบาลอินโดนีเซีย ได้บริจาคเงินจำนวน ๓.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับ ๖ ประเทศในอาเซียนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในครั้งนั้นทั้ง กัมพูชา ลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และไทย เป็นต้น

๖.๒ การช่วยเหลือด้านสิ่งของ รัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนจะพิจารณาสนับสนุนสิ่งของสำหรับการช่วยเหลือประเทศสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ เช่น ประเทศไทยเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในปี พ.ศ.๒๕๕๔ รัฐบาลสิงคโปร์ได้บริจาคเสบียงเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นจำนวน ๑๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ กองกำลังสิงคโปร์ได้บริจาคเรือติดเครื่องยนต์ จำนวน ๔๔ ลำ เป็นต้น

สำหรับการดำเนินการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย มีกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลเรื่องภัยต่างๆ มีพระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน มีคณะกรรมการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า กปภ.ช. มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่ ๑ ปลัดกระทรวงมหาดไทยรองประธานคนที่ ๒ ปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการ รวมถึง การให้ผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด ทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศร่วมเป็นกรรมการด้วย โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในเรื่องการจัดทำแผนป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันภัย และบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน แนะนำ ส่งเสริม ปรีกษา สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ

ในกรณีที่เกิดเหตุภัยพิบัติขนาดใหญ่ ที่มีผลกระทบร้ายแรงยิ่ง กปภ.ช. โดย

นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย จะสั่งการบัญชาการผู้บัญชาการ และผู้อำนวยการหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การสั่งการของ กปภ.ช. จะส่งลงไปให้หน่วยปฏิบัติระดับจังหวัด ผ่านผู้อำนวยการกลาง คือ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปถึงผู้อำนวยการจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่ากรุงเทพมหานคร ต่อเนื่องลงไปถึงหน่วยเผชิญเหตุในพื้นที่ที่เกิดภัย ผ่านผู้อำนวยการอำเภอ คือ นายอำเภอ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร คือ ผู้อำนวยการเขตของกรุงเทพมหานคร จนไปถึงหน่วยเผชิญเหตุ และหน่วยสนับสนุนอื่นๆ ซึ่งในกรณีที่เกิดเหตุภัยพิบัติขนาดใหญ่อาจจำเป็นต้องร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ หากเกิดภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องทางทะเล ประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันอาจมอบหมายให้กองทัพเรือของประเทศนั้นเข้าให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังนั้นความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือของทั้ง ๗ ประเทศ จึงขึ้นอยู่กับรัฐบาลของประเทศนั้นที่จะเป็นผู้สั่งการ แต่ทั้งนี้หากมีการประชุมระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีของกองทัพเรือทั้ง ๗ ประเทศ สามารถนำมาเป็นเวทีพูดคุยและนำเสนอขีดความสามารถการบรรเทาสาธารณภัยในส่วนของกองทัพเรือตนเองให้ประเทศเพื่อนบ้านได้ทราบ

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาค ได้แก่ การก่อการร้ายทางทะเล (Marine Terrorism) การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และภัยพิบัติ (Disaster) ทำให้ทราบว่าในปัจจุบันและอนาคตสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลและแนวโน้มการสร้างความร่วมมือของกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลดังกล่าวจะเป็นอย่างไร ซึ่งการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือประเทศต่าง ๆ นั้น สิ่งสำคัญจะต้องตระหนักถึงความร่วมมือในการแก้ปัญหากันอย่างจริงจังและจริงใจ โดยเห็นว่าสามารถใช้กลไกความร่วมมือทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคีที่มีอยู่ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแต่เพิ่มความจริงและจริงใจในการนำกรอบความร่วมมือไปปฏิบัติให้มากขึ้น โดยกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้แนวทางวิเคราะห์การเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทยจะจัดกลุ่มปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่เป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ปัญหาการก่อการร้ายทางทะเล (Marine Terrorism) กลุ่มที่ ๒ ปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of

Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) กลุ่มที่ ๓ ปัญหาการค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และกลุ่มที่ ๔ ปัญหาภัยพิบัติ (Disaster) ซึ่งมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทยเกี่ยวกับปัญหาดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การก่อการร้ายทางทะเล (Marine terrorism)

ถึงแม้ว่าในภูมิภาคนี้จะมีสถิติการเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายทางทะเลไม่บ่อยนัก แต่หากเกิดขึ้นแล้วจะก่อความเสียหายอย่างมหาศาล การป้องกันและการต่อต้านการก่อการร้ายเป็นเรื่องที่กระทำได้ค่อนข้างยาก ดังนั้นในเบื้องต้นประเทศในภูมิภาครวมทั้งประเทศใกล้เคียงควรส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางทะเล (Enhance Maritime Domain Awareness) ด้วยการเพิ่มความร่วมมือในภูมิภาคที่มีอยู่ เช่น ใช้ศูนย์ ReCAAP-ISC ที่สิงคโปร์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเรื่อง การก่อการร้ายในลักษณะ Real Time นอกเหนือจากเรื่องของโจรสลัดและการปล้นเรือ และประเทศในภูมิภาคควรที่จะให้ความร่วมมือกับมาตรการเพื่อความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ เช่น ข้อบังคับว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยของเรือและท่าเรือพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก (International Ship and Port Facility Security Code-ISPS Code) ระบบติดตามที่เรืออัตโนมัติ (Automatic Identification System-AIS) และระบบติดตามและพิสูจน์ทราบระยะไกล (Long Range Identification Tracking System-LRIT) เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการฝึกซ้อมการต่อต้านการก่อการร้ายต่อท่าเรือหรือแท่น/ฐานขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเลระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการป้องกันและป้องปรามการก่อการร้ายต่อสิ่งล่อแหลมเหล่านี้ด้วย

กลุ่มที่ ๒ การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea)

การแก้ปัญหาโจรสลัดและการปล้นเรือในทะเลนั้น ในเบื้องต้นควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยใช้ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว เช่น ศูนย์ ReCAAP-ISC และศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือของแต่ละประเทศ ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันให้มากที่สุด และจัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกันในพื้นที่ที่เกิดโจรสลัด เช่นเดียวกับการร่วมลาดตระเวนในช่องแคบมะละกาที่ทำให้สถิติการเกิดโจรสลัดลดลง ดังนั้นกองทัพเรือของทั้ง ๗ ประเทศ จึงควรที่จะมีแนวคิดร่วมมือกันในการประกอบกำลังทางเรือในการลาดตระเวนร่วมกันในพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเกิดการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธทั้งในระดับทวิภาคีเป็นพหุภาคี

กลุ่มที่ ๓ ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ได้แก่ การค้ามนุษย์

(Human Trafficking) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) การลักลอบ
 ค้ายาเสพติด (Drug trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling)

เนื่องจากพื้นที่อาณาเขตทางทะเลของหลายประเทศในภูมิภาคเป็นพื้นที่
 ติดต่อกันและมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลซึ่งเป็นการยากที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะดำเนินการแก้ปัญหา
 เพียงลำพังได้ จึงควรเพิ่มการลาดตระเวนร่วมกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยควบคุมการใช้
 กำลังของแต่ละประเทศได้ทันทีซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยมี Hotline ระหว่างศูนย์ปฏิบัติการ
 กองทัพเรือของแต่ละประเทศ สำหรับการลาดตระเวนร่วม กองทัพเรือได้ปฏิบัติร่วมกับกองทัพเรือของ
 เวียดนาม อินโดนีเซีย และอินเดีย รวมทั้งการฝึกและลาดตระเวนร่วมกับกองทัพเรือมาเลเซีย และ
 สิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้นจึงสามารถใช้รูปแบบดังกล่าวในการเพิ่มความร่วมมือกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ
 อาทิเช่น พม่า และกัมพูชา นอกจากนี้เพื่อให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นของภูมิภาค
 อาเซียน จึงควรเพิ่มระดับความร่วมมือจากเดิมที่เป็นระดับทวิภาคีเป็นระดับพหุภาคีให้มากขึ้นในพื้นที่ที่
 เป็นปัญหาร่วมกัน อีกทั้งจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือด้านกฎหมายในหมู่ประเทศสมาชิกกันอย่างใกล้ชิด

กลุ่มที่ ๔ ภัยพิบัติ (Disaster)

จากปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะพบว่า
 เรื่องของภัยพิบัติเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน การเกิด
 ภัยพิบัติต่าง ๆ ที่รุนแรงจนเป็นสาธารณภัย ทั้ง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง และภัยอื่น ๆ
 สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่อาจคาดเดา และมีความรุนแรงสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและ
 ทรัพย์สิน ของประชาชนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการ
 บรรเทาภัยพิบัติ คุ้มครองกันและบรรเทาสาธารณภัย จะเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหา โดย
 หากเกิดภัยพิบัติภายในประเทศ ทร. จะเป็นหน่วยให้การสนับสนุนตามระดับของสาธารณภัยซึ่ง
 กำหนดไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหากมีประเทศที่ประสบภัยขอรับการ
 สนับสนุนกำลังจากประเทศไทย หนังสือขอรับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผ่านทางรัฐบาลแล้ว จึงมี
 การสั่งการให้กำลังจาก ทร. ออกนอกประเทศเพื่อให้การช่วยเหลือ ดังนั้นปัญหาความมั่นคงทางทะเล
 รูปแบบใหม่ในเรื่องของภัยพิบัติ ทร. สามารถดำเนินการตามแผนป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติสำหรับการ
 ช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในประเทศ และพร้อมจัดชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศ
 สำหรับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับกองทัพเรือต่างประเทศ ที่มีอาณาเขตทางทะเล
 ติดกับประเทศไทย เกี่ยวกับปัญหานี้สามารถใช้กรอบการดำเนินการของ AHA Center และกรอบ
 ของ ADMM และ ADMM-Plus ในการเตรียมความพร้อม การฝึกพร้อมบรรเทาสาธารณภัยกับประเทศ
 สมาชิกได้ทันที กล่าวตามตารางที่ ๔ - ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔ - ๑ สรุปความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

ประเด็นความร่วมมือ	ปัจจุบัน	แนวโน้มในอนาคต
๑. การก่อการร้ายทางทะเล (Marine terrorism)	การก่อการร้ายในทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนมีไม่สูงนักในปัจจุบันแต่ยังมีความพยายามอยู่ รวมทั้งเครือข่ายความร่วมมือ การก่อร้ายในต่างประเทศยังให้การสนับสนุน จึงทำให้มีภัยคุกคามด้านการก่อร้ายในทะเลยังคงมีอยู่ ดังนั้นความร่วมมือด้านการข่าวกรองการก่อร้ายในภูมิภาคยังมีความจำเป็น	ดำรงความร่วมมือต่อไปในอนาคต
๒. การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at sea)	ปัจจุบันสถานการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดยังมีอยู่อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะพื้นที่ในทะเลจีนใต้มีสถิติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการลาดตระเวนร่วมในพื้นที่เกิดเหตุจึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในประเทศสมาชิก	แนวโน้มในทศวรรษหน้าจึงยังคงต้องร่วมมือกันให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
๓. การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ๔. การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) ๕. การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling)	แนวโน้มการกระทำผิดกฎหมายทางทะเลจะมีมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเดินทางไปมาในระหว่างประเทศเพื่อนบ้านสะดวกและง่ายมากขึ้น การติดต่อสื่อสารได้ง่ายและรวดเร็วการแก้ปัญหาในปัจจุบันยังไม่เป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือด้านกฎหมายกันอย่างใกล้ชิดในหมู่ประเทศสมาชิก	แนวโน้มในอนาคตยังมีปัญหาอยู่ จึงยังคงต้องร่วมมือกันให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
๖. ภัยพิบัติ (Disaster)	แนวโน้มการเกิดภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากภาวะโลกร้อน และภัยที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นอันเป็นเหตุร้ายแรงในระดับสาธารณสุขภัย	ปัญหาจะเกิดขึ้นโดยมีระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นหน่วยงานในประเทศต้องเร่งศึกษาและเตรียมพร้อมการปฏิบัติตามแผนบรรเทาบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบภัยระหว่างประเทศตามกรอบของ AHA Center

สรุป

การดำเนินการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการปฏิบัติร่วมกันในลักษณะของการประสานการปฏิบัติภายใต้โครงสร้างของ ศรชล. ซึ่งมีหลายหน่วยงาน ขึ้นตรงกับหลายกระทรวง แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนปฏิบัติการหลัก และ ส่วนปฏิบัติการร่วม โดยส่วนปฏิบัติการหลักจะประกอบไปด้วยหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีกำลังทางเรือในการปฏิบัติการในทะเล ๖ หน่วยงาน ซึ่งการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆเพื่อรองรับภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ โดยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพที่สำคัญแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านพื้นที่ปฏิบัติการ ด้านการข่าว และด้านนโยบาย ซึ่งการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ดังกล่าว สิ่งสำคัญคือการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงทางทะเลในอนาคต โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความยุ่งยากและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีความไว้วางใจและจริงจังในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันดังกล่าว

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญต่อประเทศในภูมิภาคและต่อโลก ขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาภัยคุกคามทางทะเลที่กระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค เช่น การก่อการร้ายทางทะเล โจรสลัด ภัยพิบัติ และการทำผิดกฎหมายทางทะเลอื่น ๆ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศในภูมิภาคก็มีกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคีในการแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดความจริงจังและจริงจังในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากประเทศต่างๆ ยังมีมุมมองในลักษณะของภัยคุกคามในรูปแบบเดิม แต่เนื่องจากภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่เป็นภัยคุกคามที่ทุกประเทศจะต้องสร้างความร่วมมือกันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นภัยคุกคามร่วม (Common threat) ที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ ดังนั้นในโอกาสที่ประเทศในอาเซียนได้เข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ หรือ ASEAN 2015 ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงควรตระหนักและเพิ่มความจริงจังในความร่วมมือต่างๆให้มากขึ้นกว่าเดิมโดยใช้กลไกที่มีอยู่เดิมและกลไกที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามกรอบประชาคมอาเซียนให้เกิดประโยชน์และเห็นเป็นรูปธรรมให้ได้มากที่สุด

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

ประเทศไทยมีพื้นที่ทางทะเลประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ และยังเป็นเส้นทางเดินเรือติดต่อทางการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน พื้นที่อาณาเขตทางทะเลประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างมหาศาล เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต แหล่งพลังงานธรรมชาติ และเป็นพื้นที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางทะเลมากมาย อาทิ กิจกรรมพาณิชย์นาวี การคมนาคมขนส่ง การประมง การท่องเที่ยว และกิจกรรมต่อเนื่องอันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทะเล ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ได้รับในแต่ละปี มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๒๔ ล้านล้านบาท กองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ทั้งในด้านการป้องกันประเทศ การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อันนำมาซึ่งความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ถึงแม้ในปัจจุบัน กองทัพเรือได้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายในประเทศในบทบาทของ ศรชล. และการร่วมมือด้านต่าง ๆ กับกองทัพเรือต่างประเทศ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลแล้วก็ตาม ความร่วมมือในปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังต้องการการบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากขึ้นตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี นวัตกรรม พัฒนาการของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงและปัญหาจากภัยพิบัติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบและมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกัน ๗ ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมอินเดีย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ พบว่าสามารถกำหนดแนวโน้มปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่ต้องให้ความสำคัญ จำนวน ๖ ปัญหาหลัก คือ ๑) ปัญหาการก่อการร้ายทางทะเล (Marine terrorism) ๒) ปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) ๓) ปัญหาการค้ามนุษย์ (Human

Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ๔) ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) ๕) ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และ ๖) ปัญหาภัยพิบัติ (Disaster) เมื่อปัญหาความมั่นคงในทะเลรูปแบบใหม่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้แล้ว กองทัพเรือสามารถนำข้อสรุปดังกล่าวมาวางแผนและกำหนดแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ ในการรับมือกับภัยความมั่นคงทางทะเลดังกล่าวได้ โดยแต่ละประเทศมีปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม และมีลำดับความสำคัญของปัญหาของตนแตกต่างกันไป ซึ่งต้องการความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างประเทศทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ดังตารางที่ ๕ - ๑

ประเทศ	ความสำคัญลำดับ ๑	ความสำคัญลำดับ ๒	ความสำคัญลำดับ ๓	ความสำคัญลำดับ ๔
กัมพูชา	การก่อการร้ายทางทะเล	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	เขตแดนทางทะเล	ลักลอบค้ายาเสพติด / การค้ามนุษย์
เวียดนาม	ลักลอบค้ายาเสพติด	การค้ามนุษย์	การก่อการร้ายทางทะเล	
มาเลเซีย	ลักลอบค้ายาเสพติด	ประมงผิดกฎหมาย		
สิงคโปร์	การก่อการร้ายทางทะเล	การรักษาเส้นทางคมนาคม	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น
อินโดนีเซีย	เขตแดนทางทะเล	ประมงผิดกฎหมาย	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น	มลพิษทางทะเล
อินเดีย	การค้ามนุษย์	การกระทำอันเป็นโจรสลัด		
เมียนมาร์	เขตแดนทางทะเล	ลักลอบค้ายาเสพติด/อาวุธ	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น	ประมงผิดกฎหมาย
ไทย	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น	ประมงผิดกฎหมาย	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	การก่อการร้ายทางทะเล

จากบทที่ ๓ จากการวิเคราะห์ภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ได้แก่ ๑. การก่อการร้ายทางทะเล (Marine Terrorism) ๒. การกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) ๓. การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขน

ผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ๔. การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) ๕. การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และ ๖. ภัยพิบัติ (Disaster) ทั้งนี้ แต่ละประเทศจะมีปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่แตกต่างกันและแต่ละประเทศจะมีลำดับความสำคัญของปัญหาที่แตกต่างเช่นกัน และต้องการความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับกองทัพเรือไทย ดังนี้

ตารางที่ ๕ - ๒ ลำดับปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน

ประเทศ	ความสำคัญลำดับ ๑	ความสำคัญลำดับ ๒	ความสำคัญลำดับ ๓
กัมพูชา	การก่อการร้ายทางทะเล	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	ค้ายาเสพติด / การค้ามนุษย์
เวียดนาม	ลักลอบค้ายาเสพติด	การค้ามนุษย์	การก่อการร้ายทางทะเล
มาเลเซีย	ลักลอบค้ายาเสพติด		
สิงคโปร์	การก่อการร้ายทางทะเล	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น
อินโดนีเซีย	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น		
อินเดีย	การค้ามนุษย์	การกระทำอันเป็นโจรสลัด	
เมียนมาร์	ลักลอบค้ายาเสพติด/อาวุธ	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น	

ประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชามีภัยความมั่นคงทางทะเล ในเรื่องของการก่อการร้ายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบค้ายาเสพติด และการค้ามนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศกัมพูชายังไม่มีหน่วยยามฝั่ง งานด้านการรักษาความมั่นคงทางทะเล จึงถูกมอบให้กองทัพเรือกัมพูชาเป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยมีหน่วยตำรวจน้ำเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวข้องทางน้ำ ดังนั้นการติดต่อประสานงานระหว่างกองทัพเรือไทยกับฝ่ายงานด้านความมั่นคงทางทะเลของกัมพูชา จึงต้องอาศัยการเพิ่มความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือกัมพูชาให้มากขึ้น สำหรับการประสานกับตำรวจน้ำประเทศกัมพูชาหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกันในด้านความมั่นคงทางทะเลอื่นๆ นั้น กองทัพเรือไทยจำเป็นต้องอาศัย การเพิ่มความร่วมมือภายใต้ ศรชล. เป็นผู้ประสานงานหลัก

ประเทศเวียดนาม

ภัยความมั่นคงทางทะเลของประเทศเวียดนามที่สำคัญ ได้แก่ การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการก่อการร้ายทางทะเล ทั้งนี้ประเทศเวียดนามมี “หน่วยยามฝั่งเวียดนาม (Vietnam Coast Guard : VCG)” เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ในขณะที่ประเทศไทยมีกองทัพเรือเป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยจัดให้มีการลาดตระเวนทั้งกำลังทางเรือและอากาศยานตามแนวหน้าน้ำที่ติดกับ

ประเทศเวียดนาม ทั้งนี้ถึงแม้จะมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเวียดนาม แต่จะเป็นลักษณะการปฏิบัติการทางทหาร ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลสำหรับปัญหาด้านดังกล่าวร่วมกันกับประเทศเวียดนาม จึงต้องเพิ่มความร่วมมือกับหน่วยยามฝั่งเวียดนาม ทั้งการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์โดยตรงกับหน่วยยามฝั่งเวียดนาม และการอาศัยการดำเนินการภายใต้กรอบของ ครรชล.

ประเทศมาเลเซีย

ภัยด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศมาเลเซีย ที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล สำหรับประเทศไทย ปัญหานี้ยังคงเป็นปัญหาสำคัญแต่ส่วนใหญ่การขนส่งยาเสพติดด้วยเส้นทางทางทะเลของประเทศไทยนั้น ยังคงมีน้อยกว่าการขนส่งทางบก ทั้งนี้ประเทศมาเลเซียมี “หน่วยยามฝั่งมาเลเซีย (Malaysian Enforcement Agency: MMEA)” เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ดังนั้นกองทัพเรือไทยจึงต้องเพิ่มประสิทธิภาพการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเลร่วมกับประเทศมาเลเซีย ด้วยการเพิ่มประสานการปฏิบัติกับหน่วยยามฝั่งของมาเลเซีย ภายใต้กรอบของ ครรชล.

ประเทศสิงคโปร์

ภัยความมั่นคงทางทะเลของสิงคโปร์ มีเรื่องของก่อกองการร้ายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัด และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่สำคัญเช่นเดียวกับของประเทศไทย โดยสิงคโปร์มี “หน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ (Police Coast Guard: PCG)” รับผิดชอบด้านความมั่นคงทางทะเลซึ่งครอบคลุมถึงปัญหาด้านดังกล่าว สำหรับปัญหาการก่อกองการร้ายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัด และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นของประเทศไทยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณช่องแคบมะละกา โดยเฉพาะปัญหาการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ปัจจุบันเป็นปัญหาหลักของหน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ สำหรับความร่วมมือระหว่างของกองทัพเรือไทยและกองทัพเรือสิงคโปร์ นั้น มีความสัมพันธ์เป็นอันดี โดยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของความร่วมมือและการฝึกปฏิบัติการร่วมทางทหาร ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกับประเทศสิงคโปร์ จึงต้องเน้นด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานกับหน่วยยามฝั่งสิงคโปร์ ทั้งกองทัพเรือประสานงานโดยตรงและประสานงานภายใต้กรอบของ ครรชล.

ประเทศอินโดนีเซีย

ปัญหาหลักด้านภัยความมั่นคงทางทะเลของประเทศอินโดนีเซีย คือ เรื่องของการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น แม้ว่าประเทศไทยจะมีภัยด้านความมั่นคงทางทะเลเรื่องนี้เช่นเดียวกับของประเทศอินโดนีเซีย แต่การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นที่ผ่านทางน่านน้ำไทย จะเกิดขึ้นบริเวณฝั่งทะเลอันดามันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นคนละพื้นที่กับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นของอินโดนีเซีย โดยประเทศอินโดนีเซียมี “หน่วยยามฝั่งอินโดนีเซีย (Indonesian Coast Guard) หรือเรียกว่า (Badan Keamanan Laut

Republik : BAKAMLA) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ จึงต้องเน้นเรื่องการช่วยเหลือกันและกันด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งระหว่างกองทัพเรือไทยและกองทัพเรืออินโดนีเซีย และกองทัพเรือไทยกับหน่วยยามฝั่งอินโดนีเซียโดยอาศัยการดำเนินการภายใต้กรอบของ ศรชล. ซึ่งปัจจุบัน ได้มีการร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างหน่วยยามฝั่งอินโดนีเซีย กับ ศรชล. เช่น การเยือนหน่วยยามฝั่งอินโดนีเซีย ของ ศรชล. ซึ่งมีผู้แทนของกองทัพเรือไทย ร่วมคณะด้วย เมื่อเดือนวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐

ประเทศอินเดีย

ปัญหาภัยความมั่นคงทางทะเลของประเทศอินเดีย คือ เรื่องของการค้ามนุษย์และการกระทำอันเป็นโจรสลัด ทั้งนี้ประเทศอินเดียจะมี “หน่วยยามฝั่งอินเดีย (Indian Coast Guard) ” เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ปัญหาการค้ามนุษย์และการกระทำอันเป็นโจรสลัดของประเทศอินเดียจะเกิดขึ้นในอ่าวเบงกอลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหน่วยยามฝั่งอินเดีย ได้มีความร่วมมือกับกองทัพเรือเมียนมาร์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน ทั้งนี้พื้นที่ของการเกิดปัญหาดังกล่าวอาจต่อเนื่องมายังเขตแดนทางทะเลของไทยทางฝั่งทะเลอันดามัน ดังนั้นการแก้ปัญหานี้ร่วมกันกับประเทศอินเดีย นอกจากจะจัดให้มีการกระชับความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกับกองทัพเรืออินเดียแล้ว ยังต้องเพิ่มการปฏิสัมพันธ์และประสานการปฏิบัติกับหน่วยยามฝั่งอินเดีย โดยอาศัยกรอบของ ศรชล.ให้มากขึ้น

ประเทศเมียนมาร์

ปัญหาภัยความมั่นคงทางทะเลของเมียนมาร์ ได้แก่เรื่องการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาที่กองทัพเรือไทยเกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากมีเขตแดนน่านน้ำทางทะเลติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ จากการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันที่ผ่านมาของกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเมียนมาร์ ยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านนี้ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก เนื่องจากประเทศเมียนมาร์ และประเทศไทยไม่มีหน่วยยามฝั่ง ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเมียนมาร์ โดยเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันให้มาก หากเมื่อ ศรชล. ได้ปรับเปลี่ยนเป็นหน่วยยามฝั่งแล้ว ก็จะมอบให้เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักต่อไป

รูปแบบและการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศและของกองทัพเรือประเทศต่างๆ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ

หน่วยงานรับผิดชอบความมั่นคงทางทะเลหลักของประเทศไทยคือกองทัพเรือ โดยกองทัพเรือ ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาลในการปกป้องความมั่นคงและรักษาผลประโยชน์

ของชาติทางทะเลภายใต้การดำเนินการของ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)” นอกจากนี้ยังมีส่วนราชการนอกจากกองทัพเรือที่เกี่ยวข้องกับงานทางทะเล ได้แก่ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ กรมประมง เป็นต้น

สำหรับประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศนั้น งานด้านความมั่นคงทางทะเลมีกองทัพเรือของแต่ละประเทศ และหน่วยงานต่างๆ เช่นเดียวกับของประเทศไทยรับผิดชอบ แต่มีหน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยงานยามฝั่ง (Coast Guard)” ที่ดูแลงานด้านความมั่นคงทางทะเล นอกเหนือจากกิจการทหาร

ทั้งนี้ในอนาคตหาก ศรชล. มีการปรับรูปแบบองค์กร เป็น “หน่วยยามฝั่ง (Coast Guard)” ระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเล รูปแบบใหม่จะพัฒนาจากเดิมโดยนอกจากความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือกับกองทัพเรือ ต่างชาติ แล้วจะมีหน่วย ศรชล. (Coast Guard) ปฏิบัติงานร่วมกับ หน่วยยามฝั่ง (Coast Guard) ของประเทศ เพื่อนบ้านในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่อีกด้วย

ภายในประเทศมีศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นศูนย์กลางในการประสานการปฏิบัติของหน่วยต่างๆ แม้ว่าการประสานการปฏิบัติดังกล่าวจะดำเนินการได้เป็นอย่างดี แต่ยังคงต้องพัฒนาในเรื่องของการแบ่งพื้นที่ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานให้มีความชัดเจน พัฒนาการบูรณาการด้านการข่าว ทั้งการแลกเปลี่ยนและการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยเหนือ สำหรับความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศ นั้น มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่แต่ละประเทศต้องพิจารณาว่าภัยคุกคามของตนเองและประเทศข้างเคียงนั้นมีภัยคุกคามใดที่เหมือนกันหรือมีภัยคุกคามใดที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขทั้งรูปแบบของทวิภาคีและพหุภาคี

จากการวิเคราะห์ในภาพรวมของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับประเทศไทย ทั้ง ๗ ประเทศ ต่อการเตรียมการรับมือกับภัยทางทะเลรูปแบบใหม่อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ใช้ทรัพยากรและขีดความสามารถในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ร่วมกันโดยสิ่งจำเป็นมากที่สุดคือเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการสร้างพันธมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงทางทะเลให้ได้อย่างยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่ง ของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

๑. กองทัพเรือไทยต้องแสดงบทบาทนำในการให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อรองรับการแก้ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ เพื่อรองรับภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ โดยกำหนดแนวนโยบายที่ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานให้มีความชัดเจน พัฒนาการบูรณาการด้านการข่าว ทั้งการแลกเปลี่ยนและการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยเหนือ

๓. เพิ่มการเสริมสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ การปฏิบัติการร่วมระดับยุทธการและทางยุทธวิธี รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกัน ทั้ง ๗ ประเทศ โดยต้องพิจารณาความร่วมมือในการแก้ปัญหาภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ตามปัญหาแต่ละประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี

๔. เพิ่มความร่วมมือกันระหว่างกองทัพเรือไทยกับหน่วยงานความมั่นคงทางทะเล นอกเหนือจากกองทัพเรือของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศ โดยเน้นด้านการเสริมสร้างพันธมิตรและการสร้างเครือข่าย ระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานยามฝั่ง (Coast Guard) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ของต่างประเทศ ทั้งนี้การเพิ่มความร่วมมือตามแนวทางดังกล่าว กองทัพเรือจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การปฏิบัติหน้าที่ของ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล(ศรชล.)” เนื่องจากเป็นการประสานหน่วยงานต่างประเทศที่ไม่ใช่กองทัพเรือ

๕. เพิ่มขีดความสามารถด้านงานบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพเรือโดยเฉพาะภัยทางทะเล ด้วยการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ทันสมัย และทำการฝึกร่วมกับหน่วยงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในประเทศ ตามกรอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติแห่งชาติ

๖. จัดให้มีการเตรียมความพร้อมของกองทัพเรือ ในการออกช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยนอกประเทศ ด้วยการจัดทำบัญชีรายการอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์ของกองทัพเรือ รวมทั้งการจัดกำลังพลและอุปกรณ์ต่างๆ เข้าร่วมฝึกซ้อมแผนเผชิญภัยพิบัติฉุกเฉินในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Disaster Emergency Simulation Exercises : ARDEX) ที่จัดฝึกซ้อมเป็นประจำทุกปี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

คณัยพัฒนา รุ่งอุทัย. ความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้
อาเซียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

ธนา ยศตระกูล. “อาชญากรรมข้ามชาติ”, ความมั่นคงร่วมสมัย, (๙๙ - ๑๐๒) ตุลาคม - ธันวาคม
๒๕๕๘. หน้า ๘๓, ๘๘ - ๘๙.

พจศกร ศรีโสภณ. “ความมั่นคงทางทะเล”, ความมั่นคงร่วมสมัย, (๑๔๕) ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๒,
หน้า ๑๔๕.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔.

กรุงเทพฯ : สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงกิจการชายแดนและประเทศรอบบ้าน, ๒๕๕๘.

วารสารและหนังสือพิมพ์

ไทยโพสต์. “ค่านิยมชาวโรฮีนจา เมื่อผู้ลี้ภัยเป็นเหยื่อนุญช์ข้ามชาติ”, (๒๑) ๓ มกราคม ๒๕๖๐, หน้า ๑ - ๕.
นโยบายและแผนกลาโหม, สำนัก. “บทบาทของกระทรวงกลาโหมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”,
หลักเมือง, (๑๒) มีนาคม ๒๕๕๙, หน้า ๑๔ - ๑๗.

ภาณุพันธุ์ รัชแก้ว. “ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในการแก้ปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัด
ในทะเลจีนใต้ตอนล่าง”, นาวิกศาสตร์, (๙๙) สิงหาคม ๒๕๕๙.

ยุทธศึกษาทหารเรือ, กรม. “การบริหารจัดการด้านความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล
ของไทยในปัจจุบัน”, นาวิกปริทัศน์สาร, (๗๖) กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๕๖. หน้า ๕๕ - ๖๕.
ยุทธศึกษาทหารเรือ, กรม. “ยุทธศาสตร์ทางทะเล ตอนจบ”, นาวิกศาสตร์, (๙๕) มกราคม ๒๕๕๕.
หน้า ๒๐ - ๒๙.

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. “แก้ปัญหาการค่านิยม จัดระเบียบแรงงานต่างด้าวพลิกฟื้น
ภาพลักษณ์ - ความเชื่อมั่นประเทศไทยในสายตาสากล”, ไทยคู่ฟ้า, (๓๒) ตุลาคม -
ธันวาคม ๒๕๕๙. หน้า ๒๒ - ๒๕.

วิชาการป้องกันประเทศ, สถาบัน. “การต่อต้านการแพร่กระจายของแนวคิดนิยมความรุนแรง :
ความท้าทายร่วมกันของอาเซียน”, Focus (60) ๒ - ๘ มกราคม ๒๕๖๐ หน้า ๑ - ๒.

เอกสารวิจัย, เอกสารประจำภาค

นริส ประทุมสุวรรณ, พลเรือตรี. “บทบาทของกองทัพเรือกับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่
ในมหาสมุทรอินเดีย”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร,
๒๕๕๔ - ๒๕๕๕.

บุญรักษ์ โพธิ์แก้ว, นาวาเอก. “กองทัพเรือกับการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของชาติ

- ทางทะเลกับกลุ่มประเทศอาเซียน”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๕๑.
 สถาพร ทักษณีสถิต, นาวาเอก. “แนวความคิดการใช้กำลังของกองทัพเรือต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่”.
 เอกสารประจำภาค, วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๗.
 สุชาติ ทับทิมแดง, พันเอก. “การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติสำหรับปฏิบัติการร่วมของประเทศ
 ในประชาคมอาเซียน”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๗-๒๕๕๘.
 สุรศักดิ์ สิงขรวัดน์, นาวาเอก. “การปรับบทบาทของหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งใน
 การป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่”. เอกสารประจำภาค, วิทยาลัยการทัพเรือ,
 ๒๕๕๗.
 อภิชัย สมพลกรัง, นาวาเอก. “กองทัพเรือกับความมั่นคงทางทะเลในทศวรรษหน้า”, เอกสารประจำภาค,
 วิทยาลัยการทัพเรือ, ๒๕๕๒.
 อมรเทพ บุญยงค์, นาวาเอก. “บทบาทกองทัพเรือตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘
 – ๒๕๖๔ กับความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล”. เอกสารประจำภาค, วิทยาลัย
 การทัพเรือ, ๒๕๕๘.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- บุษฎี สันติพิทักษ์. “ความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค” เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษของ
 ราชนาวิกสภา ประจำปี ๒๕๕๗. ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.
 สักกรินทร์ นิยมศิลป์. “อาชญากรรมข้ามชาติ : ภัยคุกคามไทยและอาเซียน”, หนังสือความหลากหลาย
 ทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี ๒๕๕๘ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ
 ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๑. ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘.
 สุจิต บุญบงการ, “กองทัพเรือกับบทบาทด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค” เอกสารประกอบ
 การปาฐกถาพิเศษของราชนาวิกสภา ประจำปี ๒๕๕๗. ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กรุงเทพธุรกิจ, “อาเซียนกับการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่”(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
<http://www.bangkokbiznew.com/blob/>.
 บ้านจอมยุทธ, “ประชาคมอาเซียน ASEAN Community : AEG สารความรู้ ข้อมูลอาเซียน” (ออนไลน์).
 เข้าถึงได้จาก <http://www.bannjomjut.com/library-z/asean-community/41.html>
 ปณิธิ เหล็กกล้า. “อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบการก่อการร้าย”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
<http://www.thailand.prd.go.th>.
 พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์. “โจรสลัดในทะเลจีนใต้และความท้าทายในการร่วมมือด้านความมั่นคงของ
 อาเซียน”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก [http://www.matichon.co.th/news-detail
 php?newsid=1366951992](http://www.matichon.co.th/news-detail.php?newsid=1366951992).

- ภุชงค์ ประดิษฐฐิธีระ. “2015 ประชาคมอาเซียน : ความร่วมมือความมั่นคงทางทะเล”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก <http://www.rtni.org>library> >June>asean 2015.
- มติชนออนไลน์. “ประชาคมอาเซียนกับความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมรูปแบบใหม่”.
(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th/news-detail.php? Newsid = 1364454776 & qpid = & catid = 128 subcatid = 1200>.
- มีร์ เออร์ซาด, พลเรือจัตวา. “การฉีกกำลังทางทะเล”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
<http://www.apdf-magazine.com/th/>.
- สุกัญญา หวังยี่เสน. “ความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
[http:// www.prezi.com/,pwbwcpcxsee/presattion](http://www.prezi.com/,pwbwcpcxsee/presattion).

ภาษาต่างประเทศ

- Allan Collins. Security and Southeast Asia : Domestic, Regional, and Global Issues.
Colorado: Lynne Rienner Publishers, 2003.
- A. Roberts and B. Kingsbury. The UN’s Role in International Society Since 1945.
Oxford: Charendon Press,1993.
- Barry Bugan. People, State, and Fear. New Delhi: Transasia, 1983.
- Chris Rahman. Naval Cooperation and Coalition Building in Southeast Asia and The
Southwest Pacific. Royal Australian Navy: Sea Power Center, 2001.
- Deutsh, Karl W. The Analysis of International Relations. New Jersey : Princeton Hall,
Englewood Cliffs, 1968.
- E.H. Carv. The Realist Critique and The Limitation of Realism. Belmont California:
Wadsworth Publishing Company, 1994.
- Emanuel Adler and Michael Barnett. A Framework for The Study of Security Community.
New york: Cambridge University Press, 1998.
- Han J. Morgenthau and Kenneth W. Thompson. Politics among Nations: The Struggle
for Power and Peace. New York: Mcgraw –Hill, 1985.
- H.C. Johnson and G. Niemeyer. Collective Security: The Validity of an Ideal. International
organization Vol.8, 1954.
- Kenneth N. Waltz. Man, The State and War: The Analytical Analysis. New York:
Columbia University Press, 1954.
- Mitrany, Devid. A working Peace System. New York: Royal Institute of International
Affairs, 1946.
- M. Moodie. Cooperative Security: Implications for National Security and International
Relations. Cooperative Monitoring Center, 2000.
- Muthiah Alagappa. Rethinking Security: A Critical Review and Appraisal of the Debate.
California: Stand ford University ,1998.

- Ramesh Thakur. From National to Human Security. Canberra: Allen & Unwin, 1997.
- Robert G. Patman. Security in Post Cold War Context. New York: St. Martin Press, 1999.
- San Bateman, Commodore. Asia-Pacific Maritime Confidence Building in the Herry L. Stimson Center Maritime Confidence Building in Region of Tension, Steven LLamy. Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism. New York: Oxford University Press, 2001.
- Thucydides. Reflextions on The Peloponnesian War. Belmont California: Wadsworth Publishing Company, 1994.
- Vijay Sakhuja, Commander, Confidence Building From The Sea. New Delhi: Knowledge World, 2001.
- Yalem, Ronald J. Theories of Regionalism. Cambridge: Harvard University Press, 1971.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	พลเรือโท สมชาย ณ บางช้าง
วัน เดือน ปีเกิด	๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓
การศึกษา	- โรงเรียนวัดราชโอรส - โรงเรียนเตรียมทหาร พ.ศ.๒๕๒๐ - ๒๕๒๑ - โรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๒๒ - ๒๕๒๗ - หลักสูตร นายทหารสื่อสาร พ.ศ.๒๕๒๙ - หลักสูตรนายทหารพรคนาวิน พ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๓๔ - หลักสูตร ผู้บังคับการเรือ และยุทธวิธีเรือผิวน้ำ พ.ศ.๒๕๓๔ - หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ พ.ศ.๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ - หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร พ.ศ.๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ - หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ พ.ศ.๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ - หลักสูตร INTERNATIONAL CIC WATCH OFFICER USA. พ.ศ.๒๕๓๖ - หลักสูตร INSTRUCTOR TRAINING COURSE USA. พ.ศ.๒๕๓๖ - หลักสูตร ELECTRONIC WARFARE INTER, COURSE USA. พ.ศ.๒๕๓๖

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- ผู้ควบคุมเรือ ต.๒๒๒ พ.ศ.๒๕๒๗
- นายทหารสื่อสาร กองเรือตรวจอ่าว พ.ศ.๒๕๓๑
- ผู้บังคับการเรือ ต.๙๔ พ.ศ.๒๕๓๒
- ผู้บังคับการเรือ ร.ล.ชลบุรี พ.ศ.๒๕๓๕
- ผู้บังคับกองพัน กรมนักเรียนนายเรือรักษาพระองค์
โรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๓๗
- รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กรมข่าวทหารเรือ พ.ศ.๒๕๔๐
- ผู้อำนวยการกองแผนและพัฒนา ฝ่ายวิชาการ
สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง พ.ศ.๒๕๔๓
- ผู้บังคับการกรมนักเรียนนายเรือรักษาพระองค์ โรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๔๔
- นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือ พ.ศ.๒๕๔๖
- นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้บัญชาการทหารเรือ พ.ศ.๒๕๔๗
- ผู้อำนวยการกองเลขานุการ สำนักงานเลขานุการกองทัพอเรือ พ.ศ.๒๕๔๙
- ผู้บังคับการโรงเรียนชุมพลทหารเรือ พ.ศ.๒๕๕๐
- เสนาธิการ กองเรือฟริเกตที่ ๑ กองเรือยุทธการ พ.ศ.๒๕๕๑
- รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง พ.ศ.๒๕๕๕

- ผู้บัญชาการกองเรือฟริเกตที่ ๑ กองเรือยุทธการ พ.ศ.๒๕๕๕
- เสนาธิการทัพเรือภาคที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๗
- เลขานุการกองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๕๘

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้บัญชาการทหารเรือ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของกองทัพเรือ
รองรับความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

ผู้วิจัย พลเรือโท สมชาย ณ บางช้าง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้บัญชาการทหารเรือ
กองบัญชาการกองทัพเรือ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย มีแผ่นดินติดทะเลสองด้าน คืออ่าวไทยและทะเลอันดามัน มีอาณาเขตทางทะเลประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทางทะเลดังกล่าวก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างมหาศาล อาทิ เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต แหล่งพลังงาน รวมทั้งก่อให้เกิดกิจกรรมทางทะเลมากมาย อาทิ กิจกรรมพาณิชย์นาวี การคมนาคมขนส่ง การประมง การท่องเที่ยว และกิจกรรมต่อเนื่องอันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทะเล ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ได้รับในแต่ละปี มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๒๔ ล้านล้านบาท ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันประเทศต่างๆ มีการแสวงหาทรัพยากรและผลประโยชน์จากทะเลเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงผลประโยชน์ที่มีอยู่ในทะเล ตลอดจนปัญหาสำคัญที่เกิดจากภัยคุกคาม ความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ อาทิ การลักลอบการค้าอาวุธ และสิ่งผิดกฎหมาย การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ โจรสลัด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และอุบัติเหตุต่างๆ ในทะเล เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรง และมีความเสี่ยงต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางทะเลของไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและการใช้ประโยชน์จากทะเล

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้กล่าวในคำปรารภ ถึงความสำคัญของภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ จึงเป็นกรอบและทิศทางหลักที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามด้านต่างๆ และการมีดุลยภาพในการดำเนิน

ความสัมพันธ์กับนานาชาติ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ นอกเหนือจากนี้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของผลประโยชน์ทางทะเลของชาติ จึงกำหนดให้มีแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้กับภาครัฐ เอกชนและประชาชนได้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ทะเลมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยและมีสภาวะแวดล้อมต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกันของทุกฝ่ายภายในชาติเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน กอปรกับรัฐบาลได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งได้ระบุภัยคุกคามประเทศ นับจากนี้ไป ๕ ปี ๑๐ ปี หรืออีก ๒๐ ปีข้างหน้า มีแนวโน้มจะเกิดจาก ภัยคุกคามรูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า ภัยคุกคามนอกแบบ ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ จึงให้ความสำคัญกับงานด้านความมั่นคงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ได้ให้ความสำคัญกับสถานะด้านความมั่นคง โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงเอาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นครั้งแรกในการจัดทำแผนฯ

กองทัพเรือ เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ทั้งในด้านการป้องกันประเทศ การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อันนำมาซึ่งความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ถึงแม้ปัจจุบันกองทัพเรือได้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานภายในประเทศในบทบาทของ ศรชล. และกองทัพเรือต่างประเทศ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ จะมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากขึ้น ตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนาการของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง และมีความเกี่ยวเนื่องกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังขาดการบูรณาการและมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ นับเป็นสิ่งที่ท้าทายที่กองทัพเรือต้องเผชิญ จึงควรมีการศึกษาวิจัยว่า กองทัพเรือควรจะมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศอย่างไร ในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้อย่างเต็มที่ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

๒. เพื่อศึกษารูปแบบ และการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศ และของกองทัพเรือประเทศต่างๆ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ

๓. เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่งและความยั่งยืนของประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ โดยหน่วยงานภายในประเทศจะพิจารณาในกรอบของหน่วยงานในศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ส่วนหน่วยงานต่างประเทศจะพิจารณาในกรอบของกองทัพเรือต่างประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกับประเทศไทย

๒. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล จะมุ่งเน้นเฉพาะความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในน่านน้ำไทย และบริเวณอาณาเขตทางทะเลที่ติดต่อกับประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการหรือบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีระบบในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ รวมทั้งระบบสารสนเทศของกองทัพเรือและหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลทั้งในและต่างประเทศ

ผลการวิจัย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่

จากปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากขึ้นตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี นวัตกรรม พัฒนาการของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงและปัญหาจากภัยพิบัติซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อและมีความเกี่ยวเนื่องกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกัน ๗ ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมอินเดียน และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ พบว่าสามารถกำหนดแนวโน้มปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่ต้องให้ความสำคัญ จำนวน ๖ ปัญหาหลัก คือ ๑) ปัญหาการก่อการร้ายทางทะเล (Marine terrorism) ๒) ปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัด (Act of Piracy) และการปล้นโดยใช้อาวุธ (Armed Robbery at Sea) ๓) ปัญหาการค้ามนุษย์ (Human Trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant Smuggling) ๔) ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) ๕) ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling) และ ๖) ปัญหาภัยพิบัติ (Disaster) เมื่อปัญหาความมั่นคงในทะเลรูปแบบใหม่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้แล้ว กองทัพเรือสามารถนำข้อสรุปดังกล่าวมาวางแผนและกำหนดแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ ในการรับมือกับภัยความมั่นคงทางทะเลดังกล่าวได้

รูปแบบและการดำเนินการของหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลในประเทศและของกองทัพเรือประเทศต่างๆ ในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ และระบบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ

หน่วยงานรับผิดชอบด้านความมั่นคงทางทะเลหลักของประเทศไทยคือกองทัพเรือ โดยกองทัพเรือยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาลในการปกป้องความมั่นคงและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภายใต้การดำเนินการของ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)” นอกจากนี้ยังมีส่วนราชการนอกจากกองทัพเรือที่เกี่ยวข้องกับงานทางทะเล ได้แก่ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมประมง เป็นต้น

สำหรับประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศนั้น งานด้านความมั่นคงทางทะเลมีกองทัพเรือของแต่ละประเทศ และหน่วยงานต่าง ๆ เช่นเดียวกับประเทศไทยรับผิดชอบ แต่มีหน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยยามฝั่ง (Coast Guard)” ของประเทศเพื่อนบ้านในการรักษาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่อีกด้วย

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศ

ความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลภายในประเทศมีศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล(ศรชล.) เป็นศูนย์กลางในการประสานการปฏิบัติของหน่วยต่าง ๆ แม้ว่าการประสานการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานให้มีความชัดเจนพัฒนาการบูรณาการด้านการข่าว ทั้งการแลกเปลี่ยนและการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยเหนือ สำหรับความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศ นั้นมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ แต่ละประเทศต้องพิจารณาว่าภัยคุกคามของตนเองและประเทศข้างเคียงนั้นมีภัยคุกคามใดที่เหมือนกันหรือมีภัยคุกคามใดที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขทั้งรูปแบบของทวิภาคีและพหุภาคี

จากการวิเคราะห์ในภาพรวมของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับประเทศไทยทั้ง ๗ ประเทศ ต่อการเตรียมการรับมือกับภัยทางทะเลรูปแบบใหม่อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ใช้ทรัพยากรและขีดความสามารถในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ร่วมกัน โดยสิ่งจำเป็นมากที่สุดคือเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการสร้างพันธมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงทางทะเลให้ได้อย่างยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่งคั่ง ของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

๑. กองทัพเรือไทยต้องแสดงบทบาทนำในการให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆในประเทศ เพื่อรองรับภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ โดยกำหนดแนวพื้นที่ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานให้มีความชัดเจน พัฒนาการบูรณาการด้านการข่าว ทั้งการแลกเปลี่ยนและการสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยเหนือ

๓. เพิ่มการเสริมสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ การปฏิบัติการร่วมระดับยุทธการและทางยุทธวิธี รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศ โดยต้องพิจารณาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภัยความมั่นคงทางทะเลรูปแบบใหม่ตามปัญหาแต่ละประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี

๔. เพิ่มความร่วมมือกันระหว่างกองทัพเรือไทยกับหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลนอกเหนือจากกองทัพเรือของประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันทั้ง ๗ ประเทศ โดยเน้นด้านการ

เสริมสร้างพันธมิตรและการสร้างเครือข่าย ระหว่างกองทัพเรือกับหน่วยงานยามฝั่ง (Coast Guard) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ของต่างประเทศ ทั้งนี้การเพิ่มความร่วมมือตามแนวทางดังกล่าว กองทัพเรือจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การปฏิบัติหน้าที่ของ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล(ศรชล.)” เนื่องจากเป็นการประสานหน่วยงานต่างประเทศที่ไม่ใช่กองทัพเรือ

๕. เพิ่มขีดความสามารถด้านงานบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพเรือโดยเฉพาะภัยทางทะเล ด้วยการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ทันสมัย และทำการฝึกร่วมกับหน่วยงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในประเทศ ตามกรอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติแห่งชาติ

๖. จัดให้มีการเตรียมความพร้อมของกองทัพเรือ ในการออกช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยนอกประเทศ ด้วยการจัดทำบัญชีรายการอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์ของกองทัพเรือ รวมทั้งการจัดกำลังพลและอุปกรณ์ต่างๆ เข้าร่วมฝึกซ้อมแผนเผชิญภัยพิบัติฉุกเฉินในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Disaster Emergency Simulation Exercises : ARDEX) ที่จัดฝึกซ้อมเป็นประจำทุกปี